

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

TÜRK CEZA HUKUKU AÇISINDAN ISRARLI TAKİP

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selin TÜRKOĞLU

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emine Eylem AKSOY RETORNAZ

TEMMUZ 2019

ÖNSÖZ

Çalışmada Türk hukuku bakımından yeni bir kavram olan ısrarlı takip ceza hukuku açısından incelenmiş, kavramın Türk Ceza Kanunu’unda nasıl bir suç olarak düzenlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Tez danışmanlığımı üstlenen ve her aşamada yanımda olarak desteği ve görüşlerini esirgemeyen Doç. Dr. E. Eylem Aksoy Retornaz’a saygı ve minnetlerimi sunarım. Kendileriyle çalışma şerefine ulaştığım, her zaman desteklerini hissettiğim Doç. Dr. Pınar Memiş Kartal’a ve Doç. Dr. Vesile Sonay Evik’e, tez konumla ilgili her sorumu yanıtlayarak kıymetli fikirlerini benimle paylaşan Prof. Dr. Ümit Kocasakal’a teşekkürü bir borç bilirim.

Bu süreçteki destekleri için değerli kürsü arkadaşlarım Arş. Gör. Mehmet Gürler ve Arş. Gör. Irmak Erdoğan’a; tez yazım sürecinde olduğu kadar akademik hayatta da her daim yanımda olan sevgili dostlarım Arş. Gör. Burcu Alkış ve Arş. Gör. Dilşad Kuşuoğlu’na teşekkür etmek isterim.

Ortaköy-2019
Selin TÜRKOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vi
RÉSUMÉ	vii
ABSTRACT	xii
ÖZET	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: ISRARLI TAKİP KAVRAMI	5
I. Terim Sorunu	5
II. Tanım	8
III. Suç Olarak Tanımlanma Süreci	11
IV. Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması	14
A. İşyerinde Psikolojik Taciz (<i>Mobbing</i>)	14
B. Zorbalık (<i>Bullying</i>)	18
V. Karşılaştırmalı Hukukta Israrlı Takip	20
A. Anglo Sakson Hukuk Sistemi	21
1. ABD	21
2. Avustralya	24
3. Birleşik Krallık	26
4. İrlanda	28
5. Kanada	29
B. Kıta Avrupası Hukuk Sistemi	30
1. Almanya	30
2. Avusturya	32
3. Belçika	33
4. Çekya	34
5. Fransa	36
6. Finlandiya	36
7. Hollanda	37

8. İspanya	38
9. İsveç	38
10. İtalya.....	39
11. Malta	40
12. Polonya.....	41
13. Portekiz	42
VI. Türk Hukukunda Israrlı Takip.....	44
A. Kavram.....	44
B. Israrlı Takip Mağdurlarının Başvurabileceği Hukuki İmkânlar.....	46
1. 6284 Sayılı Kanunda Düzenlenen Koruyucu ve Önleyici Tedbirler	46
2. Tedbir Kararlarına Aykırılığın Yaptırımı.....	48
VII. Değerlendirme	49
İKİNCİ BÖLÜM: ISRARLI TAKİP SUÇU	51
I. Benzer Suçlardan Farkı.....	51
A. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu	51
B. Tehdit Suçu	57
C. Cinsel Taciz Suçu	60
D. Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu	62
E. Eziyet Suçu	65
II. Korunan Hukuki Menfaat	67
III. Fail ve Mağdur	72
A. Fail	72
B. Mağdur.....	72
IV. Israrlı Takip Suçunun Unsurları	73
A. Maddi Unsur	74
1. Hareket	74
a. Kişinin Bulunduğu Yerlerde Bulunmak, Kişiyi Takip Etmek	78
b. Kişiyi Gözetlemek.....	80
c. Kişiyle İletişim Kurmak veya İletişim Kurmaya Çalışmak	81
d. Kişiye Çeşitli Nesneler Göndermek	82
e. Kişiyle İlgili Söylentiler Yaymak.....	83
f. Kişisel Verilerin Kötüye Kullanılması	84
g. Siber Israrlı Takip	86
2. Hareketlerin Israrlı Şeklide Gerçekleştirilmesi	88

3. Hareketin Niteliği.....	89
4. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Israrlı Takip	93
5. Teşebbüs.....	94
B. Hukuka Aykırılık Unsuru	95
1. Hukuka Uygunluk Sebepleri	95
a. Hakkın İcrası	95
b. Kanun Emrini İfa.....	96
2. Hukuka Özel Aykırılık.....	97
C. Manevi Unsur.....	100
D. Suça Etki Eden Nedenler	101
V. İçtima ve İştirak.....	104
A. İçtima	104
1. Asli Norm-Tali Norm	104
2. Zincirleme suç	105
3. Fikri İçtima.....	106
B. İştirak	107
VI. Yaptırım ve Yargılama	107
A. Yaptırım.....	107
B. Yargılama	109
SONUÇ	111
KAYNAKÇA.....	114
ÖZGEÇMİŞ	126

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bkz	: Bakınız
B. No	: Başvuru Numarası
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CHD	: Ceza Hukuku Dergisi
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas No
RG	: Resmi Gazete
K.	: Karar No
MS	: Milattan Sonra
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar arasında
sy.	: Sayı
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
Vd.	: Ve devamı
Y	: Yargıtay
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
USA	: United States of America
U.S.	: United States

RÉSUMÉ

Le terme « harcèlement criminel » signifie poursuivre sa proie et s'approcher de façon constante en anglais. À la fin des années 1970, le terme a commencé à être utilisé dans les journaux américains pour faire référence à des situations dans lesquelles des célébrités étaient suivies d'abord par des journalistes, puis par leurs fans obsédés. Le terme est défini comme persistant qui suscite la peur chez la victime et son utilisation a été élargie dans le temps pour inclure le harcèlement de ces victimes. Harcèlement criminel peut consister à espionner et à suivre la victime, à partager ses photos en ligne, à répandre des rumeurs embarrassantes ou fausses sur la victime, à envoyer des fleurs ou des cartes au domicile ou au bureau de la victime, à tenter de communiquer avec la victime de plusieurs manières, à assassiner les animaux domestiques de la victime et voler leurs biens.

Harcèlement criminel a été défini comme un crime pour la première fois dans l'État de Californie aux États-Unis en 1990. Comme mentionné dans de nombreuses études sur le harcèlement, quelle chanson est le destin de l'actrice Rebecca Schaeffer par un fan obsédé qui l'a suivie à la maison et l'a assassinée chez elle. Après cette réglementation aux États-Unis, de nombreux pays ont accepté le harcèlement criminel comme un crime.

Le concept est également très important du point de vue de la violence à l'égard des femmes. L'une des raisons de l'acceptation du harcèlement en tant que type de crime dans de nombreux pays trouve son fondement dans la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, également appelée Convention d'Istanbul. Conformément à l'article 34 de la Convention, prendre les mesures nécessaires pour sanctionner les comportements de harcèlement criminel constituait désormais une obligation pour les États contractants. Dans cette convention qui vise à lutter contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, le harcèlement criminel était clairement défini comme un type de violence à l'égard des femmes. La définition du concept de crime constitue également une obligation pour la Turquie, en tant que signataire de la Convention d'Istanbul.

Les recherches montrent que les agresseurs deviennent encore plus dangereux pour les victimes après un certain temps. Les actes de l'auteur peuvent même inclure une agression sexuelle, des blessures volontaires et même des meurtres délibérés. Par conséquent, accepter le harcèlement criminel comme un type de crime peut également être considéré comme une mesure destinée à prévenir les pires scénarios, tels que les situations dans lesquelles les victimes ont le droit de vivre, leur intégrité physique est menacée.

Le harcèlement criminel n'est pas qualifié de crime par le Code pénal turc no 5237. L'objectif principal de cette étude est de créer une norme pénale exemplaire. L'étude comprend deux parties. Dans la première section intitulée Informations générales sur le concept, nous avons essayé de définir le harcèlement à la lumière de réglementations juridiques comparées et d'identifier la différence juridique entre le concept et les illégalités telles que le harcèlement, le harcèlement moral et le harcèlement. Par conséquent, de nombreux travaux et législations étrangers ont été utilisés dans cette section.

Le mot « tige », à la base du concept de « harcèlement criminel » signifie suivre sa proie et s'en approcher régulièrement. Pendant des siècles, le terme a été utilisé pour désigner le suivi continu de la plupart des animaux, en particulier pour désigner la chasse par des animaux de proie tels que les grands félins, d'autres animaux ou des chasseurs. Lorsque nous considérons le comportement de l'auteur, il est possible d'attribuer une signification symbolique à l'utilisation de ce terme. Nous voyons que le harcèlement, qui n'est qu'un mot en anglais, est traduit dans d'autres langues sous le nom de harcèlement ou pour suivre quelqu'un. Le mot « suivre » n'est pas aussi précis que « harcèlement criminel » pour décrire la relation chasseur-proie entre l'auteur et la victime. Le harcèlement, défini comme déranger, est un terme plus général que le harcèlement. Par conséquent, dans cette étude, je me réfère au terme « ısrarlı takip », ce qui signifie persistant comme équivalent du harcèlement criminel.

Comme il s'agit d'un nouveau type de crime, chaque pays a sa propre réglementation en matière de harcèlement criminel. Notre analyse a donc porté sur les réglementations du plus grand nombre de pays possible. L'objectif de cette étude étant de créer une norme pour le code pénal turc, il a été bénéfique d'analyser les réglementations de différents pays afin de proposer la norme la plus précise. Les pays dont nous avons analysé la réglementation en matière de harcèlement incluent les États-Unis, l'Australie, le Portugal, le Canada, l'Portugal, l'Portugal, la Portugal, la Tchèque, les Pays-Bas, la Finlande, la Portugal, l'Portugal, l'Portugal, la Suède, l'Portugal, Malte, la Pologne et le Portugal. Cependant, les réglementations de ces pays n'ont pas seulement été prises en compte dans cette section. La deuxième partie de l'étude, où une analyse des éléments constitutifs du crime a été faite, utilise également ces réglementations.

Bien que non accepté comme un crime, le concept a pris sa place dans notre législation après avoir été réglementé sous le nom de «suiveurs unilatéraux» conformément à la loi n ° 6284 sur la protection de la famille et la prévention de la violence à l'égard des femmes. Ce règlement énonce l'un des objectifs de la protection des victimes de pratiques persistantes unilatérales et permet aux victimes de se prévaloir de certaines précautions prévues par la loi. Ces précautions ont été regroupées en deux catégories en tant que précautions préventives et protectrices. Par conséquent, en tant que dernier titre de la première section, une analyse de la loi no. 6284 a été faite. Outre l'explication de la manière dont le concept a été posé dans la loi susmentionnée, une explication des précautions à prendre par les victimes a été fournie.

Dans la deuxième partie de l'étude, nous avons essayé d'approcher le concept du point de vue du code pénal turc. Étant donné que le harcèlement peut être associé à de nombreux types d'actes, il peut correspondre à plusieurs crimes qualifiés de crimes en vertu du code pénal turc. La loi n ° 123 du Code pénal turc dérangeant la paix et l'harmonie d'un individu, la loi n ° 106 du code pénal turc menaçant, la loi n ° 105 du code pénal turc sur le harcèlement sexuel, la violation du droit pénal turc n ° 134 et la loi n ° 96 du châtiment turc. Cependant, malgré le chevauchement dans certains cas, ces crimes ne punissent pas tous les actes constitutifs du harcèlement criminel.

Dans le rapport d'évaluation de la Turquie de l'organe de surveillance de la Convention d'Istanbul, le Groupe d'experts sur l'action contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique (GREVIO) concernant la mise en œuvre des articles de la Convention, il était indiqué qu'aucun type de crime, y compris le Code pénal turc non. 123 inclut une expression inclusive, qui reflète la gravité des éléments du harcèlement criminel au sens de l'article 34 de la Convention d'Istanbul. Toutefois, étant donné que l'expression des similitudes et des différences entre ces types de crimes et le harcèlement criminel constitueront une réponse quant aux raisons pour lesquelles le harcèlement criminel devrait être réglementé comme un type distinct de crime, des aspects différents et similaires ont été analysés à la lumière des décisions judiciaires.

Ensuite, le crime a été séparé en ses composants et analysé. Une analyse du concept par une séparation systématique en ses constituants permettra également de comprendre facilement la norme proposée. Chaque pays a sa propre réglementation concernant le harcèlement criminel. Malgré certaines propriétés communes, ces réglementations diffèrent à certains égards. Cependant, dans la littérature où le concept a été analysé, trois éléments principaux sont mentionnés. Ces éléments sont énumérés comme type de comportement, intention de l'auteur et effet du comportement sur la victime.

Compte tenu de la réglementation en droit comparé, il est admis que le crime ne peut être commis par une seule action. Par conséquent, le texte de loi devrait inclure divers types d'action sans être restrictif dans le cas où le concept est réglementé en tant que type de crime. En raison notamment de l'évolution des technologies, les coupables peuvent trouver de nombreux nouveaux moyens de surveiller leurs victimes. Cependant, l'ajout des types d'actions les plus fréquemment observés dans le texte de loi devrait être envisagé afin de guider les forces de l'ordre. Les actes de l'auteur ne doivent pas nécessairement être contraires à la loi. Les actions persistantes, même si elles sont légales, peuvent prendre une dimension effrayante pour la victime après un certain temps. Le harcèlement criminel est un crime qui laisse de graves conséquences à la victime. La victime s'inquiète pour sa sécurité, se sent surveillée et restreint donc ses actions en raison des actions persistantes de l'auteur.

Compte tenu des effets du type de crime sur les victimes, il convient de le réglementer sous le titre « Infractions à la liberté constitutives d'infractions contre la personne du code pénal turc ». Les actes de l'auteur constituent une menace pour la sécurité de la victime et de ses proches et finissent par limiter la liberté de la victime. Le crime protège en premier lieu l'existence morale de l'individu. Même si, par la

suite, la violence physique à la victime est non seulement possible mais hautement probable, le type de crime exerce tout d'abord une violence psychologique sur la victime. Néanmoins, l'un des objectifs de la réglementation du concept en tant que type de crime comprend également des tentatives visant à empêcher d'éventuelles actions contre le droit de la victime à la vie et son intégrité physique à l'avenir.

Le harcèlement est considéré comme un type de crime avec des effets graves sur la victime. Par conséquent, le comportement de l'auteur devrait avoir pour nature de créer de la peur chez la victime, pour elle-même ou pour ses proches, et de causer un stress émotionnel intense. Cependant, le fait que la victime ait réellement peur ne devrait pas être une condition pour que l'action soit un crime. Les actes de l'auteur qui sont suffisants pour effrayer la victime devraient suffire. Cette adéquation devrait être déterminée en fonction de la question de savoir si le comportement de l'auteur causerait la peur chez une personne raisonnable dans les circonstances de la victime. En termes d'impact, la crainte suscitée par les actes de l'auteur ne doit pas nécessairement concerner uniquement la sécurité ou la vie de la victime. Dans de nombreux règlements, la législation considère qu'il est suffisant de constituer un crime lorsque la victime s'inquiète pour la vie et la sécurité des membres de la famille ainsi que pour eux-mêmes. Toutefois, lorsque les actes de l'agresseur conduisent la victime dans des situations telles que l'arrêt du travail, l'abandon scolaire ou le départ de sa famille, ces conséquences peuvent être considérées comme des circonstances aggravantes.

Pour que les actions constituent un crime, il convient de rechercher une intention générale, en ce sens que les actions menées par l'auteur et la prise de conscience et la volonté de la persistance d'accomplir ces actions devraient être considérées comme adéquates. Rechercher une intention spécifique limitera la mise en œuvre de la loi. Par conséquent, une protection plus efficace sera assurée car aucune considération ne sera accordée aux motivations des ex-époux, des partenaires amoureux et de ceux qui souhaitent avoir une relation avec la victime dans le cadre de la violence à l'égard des femmes.

Lors de la création du type de crime, certaines caractéristiques de l'auteur et de la victime doivent être considérées comme des éléments nécessitant une augmentation de la peine. À cet égard, le fait de commettre un crime contre un conjoint, même si le mariage est terminé, et si la victime est plus petite, dans une situation dans laquelle ils ne peuvent pas se défendre physiquement ou mentalement devrait être pris en considération.

La sanction proposée contre le crime peut être une peine contraignante pour la liberté ou une amende pénale. Par conséquent, nous sommes parvenus à la conclusion que, pour le type de crime en Turquie, une peine de prison de 1 à 3 ans peut être proposée. De plus, une possibilité d'interdire à l'auteur de se rendre dans des endroits tels que le domicile ou le bureau de la victime peut être jugée.

Après avoir tiré ces conclusions concernant les éléments constitutifs du crime, l'étude a été conclue par une suggestion tendant à établir une norme pénale. Code pénal turc 123/A harcèlement criminel (1) Toute personne qui en suit une autre

de manière illégale et persistante et qui craint pour sa sécurité et celle de ses proches apparaît dans les endroits où elle se trouve, tente de communiquer avec elle directement ou par l'intermédiaire d'une autre personne ou la harcèle toute voie sera condamnée à une peine d'emprisonnement de six mois à trois ans, sur plainte. (2) Lorsqu'une personne commet le crime contre son conjoint même si le mariage est rompu, contre un enfant ou contre un autre qui ne peut se défendre physiquement ou mentalement, la peine à infliger sera augmentée de moitié conformément aux dispositions de l'alinéa 1 (3) Lorsque la victime doit quitter son travail, ses études ou sa famille, la peine à infliger ne doit pas être inférieure à d'un an.

ABSTRACT

The term “stalking” means to pursue one’s prey and to approach steadily in English. In the late 1970s, the term started to be used in American newspapers to refer to situations when celebrities were followed first by journalists, then by their obsessed fans. The term is defined as persistent following that evokes fear in the victim and its use expanded in time to include the harassment of these victims. Stalking may include spying on and following the victim, sharing the victim’s photos online, spreading embarrassing or false rumours about the victim, sending flowers or cards to the victim’s home or office, attempting to communicate with the victim in several ways, murdering victim’s pets and stealing their belongings.

Stalking was defined as a felony for the first time in the State of California, USA in 1990. As mentioned in many studies regarding stalking, what lied behind the acceptance of stalking as a felony was the murder of the 21-year-old actress Rebecca Schaeffer by an obsessed fan who followed her home and murdered her at her house. After this regulation in the USA, many countries have accepted stalking as a felony.

The concept is also very significant in terms of its aspect of violence against women. One of the reasons behind the acceptance of stalking as a type of felony in many countries has its basis in the Council of Europe Convention on Preventing and Combatting Violence against Women and Domestic Violence, also known as the Istanbul Convention. In accordance with article 34 of the Convention, taking the necessary actions to ensure punishment of behaviours of stalking was now an obligation of the contracting states. In this Convention which aims to combat violence against women and domestic violence, stalking was clearly stated to be a type of violence against women. Definition of the concept as a felony constitutes an obligation for Turkey as well, as a signatory to the Istanbul Convention.

Researches show that perpetrators become even more dangerous for the victims after a period of time. The actions of the perpetrator may even include sexual assault, wilful injury, and even wilful murder. Hence, accepting stalking as a type of felony can also be considered a measure to prevent worse scenarios, such as situations where the victims right to live, their bodily integrity are threatened.

Stalking is not regulated as a felony under 5237 numbered Turkish Criminal Code. The main purpose of this study is to create an exemplary criminal norm. The study consists of two sections. Under the first section titled General Information Regarding the Concept, we tried to define stalking in the light of comparative legal regulations and identify the legal differentiation of the concept from illegalities such as harassment, mobbing and bullying. Therefore, a great deal of foreign work and legislation have been made use of in this section.

The word “stalk”, the root of the concept of “stalking”, means following one’s prey as well as approaching steadily. For centuries, the term was used to refer mostly to the continuous following of animals, especially to refer to hunting by animals of prey such as big cats, other animals or hunters. When we consider the behaviour of the perpetrator, it is possible to attribute a symbolic meaning to the use of this term. We see that stalking, which is only one word in English, is translated to other languages as harassment, or to follow someone. The word “to follow” is not as accurate as “stalking” to describe the hunter-prey relationship between the perpetrator and the victim. Harassment, defined as to disturb, is a more general term than stalking. Therefore, in this study, I refer to the term as “ısrarlı takip”, meaning persistent following as an equivalent of stalking.

Since it is a new type of felony, every country has its own regulation regarding stalking. Hence, our analysis included the regulations of as many countries as possible. Since the aim of this study is to create a norm for the Turkish Penal Code, it has been beneficial to analyse the regulations of different countries to put forward the most accurate norm. The countries whose stalking regulations we have analysed include the USA, Australia, the United Kingdom, Canada, Germany, Austria, Belgium, Czechia, the Netherlands, Finland, France, Ireland, Spain, Sweden, Italy, Malta, Poland and Portugal. However, the regulations in these countries were not only taken into consideration in this section. The second section of the study where an analysis of the elements of the felony was made also makes use of these regulations.

Despite not being accepted as a felony, the concept has taken its place in our legislation after being regulated under the name of “one-sided persistent following” in accordance with the 6284 numbered Law for Protection of Family and Prevention of Violence against Women. This regulation expressed protection of victims of one-sided persistent following as one of its aims and made it possible for the victims to turn to certain precautions included in the law. These precautions were grouped under two categories as preventive and protective precautions. Therefore, as the last heading of the first section, an analysis of the 6284 numbered Law was made. In addition to the explanation of how the concept was laid in the mentioned Law, an explanation of which precautions the victims can turn to has been made.

In the second section of the study, we tried to approach the concept from the perspective of Turkish Penal Code. As stalking might be committed together with many types of action, it may correspond to several felonies described as felonies in accordance with the Turkish Penal Code. These are Turkish Penal Code Law No 123 disturbing an individual’s peace and harmony, Turkish Penal Code Law No 106 threat, Turkish Penal Code Law No 105 Sexual Harassment, Turkish Penal Code No 134 violation of privacy and Turkish Penal Code Law No 96 Torment. However, despite the overlap in certain cases, these felonies do not punish all actions that make up stalking. In the Turkey assessment report of the monitoring body of the Istanbul Convention, Group of Experts on Action Against Violence Against Women and Domestic Violence (GREVIO) regarding the implementation of the Convention articles, it was stated that no type of felony including the Turkish Penal Code Law no. 123 includes an expression that is inclusive, and that reflects the severity of the

elements of stalking as the article 34 of the Istanbul Convention. However, because expressing the similarities and differences of these types of felonies in relation to stalking will constitute an answer as to why stalking should be regulated as a separate type of felony, different and similar aspects have been analysed in light of judicial rulings.

As the next step, the felony was separated into its constituents and analysed. An analysis of the concept by a systematic separation into its constituents will also make it possible for the norm proposed to be easily understood. Each country has its own regulation regarding stalking. Despite having some common properties, these regulations differ in some aspects. However, in the literature where the concept has been analysed, three main elements are mentioned. These elements are listed as the type of behaviour, the intention of the perpetrator and the effect of the behaviour on the victim.

Taking into consideration the regulations in comparative law, it is accepted that the felony cannot be committed with a single action. Therefore, the law text should include various types of action without being restricted in the event that the concept is regulated as a type of felony. Especially as a result of the developments in the field of technology, the perpetrators can find lots of new ways to keep their victims under surveillance. However, adding the types of action that are most frequently seen in the law text should be considered in order to guide law enforcement. The actions carried out by the perpetrator need not be against the law. Persistent actions, despite being legal, can take on a frightening dimension for the victim after a while. Stalking is a felony that leaves serious effects on the victim. The victim feels worried about their safety, feels under surveillance and hence restricts their actions as a result of the persistent actions carried out by the perpetrator.

Taking into consideration the effects of the felony type on victims, it should be regulated under the title Offences against Liberty under Offences against the Person of the Turkish Penal Code. The actions by the perpetrator constitute a threat to the safety of the victim and those close to the victim and ultimately restrict the victim's freedom. The felony firstly protects the individual's moral existence. Even though later physical violence on the victim is not only possible but highly probable, the felony type, first of all, exerts psychological violence on the victim before all else. Nonetheless, one of the aims of the regulation of the concept as a type of felony also includes attempts to prevent possible actions against the victim's right to live and their bodily integrity in the future.

Stalking is considered to be a type of felony with serious effects on the victim. Hence, the behaviour of the perpetrator should have a nature of creating fear in the victim for themselves or for the people close to them and causing severe emotional stress. However, for the victim to actually fear should not be a condition for the action to be a felony. Actions by the perpetrator that are adequate to frighten the victim should suffice. This adequacy should be determined based on whether the behaviour of the perpetrator would cause fear in a reasonable individual under the victim's circumstances. In terms of the impact, the fear caused by the actions of the perpetrator does not need to be only for the victim's own safety or life. In many regulations,

legislation deems it enough to constitute a felony when the victim feels worried about the life and safety of family members as well as themselves. However, when the actions of the perpetrator lead the victim to such situations as quitting work, dropping out of school or moving away from their family, these consequences can be considered as circumstances to increase the penalty.

For the actions to constitute a felony, a general intent should be sought, in that the actions carried out by the perpetrator and the awareness and willingness in the persistent undertaking of these actions should be considered adequate. Seeking specific intent will limit the implementation of the law. Hence, more effective protection will be provided because no regard will be given to the motives of the former spouses, romantic partners and those who want to have a relationship with the victim within the scope of violence against women.

While creating the felony type, some characteristics of the perpetrator and the victim should be considered as elements that require an increase in the penalty. In that regard, committing the felony against a spouse even if the marriage has ended, and whether the victim is smaller, in a situation where they cannot defend themselves physically or mentally should be taken into consideration.

The proposed sanction against the felony can be a liberty-binding punishment and alternatively, it can be regulated as a criminal fine. Therefore, we have reached the conclusion that for the felony type for Turkey a prison sentence from 1 to 3 years can be proposed. Additionally, a possibility to prohibit the perpetrator from going to places such as the victim's house or office can be judged.

After reaching these conclusions regarding the elements of the felony, the study has been concluded with a suggestion towards a criminal norm. Turkish Penal Code 123/A Stalking (1) Any person who follows another unlawfully and persistently in a nature that causes fear for the person's own safety and that of his relatives, appears in places where the person is, attempts to communicate with the person directly or through another or harasses the person in any way shall be sentenced to a penalty of imprisonment for a term of six months to two years, upon complaint. (2) Where a person commits the felony against a spouse even if the marriage has ended, against a child, or against another who cannot defend themselves physically or mentally, the punishment to be imposed shall be increased by one half according to the provisions of paragraph 1 (3) Where the victim has had to leave work, school or their family, the punishment to be imposed shall not be less than one year.

ÖZET

Stalking terimi İngilizce’de avını takip etmek, istikrarlı şekilde yürümek anlamlarına gelmektedir. 1970’li yılların sonuna doğru kelime Amerikan gazetelerinde önce ünlü kişilerin gazeteciler tarafından daha sonra da yine bu kişilerin takıntılı hayranları tarafından takip edilmesi anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Israrlı şekilde gerçekleştirilen ve mağdurda korku uyandıran davranış biçimi olarak kabul edilen kavramın kullanımı zamanla kişilerin taciz edilmesi durumunu kapsayacak şekilde genişlemiştir. Mağdurun gözetlenmesi, takip edilmesi, internet ortamında resimlerinin paylaşılması, mağdur hakkında utanç verici ya da doğru olmayan bilgilerin yayılması, mağdurun evine ya da iş yerine çiçek, kart gönderilmesi, mağdurla çeşitli yollardan iletişim kurulmaya çalışılması, mağdurun evcil hayvanlarının öldürülmesi, eşyalarının çalınması stalking oluşturan hareketler arasında sayılmaktadır.

Israrlı takip ilk olarak 1990 yılında ABD’nin California eyaletinde suç olarak tanımlanmıştır. Israrlı takibe ilişkin birçok çalışmada yer verildiği üzere buna sebep olan olay bir televizyon dizisinde oynayan 21 yaşındaki oyuncu Rebecca Schaeffer’in kendisini takıntı haline getiren hayranı tarafından evinde öldürülmesi gösterilmektedir. ABD’deki bu düzenlemenin ardından günümüze kadar pek çok ülke ısrarlı takibi suç olarak kabul etmiştir.

Kavramın kadına yönelik şiddet boyutu da oldukça önemlidir. Israrlı takibin pek çok ülkede bir suç tipi olarak kabulünün sebeplerinden biri İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi gelmektedir. Sözleşmenin 34. Maddesi uyarınca ısrarlı takip oluşturan davranışların cezalandırılmasının sağlanmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması taraf devletlere bir yükümlülük olarak getirilmiştir. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele amacını taşıyan bu Sözleşme uyarınca stalking açıkça kadına yönelik şiddetin bir türü olarak ifade edilmiştir. Kavramın suç olarak tanımlanması İstanbul Sözleşmesi’ne taraf olmamız sebebiyle ülkemiz bakımından da bir yükümlülüktür.

Yapılan araştırmalar faillerin bir süre sonra mağdur bakımından daha tehlikeli hale geldiğini ortaya koymaktadır. Failin davranışları cinsel saldırı, kasten yaralama ve hatta kasten öldürmeye kadar varabilmektedir. Bu bakımdan suç tipi olarak ısrarlı takip, gelebilecek daha kötü sonuçları engellemek kısacası mağdurun yaşam hakkı, vücut bütünlüğü bakımından tehlike oluşturabilecek olası durumlar için bir önlem olarak da kabul edilebilmektedir.

Stalking 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’unda bir suç olarak düzenlenmemiştir. Çalışmanın temel amacı örnek bir suç normu yaratmaktır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Kavrama İlişkin Genel Bilgiler başlıklı ilk bölümde karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler ışığında ısrarlı takibi tanımlamaya çalışılmış ve kavramın mobbing ve bullying gibi hukuka aykırılıklardan farkı saptamaktır. Bu sebeple bu bölümde pek çok yabancı eserden ve mevzuattan faydalanılmıştır.

Israrlı takip kavramının türediği stalk kelimesi İngilizce’de avını takip etmenin yanı sıra istikrarlı bir şekilde yürümek anlamına gelmektedir. Yüzyıllar boyunca terim, çoğunlukla hayvanların sürekli olarak takibi, özellikle de büyük kediler gibi yırtıcıların, diğer hayvanların ya da avcılarının avlanması anlamında kullanılmıştır. Failin davranışları göz önünde bulundurulduğunda bu terimin kullanılmasının sembolik bir yönünün olduğu söylenebilecektir. İngilizce bir kelime olan ısrarlı takibin başka dillere taciz, takip etmek şeklinde tercüme edildiği görülmektedir. Takip kelimesinin, faille mağdur arasındaki avcı av benzetmesini anlatmak için *stalking* kadar isabetli bir terim değildir. Sözlük anlamı rahatsızlık vermek olan taciz ise ısrarlı takipten daha genel bir tabirdir. Bu sebeple çalışmada kavramın Türkçe karşılığı olarak ısrarlı takip ibaresi kullanılmaktadır.

Yeni bir suç tipi olmasının da etkisiyle her ülkenin kendine özgü bir stalking düzenlemesi bulunmaktadır. Bu sebeple mümkün olduğunca fazla sayıda ülke düzenlemesi incelenmiştir. Zira çalışmanın temel amacı Türk Ceza Kanunu için bir norm yaratmak olduğundan en isabetli normu ortaya koymak için farklı ülkelerin düzenlemelerini incelemek faydalı olacaktır. ABD, Avustralya, Birleşik Krallık, Kanada, Almanya, Avusturya, Belçika, Çekya, Hollanda, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Malta, Polonya, Portekiz stalking düzenlemeleri ele alınan ülkelerdir. Ancak ülkelerin düzenlemeleri sadece bu bölümde dikkate alınmamıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde suçun unsurları incelenirken yeri geldikçe bu düzenlemelerden bahsedilmektedir.

Kavram her ne kadar suç olarak kabul edilmiş olmasa da 2012 tarihinden itibaren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile tek taraflı ısrarlı takip adıyla düzenlenerek mevzuatımızda yerini almıştır. Bu düzenlemede; kanunun amaçlarından biri olarak tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunması olduğu ifade edilmiş ve mağdurlara Kanunda yer verilen çeşitli tedbirlere başvurabilme imkânı sağlanmıştır. Bu tedbirler önleyici ve koruyucu olarak iki başlık altında düzenlenmiştir. Bu sebeple birinci bölümün son başlığı olarak 6284 sayılı Kanun incelenmektedir. Kavramın ilgili Kanunda nasıl düzenlendiği açıklandığı gibi mağdurların hangi tedbirlere başvurabileceği ayrıntılarıyla saptanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kavrama Türk Ceza Hukuk perspektifinden yaklaşılmaya çalışılmıştır. Stalking pek çok hareket türüyle işlenebiliyor olması sebebiyle bazı durumlarda Türk Ceza Kanunu’unda suç olarak tanımlanmış olan çeşitli suçlarla örtüşebilmektedir. Bunlar TCK madde 123 kişilerin huzur ve sükununu bozma, TCK madde 106 tehdit, TCK madde 105 cinsel taciz, TCK 134 özel hayatın gizliliğini ihlal ve TCK madde 96 eziyet suçudur. Ancak her ne kadar çeşitli

durumlarda örtüşmeler de ilgili suçlar stalking oluşturan her hareket türünü cezalandıramamaktadır. İstanbul Sözleşmenin izleme organı olan Kadınlara Yönelik Şiddetle ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Konusunda Uzmanlar Grubu (GREVIO) Sözleşmesi'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin Türkiye Değerlendirme Raporu'nda TCK madde 123 dahil hiçbir suç tipinin ısrarlı takip suçunu oluşturan unsurları İstanbul Sözleşmesi'nin 34. Maddesinde tanımlandığı gibi yeterince kapsayıcı ve söz konusu suçun ciddiyetini yansıtacak bir ifade içermediği görüşüne yer verilmiştir. Ancak yine de bu suç tiplerinin kavramla benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulması ısrarlı takibin neden ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmesi gerektiğine bir yanıt oluşturacağından farklı ve benzer yönler yargı kararları ışığında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın devamında suç, unsurlarına ayrılarak incelenmiştir. Kavramın bir sistematik içinde unsurlarına ayrılarak incelenmesi çalışmanın sonucunda ortaya konacak normun anlaşılabilmesine de imkan sağlayacaktır. Stalking'e ilişkin her ülkenin kendine özgü bir düzenlemesi bulunmaktadır. Bu düzenlemeler belirli ortak özelliklere sahip olsalar da ayrıştıkları çeşitli noktalar mevcuttur. Ancak, kavramın incelendiği eserlerde genel olarak temel üç unsurdan bahsedilmektedir. Bu unsurlar davranış biçimi, failin kastı ve davranışın mağdur üzerinde bırakmış olduğu etki olarak sıralanmaktadır.

Karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda suçun tek bir hareketle işlenemeyeceği kabul edilmektedir. Bu sebeple kavramın bir suç tipi olarak düzenlenmesi ihtimalinde kanun metninde sınırlayıcı olmayacak şekilde çeşitli hareket türlerine yer verilmesi gerekir. Özellikle teknoloji alanındaki gelişmelerle failer, mağdurları gözetim ve denetim altında tutabilmenin pek çok yeni yolunu bulabilmektedir. Ancak suçun kanuni tanımında uygulayıcılara yol gösterici olmak bakımından en çok rastlanılan hareket türlerine kanun metninde yer verilmesi düşünülmelidir. Fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin hukuka aykırı olma zorunluğu bulunmamaktadır. Israrlı bir şekilde gerçekleştirilen hukuka uygun hareketler bir süre sonra mağdur bakımından korkutucu hale gelebilmektedir. Stalking mağdurlar üzerinde ciddi etkiler bırakan bir suçtur. Failin ısrarlı şekilde gerçekleştirmiş olduğu hareketler neticesinde mağdur güvenliği hakkında korkuya kapılmakta, kendini gözetim altında hissetmekte bu sebeple de hareketlerini kısıtlamaktadır.

Suç tipinin mağdurlar üzerindeki etkileri dikkate alındığında kavramın Türk Ceza Kanunu'nun kişilere karşı suçlar bölümünde, Hürriyete Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmesi gerekmektedir. Zira fail tarafından gerçekleştirilen davranışlar mağdurun kendisini ve yakınlarının güvenliği üzerinde tehlike oluşturmakta en nihayetinde mağdurun hareket hürriyetini kısıtlamaktadır. Suçla öncelikle kişinin manevi varlığı korunmaktadır. Failin daha sonra mağdura fiziksel şiddet uygulaması mümkün hatta kuvvetle muhtemel olsa da suç tipinin gerçekleştirilmesiyle her şeyden önce mağdura psikolojik bir şiddet uygulanmaktadır. Ancak kavramın suç olarak tanımlanmasıyla ileride mağdurun yaşam hakkı veya vücut bütünlüğüne yönelik muhtemel davranışların engellenmeye çalışması da kavramın suç olarak düzenlenmesinde göz önünde bulundurulacak amaçlar arasında yer almaktadır.

Israrlı takip mağdur üzerinde ciddi etkileri olan bir suç tipi olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple failin davranışlarının mağdurda kendisi veya yakınlarının güvenliğine ilişkin korku yaratacak veya ciddi duygusal strese sebep olabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Ancak suçun oluşması için mağdurun gerçekten korku duyması aranmamalıdır. Fail tarafından mağduru korkutacak nitelikli hareketlerin yapılması yeterli görülmelidir. Bu nitelik, failin davranışlarının mağdurun koşullarındaki makul bir bireyde korku yaratıp yaratmayacağına bakılarak değerlendirilmelidir. Failin hareketlerinin mağdur üzerinde yarattığı etki bakımından duyulan korkunun sadece mağdurun kendi güvenliği yahut hayatı için duymasına gerek bulunmamaktadır. Pek çok düzenlemede kanun koyucu mağdurun kendisinin yanı sıra yakın bazı aile bireylerinin hayatı ve güvenliği için de endişe etmesini suçun oluşması bakımından yeterli görmektedir. Ancak failin davranışlarının mağdurun, işi bırakması okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalması gibi neticelere sebebiyet vermesi cezanın artırılmasını gerektiren bir hal olarak kanunda yer alması düşünülebilir.

Suç tipinin oluşması için genel kast aranmalı, yani failin gerçekleştirdiği hareket, bunların ısrarlı şekilde gerçekleştirmesi hususundaki bilme ve isteme yeterli kabul edilmelidir. Özel kast aranması hükmün uygulanma alanını daraltacaktır. Böylelikle de özellikle kadına şiddet kapsamında eski eş, sevgili veya mağdurla ilişki kurmak isteyen kişilerin saiklerine önem verilmeyeceği için mağdurlar yönünden daha etkili bir korunma sağlanmış olacaktır.

Suç oluşturulurken fail ve mağdurun çeşitli özellikleri ceza miktarının artırılmasını gerektiren unsurlar olarak dikkate alınmalıdır. Bu doğrultuda suçun evlilik bağı sona ermiş dahi olsa dahi eşe karşı işlenmesi, mağdurun küçük, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olması göz önünde bulundurulmalıdır.

Suç karşılığında öngörülen yaptırım tek başına hürriyeti bağlayıcı ceza olabildiği gibi bu cezaya seçimlik olarak para cezası da düzenlenebilmektedir. Bu sebeple ülkemiz bakımından suç tipi için 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası öngörülebileceği sonucuna varılmıştır. Bu cezalara ek olarak failin mağdurun konutu veya işyeri gibi belli yerlere gitmekten yasaklanması gibi yaptırımlara hükmolunabilme imkanı değerlendirilebilir.

Suçun unsurlarına yönelik varılan bu sonuçların ardından bir norm tavsiyesinde bulunularak çalışma sonlandırılmıştır. TCK 123/A Israrlı Takip (1) Her kim hukuka aykırı olarak ve ısrarlı bir şekilde başka bir kimseyi kendisinin ya da yakınlarının güvenliğinden korku duymasına sebep olacak şekilde takip eder, kişinin bulunduğu yerlerde ortaya çıkar, doğrudan ya da herhangi bir vasıta ile kişiyle iletişime geçmeye çalışır veya herhangi bir şekilde taciz ederse 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suçun kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlıdır. (2) Suçun aralarındaki evlilik bağı son ermiş dahi olsa eşe, çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kişiye karşı işlenmesi halinde 1. Fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. (3) Bu fiil nedeniyle mağdur, işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza iki yıldan az olamaz.

GİRİŞ

Israrlı takip olarak ifade edilen *stalking* kavramının türediği *stalk* kelimesi İngilizce’de “*avını takip etmenin yanı sıra istikrarlı bir şekilde yürümek*”¹ anlamına gelmektedir. “*Yüzyıllar boyunca terim, çoğunlukla hayvanların sürekli olarak takibi, özellikle de büyük kediler gibi yırtıcıların, diğer hayvanların ya da avcılarının avlanması anlamında kullanılmıştır*”².

1970’lerin sonuna doğru *stalk* kelimesi, Amerikan gazetelerinde ilk olarak ünlü kişilerin gazeteciler tarafından, daha sonrasında ise takıntılı hayranları tarafından takip edilmesi anlamında kullanılmaya başlanmıştır³. Ancak zamanla kavram, kişilerin eski eşleri, sevgilileri, tanıdıkları, iş arkadaşları ya da diğer kişiler tarafından izlenmesi ve rahatsız edilmesi durumlarını kapsayacak şekilde genişlemiştir⁴. Bugün kelime İngilizce’de, bir kimseyi can sıkıcı veya korkutucu şekilde belirli bir süre boyunca izlemek anlamına da gelmektedir⁵.

Israrlı takip ilk kez 1990 yılında ABD’nin California eyaletinde suç olarak düzenlenmiştir⁶. Ceza hukuku açısından ilk düzenleme oldukça yakın tarihli olsa da

¹ Paul E. Mullen / Michele Pathé / Rosemary Purcell, **Stalkers and Their Victims**, 2. baskı, New York: Cambridge University Press, 2009, s.1.

² Brain Nicol, **Stalking**, London: Reaktion Books, 2006, s. 16.

³ **A.g.e.**, s.18. Troy E. McEwan / Paul E. Mullen / Rachel MacKenzie, “Anti-Stalking Legislation in Practice: Are We Meeting Community Needs”, **Psychiatry Psychology and Law** C. 14, sy. 2, 2007, s. 207,

https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/psylaw14&div=27&start_page=207&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=schresults, (Erişim Tarihi:09.10.2018).

⁴ Michele Pathé, **Surviving Stalking**, New York: Cambridge University Press, 2002, s.1.

⁵ **Oxford Word Power Dictionary**, 3. baskı, Oxford: Oxford University Press, 2006, s.696.

⁶ Jennifer L. Bradfield, “Anti-Stalking Laws: Do They Adequately Protect Victims”, **Harvard Womens’s Law Journal**, C. 21, 1998, s. 243,

https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/hwlj21&div=11&g_sent=1&casa_token=&collection=journals&t=1560891431, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

ısrarlı takip “*eski bir davranış biçimi için kullanılan yeni bir kelime*”⁷ olarak değerlendirilmektedir. Geçmişten bugüne kadar efsanelere, edebiyata, sinemaya, müziğe, antik çağlara bakıldığında ısrarlı takibin birçok örneğiyle karşılaşmak ve onun insanlık kültürüyle iç içe olduğunu gözlemlemek mümkündür⁸.

Mağdurun bizzat fail tarafından, üçüncü bir kişi aracılığıyla ya da teknolojinin yardımıyla gözetlenmesi, takip edilmesi, internet ortamında resimlerinin paylaşılması, mağdur hakkında utanç verici ya da doğru olmayan bilgilerin yayılması, mağdurun evine ya da iş yerine çiçek, kart gönderilmesi, mağdurla çeşitli yollardan iletişim kurulmaya çalışılması, mağdurun evcil hayvanlarının öldürülmesi, eşyalarının çalınması ısrarlı takip oluşturan hareketler arasında sayılmaktadır⁹. Ancak ısrarlı takip oluşturan hareketler bunlarla sınırlı olmayıp mağdurun korku veya rahatsızlık duymasına sebebiyet verecek nitelikteki her türlü hareket ısrarlı takip suçu kapsamında değerlendirilebilir. Suçun oluşabilmesi için failin bu nitelikteki hareketleri ısrarlı bir şekilde gerçekleştirmesi gerekmekte, dolayısıyla en az iki ve daha fazla hareketin varlığı aranmaktadır¹⁰.

İsrarlı takibin pek çok ülkede suç olarak kabulünün sebeplerinden biri İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve

⁷ Paul E. Mullen/ Michele Pathé/ Rosemary Purcell, “Stalking: New Constructions of Human Behaviour”, **Australian and New Zealand of Psychiatry**, C.35, sy. 1, 2001, s. 9, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1046/j.1440-1614.2001.00849.x>, (Erişim Tarihi: 08.03.2019).

⁸ Orit Kamir, **Every Breath You Take Stalking Narratives and The Law**, USA: The University of Michigan Press, 2001, s.2. Yazar Mary Shelley’in yaratmış olduğu karakter olan Frankenstein ve Bram Stocker’ın taratmış olduğu karakter Dracula’yı ısrarlı takibin edebiyat dünyasına yansıtmış örnekleri olarak nitelendirmektedir. Susan Van Der AA, **Stalking In The Netherlands Nature and Prevalence of the Problem and the Effectiveness of Anti-Stalking Measures**, Apeldoorn/Antwerpen/ Portland: Maklu Uitgevers, 2010, s.28. İsrarlı takibin çeşitli örnekleri sinemaya da yansımıştır. Bunlardan en bilineni Türkçe’ye Öldüren Cazibe olarak tercüme edilen Fatal Attraction filmidir. Gleen Close ve Michael Douglas’ın başrollerini oynadığı filmde evli bir adamın tek gecelik ilişki yaşadığı kadın tarafından ısrarlı olarak takip ve tehdit edilmesi konusu işlenmiştir. Bkz: Randy A. Sansone, Lori A. Sansone, “Fatal Attraction Syndrome: Stalking Behavior and Borderline Personality”, **Psychiatry (Edgemont)**, C.7, sy. 5, 2010, s. 42, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2882283/> (Erişim Tarihi: 01.05.2019).

⁹ The National Center for Victims of Crime, **The Model Stalking Code Revisited (2007 tarihli Model İsrarlı Takip Kanunu)**, Ocak 2007, s. 21, <https://victimsofcrime.org/docs/default-source/src/model-stalking-code.pdf?sfvrsn=12> (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

¹⁰ Mullen/ Pathé/ Purcell, **Stalking and Their Victims**, s.1. J. Reid Meloy, **The Psychology of Stalking Clinical and Forensic Perspectives**, USA: Academic Press Harcourt Brace & Company, Publishers, 1998, s. 25.

Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir¹¹. İstanbul Sözleşmesi ısrarlı takibi kadına yönelik şiddetin bir türü olarak kabul etmektedir¹². Sözleşmenin 34. maddesi¹³ uyarınca, ısrarlı takip oluşturan davranışların cezalandırılmasını sağlamaya yönelik gerekli tedbirlerin alınması Taraf Devletler bakımından yükümlülük olarak öngörülmüştür. Bu yükümlülüğün haricinde Taraf Devletlerden ısrarlı takip mağdurlarının korunması ve buna yönelik önleyici tedbirlerin alınması beklenmektedir. Bu doğrultuda Kadınlara Yönelik Şiddetle ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Konusunda Uzmanlar Grubu (GREVIO) Sözleşme'nin ne ölçüde uygulandığı izlemeye yetkilidir¹⁴.

İsrarlı takip Türkiye'de hâlihazırda suç olarak kabul edilmemiştir ve hakkında az sayıda çalışma bulunmaktadır. Kavram her ne kadar suç olarak kabul edilmemiş olsa da kavram, 2012 tarihli 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da¹⁵ “tek taraflı ısrarlı takip” adıyla düzenlenerek mevzuatımızda yerini almıştır. Bu düzenlemenin amaçlarından birinin de tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunması olduğu ifade edilmiş ve mağdurlara Kanunda yer verilen çeşitli tedbirlere başvurabilme imkânı sağlanmıştır. Dolayısıyla ısrarlı takip Türk hukuku bakımından sadece bu Kanun çerçevesinde, ısrarlı takip mağdurlarını koruma ve bu nitelikteki davranışları önleme kapsamında ele alınmaktadır.

6284 sayılı Kanunla ısrarlı takip mağdurlarına yönelik çeşitli imkanlar sağlanmış olsa da GREVIO tarafından Türkiye hakkında hazırlanan raporda ısrarlı takibin ayrı

¹¹ Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), RG 08.03.2012/ 28227. Sözleşmenin Türkçe tercümesi için bkz: <https://rm.coe.int/1680462545>, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

¹² Susan Van Der Aa, “Stalking as a Form of (Domestic) Violence Against Women”, **Rassegna Italiana di Criminologia**, sy. 3, 2012, s. 175, https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/1446939/Stalking_as_a_form_of_domestic_violence.pdf, (Erişim Tarihi: 15.10.2018).

¹³ Madde 34 – Taciz amaçlı takip: Taraflar başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışların cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.

¹⁴ Madde 66/1- Kadınlara yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele konusunda uzmanlar Grubu (bundan böyle “GREVIO” olarak anılacaktır) bu Sözleşmenin Taraflarca uygulanmasını izleyecektir. (...). Grup Taraf Devletlerin Sözleşme'nin uygulanmasına yönelik raporlarını kamuoyuyla paylaşmaktadır. Bkz. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/home>.

¹⁵ RG 20.3.2012/28239.

bir suç olarak tanımlanması, bu suça yönelik etkili ve caydırıcı bir ceza öngörülmesi ve kavramın dijital alana olası yansımalarının da göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir¹⁶. Israrlı takibin suç olarak tanımlanması bu yönüyle taraf olduğumuz İstanbul Sözleşmesi bakımından bir yükümlülüktür.

Çalışmamızın Israrlı Takip Kavramı başlıklı birinci bölümünde Dünya genelinde hızlı bir şekilde suç olarak düzenlenmeye başlanan ancak hakkında sınırlı sayıda çalışma bulunan kavram açıklanmaya çalışılacaktır. Bu bölümün amacı karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler ışığında ısrarlı takibin ne olduğunu ortaya koymak; kavramın işyerinde psikolojik taciz ve zorbalık gibi kavramlardan farkını saptamak ve 6284 sayılı Kanunundaki düzenlemeyi inceleyerek ısrarlı takip mağdurlarının başvurabileceği hukuki yolları incelemektir.

Israrlı takip birbirinden oldukça farklı nitelikteki hareket türleriyle işlenebilen bir suç tipi olduğundan bu hareketler aynı zamanda ceza kanunlarıyla düzenlenmiş başka bir suç tipini de ihlal edebilmektedir. TCK’de düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal, tehdit, kişilerin huzur ve sükunun bozma gibi suç tipleri bazı unsurları yönünden ısrarlı takiple benzerlik gösterebilmektedir¹⁷. Bu sebeple çalışmanın ikinci bölümünde öncelikle ilgili suç tipleri ısrarlı takiple aralarındaki benzerlik ve farklılıklar kapsamında değerlendirilecektir. Bu bölümün amacı suç olarak tanımlanması taraf olduğumuz İstanbul Sözleşmesi gereği bir zorunluluk olan ısrarlı takibin mevzuatımızda nasıl düzenlenmesi gerektiğini irdelemektedir. Bu sebeple ısrarlı takip suç sistematigi çerçevesinde analiz edilecek, bunun sonucunda şekillenecek kanuni unsur kapsamında tarafımızca ısrarlı takip suç tipi için bir norm tavsiyesinde bulunulacaktır.

¹⁶ Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)’nin Hükümlerinin Hayata Geçirilmesini Sağlayan Yasal ve Diğer Tedbirlere İlişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE, 15 Ekim 2018, s. 107. Gayriresmi Türkçe tercüme için bkz. <https://ailevecalisma.gov.tr/media/3825/grevio-rapor-turkce-5bd99d7dbb799.pdf>, (Erişim Tarihi:17.06.2019). Raporun İngilizce metni için bkz. https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/10/18/ENG_GREVIO_Report_Turkey.pdf, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

¹⁷ Recep Doğan, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/ 2, s.138.

BİRİNCİ BÖLÜM: ISRARLI TAKİP KAVRAMI

I. Terim Sorunu

Stalking terimi avını takip etmek, istikrarlı şekilde yürümek anlamının yanı sıra, zaman içerisinde medyanın etkisiyle kişilerin ısrarlı şekilde takip veya rahatsız edilmesi eylemlerini ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Failin, mağdurun hayatını gözetlemek, izlemek, takip etmek gibi davranışları düşünüldüğünde kavramı karşılamak amacıyla bu kelimenin tercih edilmesinin sembolik bir yönünün bulunduğu söylenebilir¹⁸. Zira fail âdeta avını takip eden bir avcı gibi mağduru izlemekte, onu gözetim altında tutmaktadır. Bu sebeple avını öldürmeden önce onu gizlice takip eden avcının hareketinin, bir insanın takip edilmesi durumu için kullanılarak bu anlama dönüşmesi şaşırtıcı değildir¹⁹.

Anglo Sakson hukuk sistemini benimsemiş olan ülkeler, ısrarlı takip oluşturan hareketleri ifade etmek için çoğunlukla *stalking* terimini kullanmayı tercih etmiştir²⁰. ABD, Birleşik Krallık ve Avustralya'nın aksine Kanada'da suç tipinin adlandırılmasında *stalking* yerine *criminal harassment* kavramı tercih edilmiştir. Türkçe'ye "taciz" olarak tercüme edebileceğimiz "*criminal harassment*" ifadesinin ısrarlı takibi de içeren üst bir kavram olduğu ifade edilmektedir²¹. İsrarlı takibe ilişkin Avam Kamarası (*House of Commons*) tartışmalarında ise *stalking* yerine *criminal*

¹⁸ Marilena Katsogiannou, 'Stalking' as a Form of 'Interpersonal Panacticism'- A Different Approach of the Transforming 'Surveillance Society' in the Light of 'Virtual Criminology' and 'e Victimology', Europe In Crisis: Crime, Criminal Justice, And The Way Forward Essays in Honour of Nestor Courakis, Athens: Ant. N. Sakkoulas Publications L.P., 2017, s.758.

¹⁹ Van Der Aa, *Stalking In The Netherlands Nature and Prevalence of the Problem and the Effectiveness of Anti-Stalking Measures*, s.28,

²⁰ A.g.e., s.34.

²¹ Department of Justice Canada, *A Handbook for Police and Crown Prosecutors on Criminal Harassment*, 2012, s.1, <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/har/EN-CHH2.pdf>, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

harassment ibaresinin tercihinin sebebi kavramın daha hukuki bir dille ifade edilmek istenmesi olarak belirtilmiştir²².

Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş olan ülkelere bakıldığında ise Avrupa Birliği tarafından gerçekleştirilen Daphne projesinde²³ ısrarlı takibi suç olarak tanımlayan ülkelerin düzenlemelerinde, kavramı ifade etmek için “taciz” ya da “takip etmek” gibi terimler kullanıldığı tespitine yer verilmiştir²⁴. Ancak takip kelimesinin, faille mağdur arasındaki avcı- av benzetmesini anlatmak için *stalking* kadar suç tipine uyan bir anlam vermediği gibi²⁵, taciz ısrarlı takip oluşturan davranışları da içine alan daha genel bir kavramdır²⁶.

Kavramın dilsel olarak bir karşılığının olmaması, ne anlama geldiğinin anlaşılması ve soruna yönelik uygun hukuki, politik ve sosyal tepkinin oluşabilmesinin önündeki en büyük engel olarak değerlendirilmektedir²⁷. Örneğin ısrarlı takip, belli bir süre boyunca sadece tanınmış kişilerle sınırlı bir problem olarak ele alınmaya yatkın olmuştur²⁸. Kanaatimizce bu engel, ülkemiz bakımından da geçerlidir. Sosyal medyanın kullanımının yaygınlaşmasıyla *stalking* kelimesinin bilinirliği ülkemizde artmış olmasına rağmen bu bilinirlik, ısrarlı takibi sadece belirli bir yönden karşılamaktadır²⁹.

²² House of Commons Debate, Official Report, 3. Dönem, 34. Parlamento, C. 15, 1993, http://parl.canadiana.ca/view/oop.debates_HOC3403_15/1?r=0&s=1, (Erişim Tarihi: 17.06.2019).

²³AB, **Daphne Project Modena Group on Stalking (Daphne Report)**, 2007, www.europeanrights.eu, (Erişim Tarihi: 18.03.2019) “Kadının Yeni Suç Tipi İsrarlı Takipten Korunması: Avrupa Birliği Kapsamında Yasama Yaklaşımlarının Karşılaştırılması” başlıklı proje sonucunda yayınlanan raporda, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin kavrama olan bakış açıları, kanuni düzenlemelerdeki benzerlik ve farklılıklar kapsamlı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır.

²⁴ Daphne Report, s. 10.

²⁵ Nicol, **Stalking**, s.41.

²⁶ Jennifer Gatewood Owend, “Why Definitions Matter: Stalking Victimization in United States”, **Journal of Interpersonal Violence**, C. 31, sy. 12, 2016, s. 2197.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0886260515573577>, (Erişim Tarihi: 19.11.2018).

²⁷ Gisela Wurm, **Stalking**, Council of Europe Committee on Equality and Non Discrimination, doc. 13336, 2013, s.9, <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=20036&lang=EN>, (Erişim Tarihi: 23.12.2018).

²⁸ Mullen/ Pathé/ Purcell, “Stalking: New Constructions of Human Behaviour”, s. 12.

²⁹ Bkz. **Stalker nedir? Stalklamak ne anlama geliyor?** <http://www.milliyet.com.tr/Stalker-nedir--Stalklamak-ne-anlama-geliyor--molatik-327/> Haberde belirtildiği üzere stalking tıpkı selfie gibi sosyal medyanın yaygın kullanımıyla konuşma dilimize girmiş bir kelime haline gelmiştir. Kişilerin sosyal medya hesaplarının gizlice takip edilip izlenmesi anlamında kullanılmaktadır.

Stalking kavramı Türkçe’ye, “tek taraflı ısrarlı takip”, “ısrarlı takip”, “takipçi tacizcilik”, “taciz amaçlı takip” gibi çeşitli şekillerde tercüme edilmiştir. Türkçe’de “takip” ifadesi “*yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitme, izleme*” “*ardınca gitme veya gelme*”³⁰ anlamlarına gelmektedir. İsrarlı kelimesi ise “*tekrarlanarak yapılan*” anlamına gelmektedir³¹. Karşılaştırmalı hukukta örneğin Avusturya Ceza Kanunu’nunda suçun nitelendirilmesinde bu anlamı veren bir ifade kullanılmaktadır³². Ancak ısrarlı takipte, takip kavramından anlaşılması gereken kişinin peşinden gitmek değildir. İsrarlı takip suçunda kişi maruz kaldığı ısrarlı yani tekrarlayan hareketler neticesinde kendisini failin denetimi altında hissetmektedir. Bu denetim mağdurun gittiği yerlerde takip edilmesi yoluyla gerçekleşebileceği gibi, failin kişiye mektup göndermesi, telefon etmesi gibi yollarla veya internet ortamında gerçekleşebilir.

İsrarlı takip, birbirinden farklı nitelikte birçok hareketle işlenebilmesi mümkün bir suç tipi olmakla birlikte, bu hareketlerin tümünü kapsayan bir kelimeyle ifade edilmesi pek mümkün gözükmemektedir. Ülkemizde bir suç tipi olarak tanınması halinde, 6284 sayılı Kanunla birlik sağlanması açısından “tek taraflı” ifadesinin çıkarılarak sadece “ısrarlı takip” kavramının kullanılması düşünülebilir.

*“Tek taraflı ısrarlı takip” deyiimi totolojik bir içerik taşımaktadır. Yani takip diye nitelendirilebilecek eylem, ancak tek taraflı olarak icra edilebilen bir davranış biçimi veya hareket tarzı olup, “takip” kelimesinin başına “tek taraflı” ibaresinin veya sıfatının eklenmesi gereksiz bir tekrarlamaadır”*³³.

Takip kelimesi her ne kadar ısrarlı takip oluşturan tüm davranışları kapsayan bir nitelikte olmasa da *stalking* kelimesinin bugünkü kullanımına ulaşmadan önceki

³⁰ TDK Güncel Türkçe Sözlük, tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 18.03.2019).

³¹ TDK Güncel Türkçe Sözlük, tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

³² Daphe Report, s. 10. Kavramın Almancası *Beharrliche Verfolgung* olarak ifade edilmektedir. Suç tipi Avusturya Ceza Kanunu’nun 107a maddesinde düzenlenmiştir. Almanca metin için bkz: <https://www.jusline.at/gesetz/stgb/paragraf/107a>, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

³³ Recep Doğan, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s,150.

anlamına daha yakın bir kelime olduğundan kavramın adlandırılmasında ısrarlı takip terimi kullanılacaktır.

II. Tanım

Ülkelerin ısrarlı takip suç tipine ilişkin olarak kanuni düzenlemelerinde yer verdikleri unsurlar değişkenlik gösterebildiğinden kavram günümüzde farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Bunun yanı sıra ısrarlı takip, suçun faillerinin zihinsel bozukluğu³⁴ gibi aynı zamanda suçu oluşturan hareketlerin mağdurlarda korku ve sıkıntı uyandırması sebebiyle psikoloji biliminin de ilgi alanına girmekte,³⁵ bu sebeple bu alanda da ısrarlı takibin çeşitli tanımlarına rastlamak mümkün olmaktadır³⁶.

Israrlı takibi “takıntılı takip” olarak adlandıran Meloy ve Gothard kavramı “*belirli bir bireye yönelik anormal veya uzun vadeli bir tehdit veya taciz şekli*”³⁷ olarak tanımlamıştır. Sheridan ve Davies’e göre ise ısrarlı takip; *mağduru korkutan veya dehşete düşüren çeşitli taciz edici davranışlardır*³⁸. Her iki tanım da ısrarlı takip, tacizin bir türü olarak kabul edilmiş ancak ilk tanım da davranışlar devam ettikleri süre

³⁴ Joseph A. Davis / Marcella A. Chipman “Stalkers And Other Obsessional Types: A Review And Forensic Psychological Typology Of Those Who Stalk”, **Journal of Clinical Forensic Medicine**, sy.4, 1997, s. 166, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353113197900262>, (Erişim Tarihi: 15.06.2019). Israrlı takip olgusunu inceleyen araştırmacılar ısrarlı takip suçunun faillerini çeşitli gruplar altında incelemiştir. Basit takıntılı (*simple obsessional*), aşk takıntılı (*love obsessional*) ve *erotomanic* olarak üç gruba ayrılan faillerden özellikle *erotomanic* adı verilen grubu oluşturan bireyler psikoloji biliminin ilgisini çekmektedir. Erotomania’nın diğer bir ismi de De Clérambault sendromudur. Bu tarz vakılarda kişi sanrılı bir şekilde genellikle ünlü isimlerden olan ulaşamayacağı konumdaki bir mağduru kendisine aşık olduğuna inanmaktadır.

³⁵ Michele Pathé/Paul Mullen, “The Victim of Stalking”, **Stalking and Psychosexual Obsession Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment**, Editör: Julian Boon/Lorraine Sheridan, United Kingdom: John Wiley & Sons, Ltd, The Atrium, 2002, s. 1.

³⁶ Edward Petch, Anti-Stalking Laws and the Protection from Harassment Act 1997, **The Journal of Forensic Psychiatry**, C. 13, sy. 1, 2002, s.20, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09585180210123267?needAccess=true>, (Erişim Tarihi:15.10.2018).

³⁷ J. Reid Meloy/ Shayna Gothard, “Demographic and Clinical Comparison of Obsessional Followers and Offenders With Mental Disorders”, **American Journal of Psychiatry**, C. 152, sy. 2, 1995, s. 259, http://drreidmeloy.com/wp-content/uploads/2015/12/1995_DemographicandC.pdf, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

³⁸ Lorraine Sheridan/ Graham M. Davies, “Stalking: The Elusive Crime”, **Legal and Criminological Psychology**, sy. 6, 2001, s. 134, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1348/135532501168244>, (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

bakımından ikincisinde de mağdur üzerinde bırakmış oldukları etki yönünden tacizden ayrı tutulmuştur.

Smartt ısrarlı takibi “*belirli bir kimseye yöneltilen ve makul bir kimsede kendisi ya da aile bireyleri için fiziksel zarar ya da ölüm korkusu yaratacak nitelikteki kasıtlı ve tekrar eden tehditkâr davranışlar*” olarak tanımlamıştır³⁹. ABD’de eyaletlere yol göstermek için hazırlanan 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanununda⁴⁰ kavram; karmaşık bir sosyal problem olarak nitelendirilmiş ve mağdurun büyük bir fiziksel zarar veya hayatına yönelik bir saldırı riski oluşturan ve aynı zamanda psikolojik bir travmaya sebebiyet veren failin takıntılı ve öngörülemez davranış biçimi olarak ele alınmıştır⁴¹.

Israrlı takip kavramını suç olarak düzenleyen ilk kanun olma özelliği gösteren California Ceza Kanunu’nun 646.9. maddesinde, *kişide ölüm ya da büyük bir fiziksel zarara uğrayacağına yönelik korku yaratmak kastıyla ve buna ilişkin yakın ve ciddi bir tehdit içerecek şekilde bir kimsenin, diğer bir kimseyi sürekli olarak takip ederek taciz etmesi* olarak tanımlanmıştır⁴². Israrlı takibin suç olarak kabul edildiği ilk düzenleme olan metinde dikkat çeken husus, hareketin aynı zamanda tehdit içermesinin gerekli olmasıdır⁴³.

³⁹ Ursula Smartt, “The Stalking Phenomenon: Trends in European and International Stalking and Harassment Legislation”, **European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice**, C. 9, sy. 3, 2001, s. 209, <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/eccc9&id=219&collection=journals&index=>, (Erişim Tarihi: 23.10.2018).

⁴⁰ USA Department of Justice National Institute of Justice, **Project To Develop a Model Anti Stalking Code for States (1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu)**, 1993, s. 69, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/144477NCJRS.pdf>, (Erişim Tarihi:06.06.2018).

⁴¹ **A.g.e.**, s.69.

⁴² Christine B. Gregson, “California 's Antistalking Statute: The Pivotal Role of Intent”, **Golden Gate University Law Review**, C. 28, sy. 2, 1998, s. 234, <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol28/iss2/4/>, (Erişim Tarihi:22.06.2019). California Ceza Kanunu 646.9. maddede yer alan bu düzenleme daha sonra geçirdiği değişikliklerle mağdurun kendisinin ve yakınlarının güvenliği için korku duymasını yeterli bulmaktadır. Bkz: California Penal Code § 646.9. https://leginfo.ca.gov/faces/codes_displaySection.xhtml?sectionNum=646.9&lawCode=PE N, (Erişim Tarihi:22.06.2019).

⁴³ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’nunda 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’nunda olduğu gibi suçun tehdit içeren bir davranış şekli olarak tanımlanmaması gerektiği zira faillerin çoğu zaman davranışlarının herhangi bir tehdit ifadesi içermeyen ve masum görünen davranışlardan oluşabileceği ifade edilmiştir. Bkz: **2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu**, s. 51.

Uluslararası metinlere gelindiğinde ise; İstanbul Sözleşmesi madde 34 uyarınca ısrarlı takip “*kişinin kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı olarak tekrarlanan tehditkâr davranışlar*” olarak tanımlanmıştır. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey’in raporunda ise mağdurda korkuya sebep olan ve mağduru kontrol altında tutan hediye göndermek, iletişim kurmak, evinin, işyerinin dışında beklemek gibi değişik eziyet verici davranışlar olarak ifade edilmiştir⁴⁴.

Türk hukukunda ise öğretide Türkmen tarafından ısrarlı takip; tekrarlanan davranışlarla mağdurun takip ve taciz edilmesinin neticesinde korku duyması olarak tanımlanmıştır⁴⁵. Günay da benzer şekilde kavramı kasıtlı ve ısrarlı olarak gerçekleştirilen ve mağdurda korkuya sebep olan davranışlar olarak tanımlamakla birlikte korkunun mağdurun kendisini tehlikede hissetmesine yönelik olduğunu belirtmiştir⁴⁶.

6284 sayılı Kanun ısrarlı takibe ilişkin bir tanım içermektedir. Ancak 2013 yılında yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği⁴⁷’nin 3. maddesinde kavram, şiddet uygulayanın şiddet mağduruna yönelik olarak güvenliğinden endişe duymasına yol açacak şekilde uyguladığı bir davranış biçimi olarak ifade edilmektedir.

Tüm bu açıklamalar ışığında ısrarlı takip, fail tarafından ısrarlı olarak gerçekleştirilen ve mağdurun kendisinin veya yakınlarının güvenliğine yönelik korku duymasına sebebiyet verecek nitelikteki rahatsız edici davranış biçimi olarak tanımlanabilir.

⁴⁴ United Nations Economic and Social Council Economic Commission for Europe Conference of European Statisticians Group of Experts on Gender Statistics, **Indicators of Gender Equality**, 30/06/2014,

https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.30/2014/mtg_1/new_files/6_ECE_E.pdf, (Erişim Tarihi:22.06.2019).

⁴⁵ Ahmet Türkmen, “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medenî Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, **DEÜHFD**, C.11, Özel Sayı, 2009”, s.1394.

⁴⁶ Mehmet Günay, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, **TAAD**, C.1, 2012, s.655-656.

⁴⁷ RG 18.01.2013/28532.

III. Suç Olarak Tanımlanma Süreci

Kavramın hukuki metinlere yansımaları çok eski dönemlere dayandırıan çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin bir yazar tarafından MS 535 yılında Instituciones’de yer verilen bir suç tipinin ısrarlı takibin ilk düzenlemesi olduğu ifade edilmektedir⁴⁸. Bu metin uyarınca; erginlik yaşının altındaki bir kız ya da erkek çocuğunun veya evli bir kadının sürekli olarak takip edilmesi yasaklanmıştır⁴⁹. Gerçekten de günümüzdeki düzenlemelerle karşılaştırıldığında söz konusu metin ısrarlı takibin adeta basit bir şeklini oluşturmaktadır.

Israrlı takip kavramının suç olarak tanımlanmasında ABD’de tanınmış kişilerin maruz kaldığı olaylar rol oynamıştır. Bunlardan en ünlü olanı Rebecca Schaeffer vakasıdır. Bir televizyon dizisinde oynayan 21 yaşındaki kadın oyuncu kendisini takıntı haline getiren hayranı tarafından evinde öldürülmüştür⁵⁰. Fail, ünlü oyuncuyu iki yılı aşkın bir süredir takip etmiş, adresini ele geçirmek için özel dedektif tutmuş ve ona mektuplar göndermiştir⁵¹. Schaeffer’in ölümünün toplumda tepki yaratmasının yanı sıra California’da 1989 yılında dört kadının daha eski eşleri veya sevgilileri tarafından, ısrarlı şekilde takip edilmelerinin ardından öldürülmesi hukuk alanındaki bu eksikliği vurgulamıştır⁵². California’da ısrarlı takibi suç olarak ihdas eden ilk düzenlemeyi 1990 yılında yürürlüğe koyarak, günümüzde de hâlâ devam eden ısrarlı takiple mücadeleye yönelik hareketi başlatmıştır.⁵³

⁴⁸ Van Der Aa, *Stalking in the Netherlands*, s.28.

⁴⁹ *A.g.e.*

⁵⁰ Haber için bkz: <https://people.com/crime/rebecca-schaeffer-murder-by-her-stalker/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2019).

⁵¹ Linda Deutsch, *Obsessed Fan Convicted in Slaying of Actress Rebecca Schaeffer*, haber için bkz. <https://apnews.com/be73b96afb08df877125fddd842184b> (Erişim Tarihi: 05.03.2019).

⁵² Rosemary Purcell /Michele Pathé/Paul E. Mullen, “Stalking: Defining And Prosecuting A New Category Of Offending”, *International Journal of Law and Psychiatry*, C. 27 sy. 2, 2004, s.5, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016025270400007X?via%3Dihub>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

⁵³ B. Benjamin Haas, “The Formation and Viability of Anti-Stalking Laws” *Villanova Law Review* 1387, C. 39, sy. 51994, s. 10, <https://digitalcommons.law.villanova.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2899&context=vlr>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

Ünlü bir ismin ölümü medyanın bu konudaki ilgisini çeken ilk vakıa olsa da aslında ısrarlı takip günlük hayatta pek çok kadını mağdur etmekte, kadınlar, çoğunlukla bir ilişkiyi sona erdirdikleri erkekler tarafından rahatsız edilmektedir⁵⁴. Ünlülere oranla günlük yaşamda kadınların eski partnerleri tarafından takip edilmesinin daha yaygın olduğu ve bu tarz durumlarda failerin mağdur hakkında daha fazla bilgi sahibi olması sebebiyle ısrarlı takip sonucunda daha vahim sonuçların ortaya ifade edilmektedir⁵⁵.

Pek çok ülkede ısrarlı takip suç olarak tanımlanmadan önce, fiilin kovuşturulması mağdurun fiziksel bir zarar görmesinden önce mümkün görülmemekte ve mağdurun failin davranışlardan korunmak için ulaşabileceği en yaygın mekanizmanın tedbir niteliğinde kararlar olduğu ifade edilmekteydi⁵⁶. Ancak en nihayetinde bu çarelerin ihtiyacı karşılamaması sebebiyle kavramın münferit bir suç olarak ele alınması ihtiyacı doğmuştur.

Teknolojinin gelmiş olduğu nokta son yıllarda gizliliğe ilişkin endişe ve kişilerinin takip ve izlenmesine yönelik imkânların artması ısrarlı takip olgusunun bu kadar dikkat çekmesinin sebeplerinden birisidir⁵⁷. Günlük hayatta teknolojinin imkânlarından yararlanırken veriler, izler bırak birey rahatlıkla takip edilebilir hâle gelmektedir⁵⁸. Kanımızca diğer teknolojik imkânların yanı sıra sadece sosyal medya platformlarının bile insanların takip ve taciz edilmesini kolaylaştırmış olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Bir diğer önemli sebebin de kadının toplum içerisindeki rolünün değişmesi olduğu ifade edilmekte. Kadınların istemedikleri davranışlara maruz kalmayı tercih etmeyip eşleri ve sevgililerinden ayrılmaları, erkekleri bu suç tipi bakımından

⁵⁴ National Institute of Justice, “Domestic Violence, Stalking, and Antistalking Legislation An Annual Report to Congress Under the Violence Against Women Act”, 1996, s.5, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/stlkbook.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.10.2018).

⁵⁵ Tk Logan/ Jennifer Cole / Lisa Shannon/ Robert Walker, **Partner Stalking**, New York: Springer Publishing Company, 2006, s.2.

⁵⁶ Haas, “The Formation and Viability of Anti-Stalking Laws”, s.1400.

⁵⁷ Paul E. Mullen/ Michele Pathé / Rosemary Purcell, **Stalkers and Their Victims**, s. 12.

⁵⁸ A.g.e., s.13.

potansiyel bir fail haline getirebildiği ileri sürülmektedir⁵⁹. Kadın mağdurların erkek mağdurlara oranla fazlalığı ve faillerin çoğunun eski eş, sevgili vb. nitelikte olması bunun en büyük kanıtını oluşturmaktadır⁶⁰. Bu doğrultuda ısrarlı takip, kadına yönelik şiddetin bir türü olarak kabul edilmektedir. Kadına yönelik şiddet yaşam hakkını ihlal ettiğinden kavrama insan hakları merceğinden yaklaşılabileceği ifade edilmektedir⁶¹.

Israrlı takibin kadına yönelik şiddetin bir türü olarak ele alınması, suç olarak tanımlanması gereken bir davranış değil aynı zamanda bir sosyal problem olarak ele alınmasını gerektirmektedir⁶². Dolayısıyla ısrarlı takibin suç olarak kabul edilmesi problemle mücadele bakımından büyük bir adım teşkil etse de bu problemin çözümünü sadece ceza yaptırımında aramak yeterli olmayacaktır.

Taner'in çalışmasında ısrarlı takibin, cinsel taciz suçunun kanunilik ilkesi ve ispat yönünden yarattığı sorunlar nedeniyle, söz konusu suçun yerini almak üzere ihdas edildiği⁶³ görüşüne katılmak mümkün değildir. Israrlı takiple cinsel taciz bazı olaylar bakımından benzerlik gösterebilir de ısrarlı takip, cinsel tacizle çeşitli hususlarda ayrılmaktadır⁶⁴.

Israrlı takip düzenlemeleri de kanunilik, özellikle belirlilik ilkesi yönünden sıkıntı yaratabilmektedir. Zira kavramın suç olarak tanımlanmasındaki en büyük zorluk hem faillerin cezalandırılmasını sağlayacak hem de kişilerin hukuka aykırı olmayan günlük davranışlarını gerçekleştirmesine engel olmayacak netlikte bir kanun

⁵⁹ A.g.e., s. 14.

⁶⁰ Örneğin Kanada'da vatandaşların güvenliği ile ilgili yapılan araştırmada 2014 yılı Genel Sosyal Anket'in verilerine göre 2014 öncesi beş yıl boyunca yaklaşık 2 milyon Kanadalı'nın takip edildiği, 15 yaş ve üstü kadınların yaklaşık %8'inin ve erkeklerin ise %5'inin ısrarlı takip mağduru olduğu ifade edilmektedir. Marta Burczycka, Stalking in Canada, 2014. Bkz. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2018001/article/54893/01-eng.htm>, (Erişim Tarihi:23.03.2019).

⁶¹ FRA–European Union Agency for Fundamental Rights, Violence Against Women: An EU-Wide Survey, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf, (Erişim Tarihi:05.03.2019), s.7.

⁶² Nicol, *Stalking*, s. 39.

⁶³ Fahri Gökçen Taner, "Kadının Eşitlik Mücadelesinde Ceza Kanunlarında Cinsel Suçlar Dönüşürken Aslında Ne Değişti?", *Kadın/Woman* 2000, C. 16 sy.2, 2015, s.71.

⁶⁴ Her iki suç tipinin farkına ilişkin açıklamalara çalışmanın ikinci bölümünde değinilecektir.

metninin oluşturulmasıdır⁶⁵. Bu sebeple ısrarlı takip suçu herhangi bir normun yerine almak amacıyla var olmamıştır.

IV. Benzer Kavramlarla Karşılaştırılması

Stalking, mobbing, bullying, hukuk dünyasında yakın zamana kadar ele alınmayan, üzerinde yeni yeni düzenlemeler yapılmaya başlanan kavramlardır. Kişilerin suç işleyebileceği alanların ve imkânların artması, bireylerin hak ve hürriyetlerine yönelik ihlal oluşturan yeni davranış türlerinin ortaya çıkması öteden beri toplumsal yaşamın düzeninin sağlanmasında en etkili araç olarak kabul edilen ceza hukukunun bu alan ve davranışlara müdahalesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Tüm bu davranış türleri temelde insanları rahatsız etmekte onlarda huzursuzluk yaratmaktadır. Dolayısıyla hepsini tacizin biri türü olarak nitelendirmek yanlış olmayacaksa da farklı isimlendirmelerle kanuni düzenlemelere konu olan bu kavramların ısrarlı takipten farkını ortaya koymakta fayda bulunmaktadır⁶⁶.

A. İşyerinde Psikolojik Taciz (*Mobbing*)

*Latince ‘kararsız kalabalık’ anlamına gelen ‘mobile vulgus’ sözcüklerinden türeyen ‘mob’ sözcüğü İngilizce kanun dışı şiddet uygulayan düzensiz kalabalık veya çete anlamına gelmektedir*⁶⁷. *Stalk* sözcüğünden türeyen *stalking* örneğinde olduğu gibi kavram kelime anlamının yanında hukuki bir terim halini almıştır.

⁶⁵ Diana Lamplugh/ Paul Infield, “Harmonising Anti-Stalking Laws”, **George Washington International Law Review**, C.34, 2003, s. 866,

https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/gwlr34&div=32&start_page=853&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults, (Erişim Tarihi:22.06.2019).

⁶⁶ Birleşik Krallık İngiltere ve Galler, Malta gibi bazı ülkelerde taciz (*harassment*) ve ısrarlı takip ayrı suçlar olarak ele alınmışlardır. Bu kavramların arasındaki fark ilgili kanuni düzenlemeler kapsamında değerlendirileceğinden, bu konu başlığı altında taciz ayrıca incelenmeyecektir.

⁶⁷ Pınar Tınaz, “İşyerinde Psikolojik Taciz (*Mobbing*): Kavram, Süreç, Tanı ve Çözüm Önerileri”, **CHD**, sy.11 Aralık 2009, s. 11.

Mobbing, Türk hukukunda “işyerinde psikolojik taciz” ya da “psikolojik taciz” olarak adlandırılmaktadır. Bununla birlikte öğreti ve yargı kararlarında⁶⁸ “*mobbing*” terimiyle de karşılaşılmaktadır. İşyerinde psikolojik taciz (*mobbing*) tıpkı ısrarlı takip gibi hukukumuz açısından yeni bir kavramdır. Kavramın Türk yargısı bakımından ilk ele alınışı 2006 tarihinde gerçekleşmiştir⁶⁹. 2011 tarihli Türk Borçlar Kanunu’nun İşçinin Kişiliğinin Korunması başlıklı 417. maddesi uyarınca işverenlerin, işçilerin psikolojik tacize uğramasını engelleme yükümlülüğü bulunmaktadır⁷⁰.

Psikolojik tacizin oluşabilmesi için hareketlerin birden fazla gerçekleşmesi gerekmektedir⁷¹. Bir defaya mahsus, münferit bir davranış psikolojik taciz olarak değerlendirilemez. Bu özellik bakımından ısrarlı takiple benzerlik gösterir. İşyerinde psikolojik taciz oluşturan tüm davranışların tıpkı ısrarlı takipte olduğu gibi önceden belirlenebilmesi mümkün olmamakta, kişilere üstleri, astları veya eşit düzeydeki çalışma arkadaşları tarafından uygulanan her türlü kötü muamele, aşağılama, şiddet içeren davranışlarla gündeme gelmesi mümkün olmaktadır⁷². Öğretide *düşmanca tutum takınmak, konuşmamak, aşağılamak, hakaret etmek*⁷³ gibi hareketler kavrama örnek olarak gösterilmektedir.

Psikolojik tacize maruz kalan kişi bundan rahatsız olur ve kendisini huzursuz hisseder⁷⁴. Ancak mağdur maruz kaldığı davranışlar neticesinde işini kaybetme korkusuna kapılabilecekse de kendisinin veya yakınlarının güvenliği hakkında endişe duymamaktadır. Dolayısıyla ısrarlı takiple aralarında hareketlerin mağdurda bıraktığı

⁶⁸ Yargıtay’ın çeşitli kararlarında mobbing terimine rastlamak mümkündür. Örneğin; YHGK E. 2015/9461, K. 2017/127, T. 25.1.2017, Y. 4. CD E. 2014/48071 K. 2015/534, T. 8.1.2015, (<http://www.kazanci.com>).

⁶⁹ Zeynep Duygu Ulusoy, “Mobbing Suç Tipi İçin Bir Analiz Denemesi”, *TBB Dergisi*, C.25, sy.105, s.143. Eserde yer verilen Ankara 8. İş Mahkemesi’nin gerekçeli kararında yer verilen tanıma göre; “*Mobbing kavramı, işyerinde bireylere üstleri, eşit düzeyde çalışanlar ya da astları tarafından sistematik biçimde uygulanan her tür kötü muamele, tehdit, şiddet, aşağılama vb. davranışları içermektedir.*”

⁷⁰ Madde 417- İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. (...)

⁷¹ Tınaz, “İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing): Kavram, Süreç, Tanı ve Çözüm Önerileri”, s. 19.

⁷² A.g.e., s. 11.

⁷³ Ünver, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, s. 103.

⁷⁴ A.g.e.

etki bakımından bir farklılık bulunmaktadır. Kavramlar arasındaki bir diğer farklılık ise suçun işlendiği saha bakımından mevcuttur. İşyerinde psikolojik taciz çalışma hayatında karşımıza çıkmaktadır. Kavram özel olarak işyerindeki taciz edici davranışları kapsar⁷⁵. İşyerinde psikolojik taciz aralarında iş ilişkisi bulunmayan kimseler arasında gerçekleşmez. Buna karşılık ısrarlı takipte böyle bir sınır bulunmamasına karşın mağdur ve failin aynı işyerinde çalışması mümkün olabilmektedir. Ancak kişilerin aynı işyerinde çalışmaları davranışın her zaman ısrarlı takip olarak değerlendirilmesini gerektirmez.

Karşılaştırmalı hukukta işyerinde psikolojik tacize ceza kanunlarında bir suç tipi olarak yer verilmesine rastlanılmamaktadır⁷⁶. Fransız Ceza Kanunu⁷⁷ bu konuda bir istisna oluşturur. İşyerinde psikolojik tacizin de çeşitli gerekçelerle ceza kanununda bir suç olarak tanımlanması görüşü savunulmaktaysa da⁷⁸ kanaatimizce bu tarz fiillerin suç olarak tanımlanması ceza hukukunun son çare olma özelliğiyle bağdaşmayacaktır. Bireylerin çalışma hayatındaki huzur ve sükûnunun korunması İş Kanunu mevzuatıyla sağlanmalıdır.

Psikolojik taciz olarak nitelendirilen davranışların ceza kanununda tanımlanan suç tiplerini oluşturması halinde ceza hukukunun devreye gireceği tartışmasıdır. Nitekim Yargıtay kararına konu olan bir kararda belirtildiği üzere psikolojik taciz uygulayan üst hakkında TCK madde 96⁷⁹ kapsamında eziyet suçundan hüküm kurulmuştur⁸⁰. Ancak kanaatimizce işyerinde psikolojik tacizin eziyet suçunu

⁷⁵ Smartt, “The Stalking Phenomenon: Trends In European and International Stalking and Harassment Legislation”, s. 213.

⁷⁶ Mustafa Ruhan Erdem/Benay Parlak, “Ceza Hukuku Boyutuyla Mobbing”, **TBB Dergisi**, sy. 88, 2010, s. 270.

⁷⁷ Fransız Ceza Kanunu 222-33 uyarınca kişinin çalışma koşullarını kötüleştirme amacını taşıyan ya da bu etkiye sahip tekrarlayan söz ve davranışlarla, kişinin haklarını ve saygınlığını etkileyebilecek, fiziksel ya da zihinsel sağlığını değiştirebilecek ya da mesleki geleceğini tehlikeye atacak şekilde taciz etmesi iki yıl hapis cezası ve 30.000 € para cezası ile cezalandırılır. Fransız Ceza Kanunu İngilizce tercümesi için bkz. <https://www.legifrance.gouv.fr/content/location/1740>, (Erişim Tarihi: 27.06.2019).

⁷⁸ Gerekçe ve örnek bir tanımlama için bkz. Ulusoy, “Mobbing Suç Tipi için Bir Analiz Denemesi”, s. 165.

⁷⁹ Eziyet Madde 96- (1) *Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (...)*

⁸⁰ Y. 8. CD E. 2018/203 K. 2018/2245 T. 1.3.2018 “(...)’yi geçici görevlendirmeler ile farklı illere gönderdikten sonra, yukarıda sözü edilen idare mahkemelerince benzer gerekçelerle verilen iptal kararları neticesinde Ankara iline dönen katılana, tecrübesine ve iş yerindeki pozisyonuna uygun şekilde görev vermeyerek sırf sıkıntı vermek, onu rencide ve pasifize etmek kastıyla binanın bodrum

oluşturabilmesi çoğu zaman mümkün değildir. Zira eziyet suçunun oluşabilmesi için fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin insan onuruyla bağdaşmaması gerektiği gibi bunun yanı sıra belli bir ağırlığa da ulaşması gerekmektedir⁸¹.

AYM bireysel başvuru kararına konu olay bir olayda; özel bir şirkette pazarlama müdürü olarak çalışmakta olan başvurucunun, işyerinde psikolojik taciz oluşturan davranışlara maruz kaldığı iddiasıyla yapmış olduğu suç duyurusu kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararlar sonuçlanmış, bunun üzerine başvuru tarafından Anayasanın 17. maddesinde düzenlenen kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı hakkı ile 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyetinin ihlâl edildiği iddia edilmiştir⁸². Mahkeme ise Anayasanın 17. maddesi uyarınca bireylerin, maddi ve manevi bütünlüklerine yönelik gerçekleştirilen saldırılara karşı korunması yükümlülüğü vurgulanmakla birlikte bu korumanın her zaman cezai yöntemlerle sağlanmasının gerekli olmayacağını ifade edilmiştir⁸³, başvuru açısından hukuk davasının daha etkili bir giderim yolu olacağından hareketle, somut olayda bu yola başvurulmaması sebebiyle başvurunun 17. madde yönünden kabul edilemez olduğuna karar vermiştir⁸⁴.

Sonuç olarak bireylerin işyerinde çalışma arkadaşlarının rahatsız edici davranışlarına maruz kalması önemli bir sorun teşkil etmekle birlikte bunun çözümünün ısrarlı takipte olduğu gibi bir suç normu yaratmaktan geçtiğini söylemek kanaatimizce pek mümkün değildir. Kişilerin bu tarz davranış biçimleriyle karşılaşmasının önlenmesi işverenin bir yükümlülüğü olmakla birlikte çalışma dünyasını düzenleyen ceza hukuku dışındaki hukuk disiplinleri aracılığıyla sorunun çözülmesi, önlenememesi hâlinde ise tazmin yoluna gidilmesi daha yerinde olacaktır.

katında kurum şoförlerinin kullandığı telefon ve bilgisayar gibi gereçlerin bulunmadığı odada mesai yaptırmaya zorlamak suretiyle belirli bir süre sistematik biçimde devam eden, değersizleştirme, yıldırma ve işten uzaklaştırmayı amaçlayan; psikolojik saldırıya konu eylemlerinin işleniş biçimleri ve sonuçlarına göre eziyet boyutuna vardığı bu sebeple yüklenen eylemlerin bir bütün halinde 5237 sayılı TCK'nun 96/1. maddesinde düzenlenen "eziyet" suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir." (<http://www.kazanci.com>).

⁸¹ Handan Yokuş Sevik, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s.59. Daha ayrıntılı değerlendirme eziyet suçunun, ısrarlı takiple karşılaştırıldığı bölümde yapılacaktır.

⁸² Mesut Özbezen B. No: 2013/8175, 15/4/2014, § 12.

⁸³ Mesut Özbezen B. No: 2013/8175, 15/4/2014 § 39.

⁸⁴ Mesut Özbezen B. No: 2013/8175, 15/4/2014 § 43.

B. Zorbalık (Bullying)

Son dönemlerde adına sıklıkla rastlanan kavramlardan biri de Türkçe'ye zorbalık olarak çevrilebilecek *bullying* kavramıdır. Kelimenin türediği *bully* kavramı, “*kendisinden daha zayıf bir insan üzerinde zarar vermek veya korkutmak amacıyla güç kullanmak*”⁸⁵ olarak ifade edilmektedir. Kavramın tek bir tanımı bulunmadığı gibi⁸⁶, değişik hukuk sistemlerinde çocuklar arasındaki şiddet, siber suç gibi farklı bağlamlarda ele alınmaktadır. *Bullying*, *mobbing* ve taciz (*harassment*) kavramları ülke uygulamalarında birbirlerinin yerine geçebilmekte, aynı tarz davranışları ifade etmekte kullanılabilmektedir. Örneğin bazı çalışmalarda işyerinde gerçekleşen bu tarz hareketlerin işyerinde psikolojik tacizle (*mobbing*) eş anlamlı olarak kullanıldığına rastlanmaktadır⁸⁷.

Yazar İngilizce'de *mobbing*'in kanuni bir bağlamda ele alınmadığını bu kavramın karşılığı olarak zorbalık (*bullying*) ya da taciz (*harassment*) kavramlarının kullanıldığını ifade etmektedir⁸⁸. *Bullying*, İngiltere, İrlanda ve Avustralya dahil olmak üzere İngilizce konuşulan birçok ülkede tercih edilen terimdir⁸⁹. Güney Avrupa ülkelerinde örneğin, Fransa ve İspanya'da “taciz”, ABD'de “duygusal taciz” ve “kötü muamele”, Almanca konuşulan ülkelerde ise *mobbing* terimi yaygın olarak kabul edilmiştir⁹⁰.

⁸⁵ Oxford Word Power Dictionary, 3. baskı, Oxford University Press, s. 94.

⁸⁶ Helge Hoel/ Maarit Vartia, “Bullying and Sexual Harassment at the Workplace, in Public Space and in Political Life in the EU”, **Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs**, s. 12, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604949/IPOL_STU\(2018\)604949_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604949/IPOL_STU(2018)604949_EN.pdf), Erişim Tarihi:27.6.2019).

⁸⁷ Ståle Einarsen/Helge Hoel/Dieter Zapf/ Cary L. Cooper, “The Concept Of Bullying And Harassment At Work: The European Tradition”, **Bullying And Harassment In The Workplace Developments In Theory, Research, And Practice**, 2. baskı, (Editörler: Ståle Einarsen/Helge Hoel/Dieter Zapf/Cary L. Cooper), Amerika Birleşik Devletleri: CRC Press, 2011, s.4.

⁸⁸ Smartt, “The Stalking Phenomenon: Trends In European And International Stalking And Harassment Legislation”, s.213.

⁸⁹ Helge Hoel/David Beale, “Workplace Bullying, Psychological Perspectives and Industrial Relations: Towards a Contextualized and Interdisciplinary Approach”, **British Journal of Industrial Relations** C.44, sy.2, 2006, s. 242, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1467-8543.2006.00496.x>, (Erişim Tarihi:01.07.2019). Füsün Bulutlar/Ela Ünler Öz, “The Effects of Ethical Climates on Bullying Behaviour in the Workplace”, **Journal of Business Ethics**, C. 86, 2009, s. 274, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10551-008-9847-4.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.07.2019).

⁹⁰ Hoel/ Beale, “Workplace Bullying, Psychological Perspectives and Industrial Relations: Towards a Contextualized and Interdisciplinary Approach”, s. 242.

Kavram son yıllarda ABD’de özellikle çocuklar arasındaki ilişkiler bakımından dikkat çekmektedir. Bu bağlamda güçlü olarak nitelendirilen çocuğun kendisinden daha zayıf gördüğü çocuğa sürekli olarak uyguladığı bir davranış biçimidir⁹¹. Amerika Sağlık Bakanlığı tarafından da kavram okul çağındaki çocuklar arasındaki istenmeyen saldırgan davranış olarak tanımlanır ve bu saldırgan davranışlar bir güç dengesizliğine dayanmaktadır⁹². Avrupa Konseyi tarafından zorbalık, okul çağındaki çocuklar arasında görülen bir problem olarak dikkate alınmaktadır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 2010/7 sayılı tavsiye kararında da eğitimin her alanında her türlü ayrımcılık ve şiddet özellikle taciz ve zorbalıkla mücadele edilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁹³.

Zorbalığın çeşitli türleri olduğu ifade edilmektedir. Bunlar fiziksel, sözlü, sosyal ve siber olmak üzere dörde ayrılarak incelenebilir⁹⁴. Zorbalık psikolojik olarak gerçekleşebildiği gibi, mağdura yönelik fiziksel güç kullanımı şeklinde de gerçekleşebilmektedir.

Zorbalık oluşturan davranışların sürekli bir şekilde, mağdurun itibar ve ilişkilerine zarar vermek, mağduru taciz etmek, küçük düşürmek, tehdit etmek veya mağdura zarar vermek amacıyla bilgisayar, cep telefonu gibi elektronik iletişim araçlarının kullanımıyla gerçekleştirilmesi de siber zorbalık (*cyberbullying*) olarak adlandırılmaktadır⁹⁵. Zorbalığın bu türü mağdura cinsellik veya tehdit içerikli gönderilerin iletilmesinden, şifrelerinin kırılmasına, sosyal medya platformlarında

⁹¹ Rebecca M. Puhl/ Joerg Luedicke/ Kelly M. King, “Public Attitudes About Different Types Of Antibullying Laws: Results From A National Survey”, **Journal of Public Health Policy** C. 36, sy.1, s. 95, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2Fjph.2014.46.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

⁹²Kristie L. Seelman/ Mary Beth Walker, “Do Anti-Bullying Laws Reduce In-School Victimization, Fear-based Absenteeism, and Suicidality for Lesbian, Gay, Bisexual, and Questioning Youth?”, **Journal of Youth and Adolescence**, C.47, 2018, s.2302, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10964-018-0904-8.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

⁹³Recommendation CM/Rec (2010)7 of the Committee of Ministers to Member States on the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf01f, (Erişim Tarihi:28.03.2019).

⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://www.stopbullying.gov/what-is-bullying/index.html> (Erişim Tarihi: 01.07.2019).

⁹⁵David R. Dupper, **School Bullying New Perspectives On A Growing Problem**, New York: Oxford University Press, 2013, s. 10.

mağdurun adına sahte hesaplar açılmasına kadar çok farklı şekillerde gerçekleştirilebilmektedir⁹⁶. Siber zorbalık son yıllarda kanuni düzenlemelerde de yerini almaktadır⁹⁷. Israrlı takiple benzer özelliği, tekrarlanan davranışlarla gerçekleştirilebilmesidir. Ancak kavram dışlama, yok sayma gibi cezai bir yaptırım uygulanması söz konusu olamayacak davranış türlerinden oluşabileceği gibi hakaretten fiziksel şiddete kadar geniş bir davranış yelpazesinde ortaya çıkabileceğinden bu tür durumlarda ceza hukukunun devreye girmesi kaçınılmaz olacaktır. Kanaatimizce zorbalık kavramında öne çıkan bu tarz davranışları uygulayanların mağdurda fiziki veya manevi bir zarara sebebiyet verme amacıdır.

V. Karşılaştırmalı Hukukta Israrlı Takip

ABD, Kanada, Birleşik Krallık, İrlanda, Avustralya'nın yanı sıra Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş pek çok ülkede kavram suç olarak tanımlanmıştır. Kavramın suç olarak tanımlanması ceza kanununa yeni bir hüküm eklenmesi, var olan bir hükümde değişikliğe gidilmesi ya da ısrarlı takibe yönelik yeni bir kanunun yürürlüğe girmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir⁹⁸. Israrlı takibin kadına yönelik şiddetin bir türü olarak kabul edilmesi sebebiyle kavrama bazı ülkelerde kadına yönelik şiddet, aile içi şiddetle mücadele amacıyla yürürlüğe giren kanunlarda yer verildiği görülmektedir⁹⁹.

⁹⁶ Servet Yetim, Siber Zorbalık, "Türkiye ve ABD Karşılaştırması (ABD v. Drew Dosyası)", **TBB Dergisi** sy.120, 2015, s. 328.

⁹⁷ Örneğin kavram 2016 tarihinde Avusturya Ceza Kanunu'nun 107c maddesinde suç olarak tanımlanmıştır. Suç internet ortamında kişiler hakkındaki bilgilerin veya görüntülerin çok sayıda kişi tarafından ulaşılabilir ve kişilerin saygınlıklarına zarar verebilecek şekilde kullanılması şeklinde gerçekleşmektedir. Report Of Austria To The Council Of Europe Following Recommendation CM/Rec (2016)5[1] Of The Committee Of Ministers To Member States On Internet Freedom, s. 29, <https://rm.coe.int/report-of-austria-to-the-council-of-europe-following-recommendation-cm/16808c6194>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

⁹⁸ Susan Van Der Aa/ Renee Römkens, "The State of the Art in Stalking Legislation: Reflections on European Developments", **European Criminal Law Review**, C.3, sy. 2, 2013, s. 7, https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/1573109/The_state_of_the_art_in_stalking_legislation_final.pdf, (Erişim Tarihi:16.10.2018).

⁹⁹ Emma Ogilvie "Stalking: Legislative, Policing and Prosecution Patterns in Australia", **Australian Institute of Criminology Research and Public Policy Series No. 34**, 2000, s.57, <https://aic.gov.au/publications/rpp/rpp34>, (Erişim Tarihi: 10.12.2018). Avustralya Yeni Güney Galler eyaletinde ısrarlı takip suçu Aile İçi ve Kişisel Şiddet Kanunu'nda düzenlenmiştir. (*Domestic and Personal Violence Act 2007 No 80*) Kanun metni için bkz. legislation.nsw.gov.au (Erişim Tarihi: 06.06.2019).

Bulgaristan, Kıbrıs, Danimarka¹⁰⁰, Estonya, Yunanistan, Letonya, Litvanya dışındaki Avrupa Birliği'ne üye devletlerin hepsinde ısrarlı takip, cezalandırılan bir davranış biçimidir¹⁰¹. İsviçre bakımından ısrarlı takip mağdurlarının başvurabileceği hukuki çareler mevcut olsa da kavram münferit bir suç tipi olarak ele alınmamıştır¹⁰².

A. Anglo Sakson Hukuk Sistemi

1. ABD

Önceki bölümlerde ifade edildiği üzere kavramın suç olarak tanımlandığı ilk ülke ABD'dir. İsrarlı takip hem federe devletlerde hem federal düzeyde suç olarak tanımlanmıştır. Mağdurlar olayın koşullarına göre ceza normu haricinde gizliliğin ihlali, strese sebebiyet verilmesi gerekçeleriyle hukuk davası açma yoluna başvurabilmektedirler¹⁰³. Ancak hukuk davası seçeneğinden uzun vadede sonuç alınabildiği ve bu yolun mağdurlar için oldukça masraflı olduğu ifade edilmektedir¹⁰⁴.

¹⁰⁰ Daphe Raporu'nda Danimarka'nın ısrarlı takibi 1930 yılında düzenleyerek kavramı suç olarak tanımlayan ilk ülke olduğu değerlendirilmesine yer verilmiştir. İlgili madde uyarınca, bir kimsenin kolluğun uyarısına rağmen eden onu takip ederek mektuplar göndererek, rahatsız ederek ya da benzeri şekilde bir kimsenin iç barışını ihlal etmesi yasaklanmaktadır. Düzenlemelerde kolluk uyarısının 5 yıl süreyle geçerli olduğu ifade edilmektedir. Suç için öngörülen yaptırım para cezası ya da iki yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmektedir. Danimarka Ceza Kanunu'nun 265. maddesinde düzenlenen suçun ısrarlı takibe karşılık geldiği söylene de bizce ilgili suç tipi ısrarlı takiple birebir örtüşmemektedir. Söz konusu madde ısrarlı takip oluşturabilecek davranışları zaman zaman kapsayabilecek nitelikteyse de ısrarlı takibin asgari unsurlarını taşımak ve mağdurlara yeterli korumayı sağlamaktan uzaktır. Danimarka, İstanbul Sözleşmesi'nin 78. maddesinin 3.fıkrası uyarınca ısrarlı takibe yönelik olarak cezai yaptırım uygulanması yerine cezai olmayan yaptırım uygulama hakkını saklı tutmuştur. İlgili hükmün ısrarlı takibi düzenlediğinin kabul edilmesi halinde böyle bir çekince konulmasına da gerek olmayacaktır.

¹⁰¹ Susan Van Der AA, "New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States", **European Journal on Criminal Policy and Research**, C. 24, sy.3, 2018, s. 327-332, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10610-017-9359-9.pdf>, (Erişim Tarihi:01.02.2019).

¹⁰² Federal Office for Gender Equality FOG, Measures to Combat Stalking: Overview of National and International Models Used in Practice, 2017, s. 5. https://www.buerobass.ch/fileadmin/Files/2017/EBG_2017_Studie_Stalking_Zusammenfassung_en.pdf (Erişim Tarihi:28.03.2019)

¹⁰³ Matthew J. Gilligan, "Stalking the Stalker: Developing New Laws to Thwart Those Who Terrorize Others", **Georgia Law Review**, C.27,1992, s. 288-289, https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/geolr27&div=12&g_sent=1&casa_token=&collection=journals&t=1561295285, (Erişim Tarihi:23.06.2019).

¹⁰⁴ A.g.e., s. 289.

Israrlı takibin suç olarak tanımlanmasının sebeplerinden biri de bu tarz hukuki çarelerin mağdurların korunmasında yetersiz kalmasıdır.

California’da dönüm noktası olan ilk kanunun ardından her eyalet özel olarak gerekli değişiklikleri yaparak ısrarlı takip oluşturan davranışları ele almıştır¹⁰⁵. Bugün federal hükümet, 50 eyaletin tümü, Columbia Bölgesi ve ABD topraklarının¹⁰⁶ her birinin kendisine ait ısrarlı takip düzenlemesi bulunmakta ve bu düzenlemeler birbirinden farklı hükümler içermektedir¹⁰⁷.

California eyaletinin ardından hızlanan kanunlaşma sürecinde Ulusal Adalet Enstitüsü (*National Institute of Justice*) tarafından 1993 ve Ulusal Suç Mağdurları Merkezi tarafından (*The National Center for Victims of Crime*) 2007 yıllarında yol gösterici olması amacıyla iki ayrı Model Israrlı Takip Kanunu (*Model Stalking Code*) oluşturulmuştur. İlk raporun oluşturduğu tarihte ısrarlı takip ABD için de yeni bir kavramdı ve eyaletler bu olguyu düzenlemeye henüz başlamışlardı. Bu sebeple raporun eyaletleri mevzuatlarında ısrarlı takibe yönelik değişiklikleri yapmak için cesaretlendirmek, Anayasaya uygun ve uygulanabilir bir ısrarlı takip düzenlemesi oluşturmak gibi amaçları bulunmaktaydı¹⁰⁸. 2007 tarihli raporda hedeflenenin ise kavramı daha iyi tanımlamak ve ele alabilmek için bir kanun sistematığı önermek olduğu ifade edilmektedir¹⁰⁹.

Her iki model kanunda da kanun koyucuya yol gösterebilmek adına suçun unsurları ayrıntılarıyla ele alınmış ve etkili bir kanun oluşturulabilmesi için bu unsurların nasıl düzenlenmesi gerektiği incelenmiştir. Çalışmamızda tüm eyaletlerin

¹⁰⁵ Purcell/ Pathé /Mullen, “Stalking: Defining and Prosecuting a New Category of Offending”, s. 6.

¹⁰⁶ Alabama, Alaska, American Samoa, Arizona Ceza Arkansas, California, Colorado, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Guam, Hawaii, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine Maryland Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey New Mexico, New York, North Carolina, North Dakota ,Northern Mariana Islands, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Puerto Rico, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, U.S. Virgin Islands, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin, Wyoming. Eyaletlerin ısrarlı takip düzenlemeleri için bkz. <http://victimsofcrime.org/our-programs/stalking-resource-center/stalking-laws/criminal-stalking-laws-by-state>, (Erişim Tarihi:23.06.2019)

¹⁰⁷ Catalano, “Stalking Victims in the United States – Revised”, s. 3.

¹⁰⁸ 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 5.

¹⁰⁹ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s.9.

düzenlemelerini ayrıntılı olarak incelemek mümkün olamayacağından her iki Model Israrlı Takip Kanunu'nun nasıl bir suç tipi öngördüğü değerlendirilerek çeşitli eyaletlerin bundan ayrılan düzenlemelerine yer verilmeye çalışılacaktır.

1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunda¹¹⁰ suçun tek bir davranışla oluşmayacağı ifade edilirken, 2007 tarihli Model Kanunda ise bu unsurun iki veya daha fazla hareket olarak tanımlanması tavsiye edilmiştir¹¹¹. Israrlı takip oluşturan davranışların neler olacağı hususunda hazırlanan her iki model kanun da eyaletlerin bu davranışları sınırlı olmayacak ve uygulayıcılara yola gösterecek bazı hareketleri içerecek şekilde ele almaları gerektiği ifade edilmektedir¹¹². Uygulamada eyaletlerin suçun oluşabilmesi için aranan hareket sayısı bakımından bu ölçütü esas aldığı söylenebilir¹¹³.

Failin davranışlarının mağdur üzerindeki etkisi suç tipinin oluşması için aranan bir diğer unsur olmaktadır. 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu'nda mağdurun kendisi veya üçüncü bir kişinin güvenliği hakkında korku duymasının yanında hissedebileceği diğer duygusal rahatsızlıkların¹¹⁴ da suçun oluşması için yeterli görülmesi gerektiği ifade edilmiştir¹¹⁵. Dolayısıyla kişileri korkutucu nitelikte olmayan diğer rahatsız edici davranışların da cezalandırılmasının amaçlandığı söylenebilecektir. Ancak bu etkilerin somut olayda mağdurun üzerinde gerçekleşmesi

¹¹⁰ 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 21.

¹¹¹ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 44.

¹¹² 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 44. 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 45.

¹¹³ Bazı eyaletler bakımında belirli bir hareket sayısı verildiği görülmektedir. Örneğin; North Dakota Century Code Title 12.1. Criminal Code § 12.1-17-07.1. maddesinde (*course of conduct*) olarak ifade edilen davranış biçimi failin amacını kanıtlayacak süreklilikte gerçekleşen iki veya daha fazla hareket olarak tanımlanmıştır. <https://codes.findlaw.com/nd/title-121-criminal-code/nd-cent-code-sect-12-1-17-07-1.html>, (Erişim Tarihi: 30.06.2019). Utah Code § 76-5-106.5. maddesinde davranış biçimi; belirli bir kimseye yöneltilen iki veya daha fazla hareket olarak ifade edilmektedir. Florida Statutes Title 45 Crimes § 784.048 maddesinde ise kanun koyucu tarafından bir sayı vermekten kaçınılmış, davranış biçimi bir süre boyunca devam eden ve failin kastını tanımlayan bir dizi hareket olarak tanımlanmıştır. <https://codes.findlaw.com/fl/title-xlvi-crimes/fl-st-sect-784-048.html> (Erişim Tarihi: 30.06.2019)

¹¹⁴ Bu duygusal rahatsızlığın (*emotional distress*) profesyonel bir tedavi veya danışma gerektirmeyen önemli ruhsal sıkıntı ve stres olarak tanımlanabileceği belirtilmiştir. Buna ilişkin olarak örneğin Illinois Compiled Statutes 5/12-7.3 maddesinde kişilerin kendilerinin veya üçüncü bir kişinin güvenliğinden korku duyması yanında diğer duygusal rahatsızlıklara sebep olabilecek nitelikteki davranışlar ısrarlı takip kapsamında kabul edilmiştir.

<http://www.ilga.gov/legislation/ilcs/fulltext.asp?DocName=072000050K12-7.3>, (Erişim Tarihi: 30.06.2019)

¹¹⁵ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 38.

aranmaması gerektiği, suçun oluşması için failin davranışlarının, mağdurun koşullarındaki makul bir kişide bu etkilere yol açabilecek nitelikte olup olmadığının tespitinin yeterli görülmesi gerektiği vurgulanmıştır¹¹⁶. ABD Model Israrlı Takip Kanunu bakımından ısrarlı takip somut tehlike suçu olarak kabul edilmektedir.

Gerek 1993 gerekse de 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’unda eyaletlerin ısrarlı takibi ağır suç (*felony*) olarak sınıflandırması gerektiği tavsiye edilmiştir¹¹⁷. Ancak çeşitli eyaletlerce ısrarlı takip, hafif suç (*misdemeanor*) olarak sınıflandırılabilir. Eyaletlerde genel olarak ısrarlı takip derecelere bölünmekte ve temel şekle eklenen bazı unsurlarla birlikte suç ağırlaşmış ısrarlı takip olarak ele alınmakta ve ceza miktarı da paralel olarak artmaktadır. Bu sebeple ısrarlı takip karşılığında öngörülen sabit bir ceza miktarının tespiti mümkün olmamaktadır¹¹⁸.

2. Avustralya

Israrlı takibi oluşturan davranışların Avustralya’da ilgi uyandırmasının sebebi olarak bu davranışların aile içi şiddet vakıyası olarak yaygınlaşması gösterilmektedir¹¹⁹. Kavramın aile içi şiddetle ilişkisine en önemli örneklerden biri New South Wales eyaletinin ısrarlı takip suçunu Aile İçi Şiddet Kanunu’nda düzenlemiş olmasıdır¹²⁰. ABD örneğinde olduğu gibi Avustralya bakımından da her eyaletin ve bölgenin¹²¹ kendine özel bir düzenlemesi bulunmakta ve bu düzenlemelerde ısrarlı takip benzer

¹¹⁶ A.g.e., s..49.

¹¹⁷ 1993 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 46. 207 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 54. Felony ABD’de bir yıldan az olmamak üzere hapis veya ölüm cezasını gerektiren suç olarak tanımlanmaktadır. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/felony>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

¹¹⁸ Örneğin New York Consolidated Laws, Penal Law Penal § 120.40 vd. maddelerinde ısrarlı takip dört dereceye ayrılarak her bir derece için ayrı bir ceza öngörülmüştür.

¹¹⁹ Matthew Goode, “Stalking: Crime of the’ 90s?”, **Criminal Law Journal**, C. 19, sy. 1, 1995, s.193.

¹²⁰ Emma Ogilvie “Stalking: Legislative, Policing and Prosecution Patterns in Australia”, **Australian Institute of Criminology Research and Public Policy Series No. 34**, 2000, s.57. **New South Wales Legislation**, Domestic and Personal Violence Act 2007 No 80, Part:1 Section:8, “Meaning of Stalking” <https://www.legislation.nsw.gov.au/#/view/act/2007/80/full>, (Erişim Tarihi: 28.06.2019).

¹²¹ Eyaletlerin ısrarlı takip düzenlemeleri için bkz: Australian Capital Territory Crimes Act 1990 Section 35, New South Wales, Northern Territory, Queensland, South Australia, Tasmania, Victoria, Western Australia

şekillerde tanımlanmaktadır¹²². Ancak Avustralya’da ABD’de oluşturulan örnek ısrarlı takip kanunu gibi bir çalışma bulunmamaktadır¹²³.

Queensland 1993 yılında, ısrarlı takibe ilişkin ilk kanuni düzenlemeyi yapan eyalettir¹²⁴. Bu başlık altında söz konusu ülke bakımından, ısrarlı takip düzenlemelerinin birbiriyle benzerlik göstermesi sebebiyle de, sadece bu eyalete yönelik inceleme gerçekleştirilecektir. Queensland Ceza Kanunu 1899 § 359B¹²⁵ maddesinde ısrarlı takip kasten belirli bir kimseye karşı yöneltilen ve kişide korkuya sebebiyet veren veya bir zarar oluşturan birden fazla hareket olarak tanımlanmıştır. Kanunda devam eden, kesintisiz nitelikte olması halinde bir hareketin de ısrarlı takip oluşturmak için yeterli olduğu düzenlenmiştir.

Israrlı takip oluşturan hareketler maddede sınırlandırıcı olmadan örnek teşkil edecek şekilde sayılmıştır. Buna göre; kişiyi takip etmek, gözetlemek, kişiye yaklaşmak; teknolojiyi kullanarak elektronik posta, telefon, fax gibi araçlarla kişiyle herhangi bir iletişime geçmek, kişinin çalıştığı, yaşadığı veya ziyaret ettiği yerlere girmek, mağdura rahatsız edici eşya gönderilmesi veya bırakılması, kişiye karşı şiddet içerip içermediğine bakılmaksızın taciz edici hareketler gerçekleştirilmesi halinde ısrarlı takip suçu oluşacaktır. Maddede suçu oluşturan hareketler kapsamlı bir şekilde sayılmasına karşın, bu sayılanlar haricindeki hareketlerle de suçun işlenmesi mümkündür. Yaptırım olarak 5 yıla kadar hapis cezası öngörülmeyle birlikte, nitelikli hallerin varlığında bu miktar 7 yıla yükselmektedir.

¹²² The Law Reform Commission of Hong Kong Report, **Stalking**, Ekim 200, s. 78,

¹²³ Lorraine Sheridan/ Graham M. Davies, “What is Stalking? The Match Between Legislation and Public Perceptions”, **Legal and Criminological Psychology**, C. 6, 2001, s.4.

¹²⁴ Sally Kift, “Stalking in Queensland: From the Nineties to Y2K”, **Bond Law Review**, C.11, sy.1,1993, s. 144, <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/bondlr11&i=165>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

¹²⁵ Kanun metni için bkz: <https://www.legislation.qld.gov.au/view/pdf/inforce/current/act-1899-009>, (Erişim Tarihi: 01.07.2019).

3. Birleşik Krallık

Birleşik Krallık¹²⁶ ısrarlı takibe ilişkin kanuni düzenlemeyi gerçekleştiren Avrupa'daki ilk devlettir¹²⁷. 1997 tarihli Tacizden Koruma Kanunu'na (*Protection from Harassment*) kadar ısrarlı takibi de içinde barındıran pek çok harekete yönelik herhangi bir yasaklama bulunmamakta ve polis mağdurlara yardım etmek bakımından çaresiz durumdaydı¹²⁸. Kanunun ilk halinde *stalking* ibaresi kullanılmamıştır ancak kanunun amacının ısrarlı takip dahil olmak üzere birçok taciz çeşidini kapsayacak şekilde ele aldığı ifade edilmektedir¹²⁹. Bununla birlikte kavramın suç olarak tanımlanmasının sembolik önemi olduğu ve her ne kadar kanunun ısrarlı takip içeren davranışlara karşı koruma sağlayacak şekilde ele alınmış olsa da bu durum kanun zayıf bir noktası olarak değerlendirilmiştir¹³⁰.

2012 yılında Özgürlükleri Koruma Kanunu'nun (*Protection of Freedoms Act*) 111. bölümü ile 1997 tarihli Tacizden Koruma Kanunu'nun da değişiklik yapılmış ve ısrarlı takiple ilgili yeni iki suç tipi oluşturmuştur¹³¹. Bu değişiklik uyarınca 2A numaralı maddede ısrarlı takip suçu ve 4A numaralı maddede ise şiddet korkusu veya ciddi tehlike veya sıkıntı içeren ısrarlı takip suçu düzenlenmiştir. Kanun ısrarlı takip oluşturan hareketlere yer vermiş, sınırlı bir hareket biçimi ortaya koymamıştır. Kanun uyarınca *birinin takip etmek, herhangi bir vasıta ile iletişim kurmak ya da iletişim kurmaya çalışmak, kişiyle ilgili herhangi bir açıklama veya materyal yayınlamak, internet, e-mail ya da elektronik herhangi bir iletişim aracılığıyla, bulunduğu yerlerde bulunmak, mülkiyet hakkına müdahalede bulunmak, bir kimseyi izlemek* ısrarlı takip oluşturan hareketlere örnek olarak yer verilmiştir.

¹²⁶ Birleşik Krallık ısrarlı takiple ciddi şekilde mücadele eden ülkelerden biridir. Bu suç tipinin mağdurlarına yönelik olarak birçok yardım kuruluşu bulunmaktadır. Hatta 16-20 Nisan 2018 tarihleri arası Ulusal İsrarlı Takip Farkındalık Haftası olarak kabul edilmiştir. <https://www.suzylamplugh.org/nsaw>

¹²⁷ Van Der Aa, "The State of the Art in Stalking Legislation", s. 2.

¹²⁸ Petch, "Anti-Stalking Laws and the Protection From Harassment Act 1997", s. 22.

¹²⁹ Consultation On Stalking, Home Office, 2011, s.4. Pat Strickland, "Stalking: Developments in the Law", **Briefing Paper**, sy. 06262, 2018, s. 5.

¹³⁰ Finch, **The Criminalisation Of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution**, s. 264.

¹³¹ Pat Strickland, "Stalking: Developments in the Law", s. 6.

Tacizden Koruma Kanunu'nun da taciz (*harassment*) kavramı da ayrı bir suç olarak kabul edilmekle birlikte, ısrarlı takip suçu açıkça ayırt edilememektedir¹³². Hem taciz hem de ısrarlı takip mağdurda rahatsızlık veya korkuya sebebiyet veren birden fazla hareket gerektirmektedir¹³³. Tacizin İngilizce karşılığı olan “*harassment*”, “*ısrarlı bir şekilde hukuka aykırı can sıkıcı ve rahatsız edici davranışlara maruz kalmak*” şeklinde tanımlanmaktadır¹³⁴.

Taciz ve ısrarlı takibin kanuni düzenlemede açıkça birbirinden ayrılabilir unsurlara yer verilmemesi öğretide bu iki suç tipinin birbirinden ayrılabilmesi adına çeşitli kıstasların ortaya atılmasına sebep olmuştur. Temel düzeyde belli bir dereceye kadar ısrarlı takip ve taciz benzer olmasına rağmen ısrarlı takip tekrarlayan tacizin daha ciddi bir şekli olduğu ifade edilmektedir¹³⁵. Bazı yazarlar kavramı ısrarlı taciz¹³⁶ olarak isimlendirerek aslında ısrarlı takibin tacizin bir çeşidi olduğunu kabul etmişlerdir. İsrarlı takibin, tacizin aylarca ya da yıllarca devam eden bir biçimi olduğu belirtilmektedir¹³⁷. Dolayısıyla her ısrarlı takip vakıası aslında tacizi bünyesinde barındırmaktayken her taciz vakıası ısrarlı takip oluşturmamaktadır¹³⁸.

İki kavram arasındaki ayırım mağdurun davranışa göstermiş olduğu tepkiye bağlı olarak da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buna göre tacizin sonucunda mağdur rahatsızlık duymakta, ısrarlı takip neticesinde ise mağdur korkuya kapılmaktadır¹³⁹. Yazara göre ısrarlı takip ile taciz pek çok yönden benzeyip örtüşmeler de ikisini birbirinden ayırmak, ısrarlı takibin mahremiyete karşı tacizden daha ağır bir ihlal olduğunu ve bu sebeple özgürlüğü daha ağır bir şekilde ihlal ettiğinin açıklanmasına

¹³² House of Parliament Parliamentary Office of Science and Technology, Postnote sy. 592 Aralık, 2018, s.1, researchbriefings.files.parliament.uk/.../POST-PN-0592.pdf, (Erişim Tarihi:20.06.2019).

¹³³ A.g.e.

¹³⁴ Merriam-Webster's Dictionary of Law, s.222.

¹³⁵ Jennifer Gatewood Owend, “Why Definitions Matter: Stalking Victimization in United States”, **Journal of Interpersonal Violence**, C. 31, sy. 12, 2016, s. 2197.

¹³⁶ Mullen/ Pathé /Purcell, **Stalking: New Constructions of Human Behaviour**, s.10.

¹³⁷ Mullen/ Pathé, **Stalking**, s. 277.

¹³⁸ Finch, **The Criminalisation Of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution**, s.2.

¹³⁹ Carsten Maple/Emma Short /Antony Brown Cyberstalking in the United Kingdom An Analysis of the ECHO Pilot Survey 2011, s.2. <http://uobrep.openrepository.com/uobrep/handle/10547/270578> (Erişim Tarihi: 09.10.2018).

yardımcı olacaktır¹⁴⁰. Taciz ve ısrarlı takip için farklı soruşturma yöntemleri sağlanması, buna uygun olarak farklı olarak tanımlanmaları, yüksek derecede tehlikeli olan faillerin hedefleri için daha etkili olacak ve onların stratejileriyle başa çıkmak için daha uygun olacaktır¹⁴¹. Dolayısıyla bu kavramlar arasında ayırma gidilmesi ve dolayısıyla tacizin daha ciddi bir şeklini oluşturan ısrarlı takiple mücadele için farklı yöntemler kullanılması gerektiği savunulmaktadır.

4. İrlanda

İrlanda’da da kavramın karşılığı olarak *harassment* kelimesi tercih edilmekte ve suç, Hayata Karşı Olmayan Suçlar Kanunu’nunda (*The Non Fatal Offences Against the Person Act*) düzenlenmektedir. İsrarlı takip olarak nitelendirilecek bu düzenleme 1997 yılından beri yürürlüktedir¹⁴². Kanun’un 10. bölümünün 1. fıkrası uyarınca bir kimsenin yasal bir yetki ya da makul bir mazereti olmaksızın telefonun kullanımı da dahil olmak üzere başka birini ısrarlı şekilde takip ederek, izleyerek, rahatsız ederek ya da onunla iletişim kurarak taciz etmesi cezalandırılmaktadır¹⁴³. Fail tarafından gerçekleştirilen davranışların kişinin huzur ve gizliliğine ciddi şekilde müdahale edecek ya da makul bir kişide korku, sıkıntı ve zarar yaratacak nitelikte olması gereklidir.

Düzenlemenin 3. fıkrasına göre ise kişinin 1. fıkra uyarınca suçlu bulunması halinde mahkemenin sanığa verilecek cezaya ek ya da alternatif olarak mağdurla iletişim kurmasını veya mağdurun evine ya da işyerine yaklaşmasını engelleme imkânı bulunmaktadır. Bu tedbirler yönünden iletişim kurulmaması gereken sürenin ve yaklaşılmayacak mesafenin miktarını belirlemek mahkemenin takdirine bırakılmıştır.

¹⁴⁰ John Guelke/ Tom Sorell, “Violations Of Privacy And Law: The Case Of Stalking”, **Law, Ethics and Philosophy**, sy.4, 2016, s.43.

¹⁴¹ Mcewan /Mullen/ Mackenzie, **Anti Stalking Legislation in Practice: Are We Meeting Community Needs?**, s. 215.

¹⁴² Daphne Report, s. 52.

¹⁴³ Kanunun İngilizce metni için bkz. <http://www.irishstatutebook.ie/eli/1997/act/26/enacted/en/html>, (Erişim Tarihi:23.06.2019).

Kanun mahkemenin bu tedbirlere karar verme imkanını 5. fıkrada daha ileriye götürmüştür. Sanığın deliller doğrultusunda mahkûm edilmesine kanaat oluşmamasına rağmen adalete uygun olduğunun takdir edilmesi halinde, mahkeme ilgili suçtan yargılanan sanık hakkında da söz konusu tedbirlere karar verebilecektir. Mahkeme tarafından verilen bu emrin koşullarına uymamak da ısrarlı takip suçunu oluşturacaktır. Kanun uyarınca hapis ve para cezasına birlikte ya da alternatif olarak hükmedilmesi mümkündür. 10. bölümün 6. fıkrası uyarınca verilecek cezaların oranı 1500 sterlini ve 12 ayı geçmeyecektir.

5. Kanada

Kanada bakımından kavramın suç olarak tanımlanmasını hazırlayan koşullar ayrılmış oldukları eşleri tarafından öldürülen kadınlara ilişkin çeşitli vakıalardır¹⁴⁴. Kavram 1993 tarihinde Kanada Ceza Kanunu'nun 264. maddesinde *criminal harassment* başlığı altında düzenlenmiştir¹⁴⁵. Maddenin ilk fıkrasında ısrarlı takip tanımına yer verilmiş, suçun unsurları ortaya konulmuştur.

İlgili madde uyarınca bir kimseyi takip etmek, rahatsız etmek, bu kişiyle doğrudan veya dolaylı olarak iletişim kurmaya çalışmak ya da kişinin konutunu ya da bulunduğu yeri izlemek, bir kimseye ya da bu kişinin aile üyelerinden birine tehdit edici davranışlarda bulunmak yasaklanmıştır. Maddenin ikinci fıkrası uyarınca bu davranışların ısrarlı bir şekilde yapılması gerekmektedir. Suç karşılığında öngörülen hürriyeti bağlayıcı ceza oldukça yüksektir. Düzenleme uyarınca fail hakkında 10 yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilecektir¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Diane Crocer, "Criminal Harassment and the Transformative Potential of Law", **Canadian Journal of Women and the Law**, C.20, sy.1, 2008, s. 94, https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/cajwol20&div=6&g_sent=1&casa_token=&collection=journals&t=1560878921, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

¹⁴⁵ Department of Justice Canada, **Stalking is a Crime Called Criminal Harassment**, s. 3.

¹⁴⁶ Kanada'da vatandaşların güvenliği ile ilgili yapılan araştırmada 2014 yılı Genel Sosyal Anket'in verilerine göre 2014 yılı öncesi beş yıl boyunca yaklaşık 2 milyon Kanadalı'nın takip edildiği, 15 yaş ve üstü kadınların yaklaşık %8'inin ve erkeklerin ise %5'inin ısrarlı takip mağduru olduğu ifade edilmektedir¹⁴⁶. Yine bu çalışmaya göre mağdurların %48'ini 15-34 yaş aralığı oluşturmaktayken, %68'ini kadın oluşturmaktadır.

B. Kıta Avrupası Hukuk Sistemi

1. Almanya

Almanya’da ısrarlı takip oluşturan davranışlarla m¼cadele etmek i¼in başvurulan birden fazla kanun bulunmaktadır. İsrarlı takip oluşturan davranışlar ilk olarak 2002 tarihinde y¼r¼rl¼ęe giren şiddetten Koruma Kanunu (*Gewaltschutzgesetz*) kapsamında ele alınmıřtır¹⁴⁷. Bu kanun uyarınca mağdur, failin kendisiyle doğrudan, telefon ya da herhangi bir iletişim aracıyla ilişki kurmasını önlemek amacıyla yasaklama emri alabilmekteydi¹⁴⁸. Ancak bu kanunun, ısrarlı takip oluşturan davranışlarla etkin m¼cadele a¼ısından yeterli g¼r¼lmemesi kavramın ceza hukuku bakımından ele alınmasını gerektirmiřtir¹⁴⁹.

İsrarlı takip Alman Ceza Kanunu’nun 238. maddesinde “*nachstellung*” başlığı altında, h¼rriyete karşı su¼lar b¼l¼m¼nde d¼zenlenerek 2007 yılında y¼r¼rl¼ęe girmiřtir¹⁵⁰. Su¼ serbest hareketli bir su¼ olarak d¼zenlenmekle birlikte maddede ısrarlı takip oluşturacak ¼eřitli davranış t¼rlerine yer verilmektedir. Ancak fail tarafından ger¼ekleřtirilen ve mağdurun yaşam tarzında ciddi bir değişikliğe sebebiyet veren her t¼rl¼ hareketle ilgili su¼ tipinin işlenmesi m¼mk¼nd¼r Madde uyarınca *her kim diğer bir kişiyi, yetkisi olmaksızın izleyerek ısrarlı şekilde, 1. kişinin bulunduğu yere yaklaşırsa, 2. telekom¼nikasyon iletişim ara¼larını veya sair haberleşme ara¼larını veya ¼¼¼nc¼ kişileri, onunla temas kurmayı sağlamak ¼zere kullanarak, girişimlerde bulunur, 3. bu kişiye ilişkin verileri k¼t¼ye kullanarak, onun adına mal veya hizmet ısmarlar veya ¼¼¼nc¼ kişileri onunla temas kurmaya y¼nlendirirse, 4. onun veya onunla samimi olan bir kişiyi hayat, v¼cut b¼t¼nl¼ę¼, sağlık ve ¼zg¼rl¼ę¼n¼ ihlal etmekle tehdit ederse veya 5. sair benzer bir davranışta bulunursa ve bu şekilde*

¹⁴⁷ Daphne Report, s. 50.

¹⁴⁸ **A.g.e.**

¹⁴⁹ Yener Üner, “Ceza Hukuku A¼ısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, **CHD**, Yıl:4 sy. 11 Aralık 2009, s. 109.

¹⁵⁰ Daphne Report, s. 50.

bu kişinin sürdürdüğü yaşam tarzını şekillendirmesini ağır bir şekilde bozarsa¹⁵¹ ” ısrarlı takip suçunu işlemiş olacaktır.

Hareketlerin mağdurun koşullarındaki diğer kişilerin yaşam tarzını değiştirecek nitelikte olup olmadığı değerlendirmesi yapılmayacaktır. Suç neticesi hareketten ayrılabilen bir suç tipi olarak düzenlenmiş ve suçun oluşması için failin hareketlerinin, mağdurun yaşam tarzında ciddi değişikliğe sebebiyet verdiğinin ortaya konulması aranmıştır¹⁵². Yaşam tarzındaki ciddi değişikliklerin meydana geldiğinin kabulü için mağdurun çeşitli tedbirler alması yeterli görülmektedir¹⁵³. Kanunda suçun oluşması için özel kastın varlığı aranmamaktadır¹⁵⁴. Bu sebeple suçun oluşması için genel kast yeterli olacaktır.

Maddede neticesi sebebiyle ağırlaşmış ısrarı takip de düzenlenmiştir. 2. fıkra failin gerçekleştirdiği hareketlerle ölüm tehlikesine ya da sağlığın ağır bir şekilde bozulmasına sebebiyet vermesi, 3. fıkra ise failin davranışları sebebiyle ölüm neticesinin gerçekleşmesi, neticesi sebebiyle ağırlaşmış ısrarlı takibi oluşturacaktır. Suç karşısında öngörülen yaptırım ise üç yıla kadar hapis veya adli para cezası olarak belirlenmiştir. Suçun soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlıdır. Ancak düzenlemenin 4. fıkrası uyarınca soruşturma makamlarının re’sen harekete geçmeyi gerekli görmesi halinde şikâyet şartı aranmayabilecektir.

¹⁵¹ Feridun Yenisey/ Gottfried Plagemann, **Alman Ceza Kanunu, Strafgesetzbuch**, 2. bası, İstanbul: Beta, 2015, s.348. Kanunun İngilizce ve Almanca metinleri için bkz. legislationline.org (Erişim Tarihi:06.06.2019)

¹⁵² The European Commicion, “**Feasibility Study To Assess The Possibilities, Opportunities and Needs To Standardise National Legislation On Violence Against Women, Violence Against Children and Sexual Orientation Violence**”, s. 68, http://www.europarl.europa.eu/eplive/expert/multimedia/20110405MLT17038/media_20110405MLT17038.pdf, (Erişim Tarihi:01.07.2019). Susan Van Der Aa/ R. Römkens., “The State of the Art in Stalking Legislation: Reflections on European Developments”, s.8.

¹⁵³ Aktaran Ünver, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, s.115.

¹⁵⁴ Daphe Project Final Report, s. 50.

2. Avusturya

1 Temmuz 2006 tarihinde gerçekleştirilen değişiklikle birlikte ısrarlı takip Avusturya Ceza Kanunu'nun 107a maddesinde suç olarak tanımlanmıştır¹⁵⁵. İsrarlı takip yönünden başvurulabilecek tek yol ceza kanunu ile sınırlı değildir. Hukuk mahkemeleri tarafından ısrarlı takibe yönelik koruma kararı (*protection order*) verilebilmektedir¹⁵⁶.

İsrarlı takibi oluşturan davranışlar ilgili maddede sınırlı sayıda yer almaktadır. Maddede, hukuka aykırı olarak, ısrarlı bir şekilde, bir kimseye fiziksel olarak yaklaşmaya çalışmak, telekomünikasyon yoluyla, diğer iletişim araçları ya da üçüncü kişiler aracılığıyla iletişim kurmak, diğer bir kişinin kişisel verilerini kullanarak hizmet veya mal siparişi vermek ve yine kişisel verilerini kullanarak üçüncü kişilerin onunla iletişim kurmasına sebep olmak suçu oluşturan seçimlik hareketler olarak sıralanmıştır¹⁵⁷. Kanaatimizce madde metninde ısrarlı takip oluşturacak tüm hareketlere yer verilmesinin maddenin uygulama alanını daraltabileceği eleştirisi getirilebilecekse de seçimlik olarak yer verilen hareketlerin kapsamının oldukça geniş tutulduğu ve tipik ısrarlı takip hareketlerini kapsadığı da söylenebilecektir.

Suç için öngörülen yaptırım 1 yıla kadar hapis cezası veya 720 güne kadar adli para cezasıdır. Maddenin 2. fıkrası uyarınca bir kimsenin ısrarlı olarak takibi, fail tarafından gerçekleştirilen davranışların mağdurun yaşam tarzına müdahalede bulunmaya elverişli olarak şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir. Mağdurun yaşam tarzında bir değişimin gerçekleşmesi şart değildir. Dolayısıyla Avusturya bakımından

¹⁵⁵ A.g.e., s.73.

¹⁵⁶ Association of Austrian Autonomous Women's Shelters, AÖF & Domestic Abuse Intervention Centre Vienna, **GREVIO Shadow Report**, Eylül 2016, s.19.

¹⁵⁷ Avusturya Ceza Kanunu 107a maddesinin İngilizce çevirisinden yararlanılmıştır. Van Der Aa, "New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States", s. 327. Kanunun Almanca metni için bkz. refworld.org (Erişim Tarihi: 06.06.2019)

ısrarlı takip somut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Maddenin 3. fıkrasında ise failin davranışları sebebiyle mağdurun intihar etmesi ya da intihara teşebbüs etmesi neticesi sebebiyle ağırlaşmış bir hal olarak belirtilmiştir.

3. Belçika

Belçika’da ısrarlı takip olarak nitelendirilecek davranışlara karşı başvurulabilecek ceza normu 1998 yılında yürürlüğe girmiştir¹⁵⁸. Belçika Ceza Kanunu’nun 442 bis maddesi uyarınca, bir kimsenin davranışlarının başka bir kimsenin huzurunu ciddi şekilde bozacak nitelikte olduğunu bilmesine rağmen taciz etmesi cezalandırıldığı gibi davranışlarının bu nitelikte olduğunu bilmesinin gerektiği hallerde de cezalandırılmaktadır¹⁵⁹. Dolayısıyla failin davranışlarına ilişkin olası kastının da bir bakıma cezalandırıldığı söylenebilecektir.

Kanun metninde taciz etmek ifadesine yer verilmiş, bunun dışında kanun koyucu tarafından herhangi bir hareket türüne yer verilmemiştir. Kişinin huzurunu ciddi şekilde bozabilecek nitelikte olması ifadesinin hâkim tarafından korku ve stresi de kapsayacak şekilde yorumlanabileceği ifade edilmektedir¹⁶⁰. Bu açıdan yaklaşıldığında Belçika düzenlemesinin TCK madde 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçuna benzediği görülmektedir.

Düzenlemenin karakteristik özelliklerinden birinin suçun oluşması için fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin tekrarlanmasının gerekli olmadığı ifade edilmektedir¹⁶¹. Zira madde metninde suç oluşturacak hareket sayısı ya da sürekliliğine ilişkin bir ibare mevcut değildir. Ancak Belçika yönünden de mahkemelerin tekrarlayan davranışları aradığı belirtilmektedir¹⁶².

¹⁵⁸ Daphne Report, s.43.

¹⁵⁹ Belçika Ceza Kanunu’nun 442 bis maddesi İngilizce tercümesi için; Van Der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States”, s. 327.

¹⁶⁰ Daphne Report, s. 45.

¹⁶¹ A.g.e., s. 75.

¹⁶² Aktaran, Susan Van Der Aa, “International (cyber)stalking: Impediments To Investigation And Prosecution” (Editörler: In R. M. Letschert/ J. J. M. Van Dijk), **The New Faces Of Victimhood: Globalization, Transnational Crimes And Victim Rights**, 2011, Dordrecht Heidelberg London New York: Springer, 2011, s. 200.

Maddede failin davranışlarının gerçekte mağdurun huzurunu ciddi bir şekilde bozması aranmamakta, hareketlerin bu niteliği haiz olması suçun oluşması için yeterli görülmektedir. Suçun yaş, hamilelik, fiziksel veya zihinsel engel sebebiyle korunmasız olan kişiye karşı işlenmesi halinde, öngörülen cezaların iki katına çıkacağı düzenlenmiştir. Böylece çeşitli sebeplerle kendisini savunamayacak durumda olanlara karşı ilgili suçun işlenmesi, cezanın ağırlaştırılmasını gerekli kılan bir nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.

Suç karşılığında öngörülen yaptırım 15 günden 2 yıla kadar hapis ve günlük tutarı 50 Eurodan 300 Euroya kadar olabilecek adli para cezasıdır. Hapis ve adli para cezasına seçenek olarak başvurulabileceği gibi her ikisine birden hükmolunması mümkündür. Suçun soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine tâbi kılınmıştır.

Israrlı takibe yönelik atfedilen bu düzenleme çeşitli hususlar yönünden eleştirilmiştir. Daphe Raporu'nda ifade edildiği üzere ısrarlı takibin ne olup olmadığı hususunda bir açıklığın olmaması, maddenin bu sebeple belirsiz olduğudur¹⁶³. Karşılaştırmalı hukuktaki diğer düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda bu değerlendirmenin haklılık payı bulunmaktadır. Ceza hukukunun belirlilik ilkesinin yanında düzenleme ısrarlı takibe rengini veren birçok unsuru da içermemekte, maddede hareket türlerine, hareket sayısı veya şekline ilişkin bir değerlendirme bulunmamaktadır.

4. Çekya

Israrlı takip, 2010 yılında Çekya Ceza Kanunu'nun 354. maddesinde suç olarak tanımlanmıştır. İlgili madde uyarınca ısrarlı takip oluşturan hareketler; vücut bütünlüğüne yönelik ya da başka sair bir zararla kişinin kendisinin ya da yakınlarının tehdit edilmesi, başka bir kimseyle yakınlık kurmaya çalışılması ya da kişinin takip edilmesi, ısrarlı bir şekilde telekomünikasyon yoluyla, yazılı ya da herhangi bir şekilde

¹⁶³ Daphe Report, s.45.

iletişim kurulması, bir kimsenin kişisel verilerini onunla herhangi bir şekilde iletişim kurmak amacıyla kötüye kullanılması olarak sayılmıřtır¹⁶⁴. Bu davranışlarla kişinin uzun süre boyunca taciz edilmesi ısrarlı takip suçunu oluşturacaktır. Kanun ısrarlı takip oluşturan davranışlara sınırlı sayıda yer vermiřtir¹⁶⁵.

Fail tarafından gerçekleştirilen davranışların mağdurun kendisinin ya da yakınlarının hayatı veya sağlığı için makul sayılabilecek bir korku oluşturması gerekmektedir. Düzenleme bakımından, ülke öğretisinde uzun süre boyunca taciz edilmek ya da hayat ve sağlığı için makul bir korku duymak kıstaslarının kovuşturmayı başlatmak için zorlu koşullar yaratması hususu eleřtirilmiřtir¹⁶⁶.

Suç tipi için seçenek iki yaptırım öngörülmüştür. Fail hakkında 1 yıla kadar hapis cezası ya da faaliyetin yasaklanmasından birine karar verilebilir. Faaliyetten yasaklanmanın içeriği ve koşulları hakkında madde metninde bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak bu yaptırımın karşılaştırmalı hukukta yer verilmiş olan örnekleri gibi failin mağduru yönelik gerçekleştirmiş olduğu davranışların yasaklanması olduğu sonucuna varılabilir.

Suçun ocuğa ya da hamile bir kadına karşı işlenmesi, silahla işlenmesi veya en az iki kişiyle birlikte işlenmesi cezanın artırılması gereken nitelikli bir hal olarak öngörülmüştür. Bu durumda fail hakkında 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasına karar verilebilecektir.

¹⁶⁴ ek Cumhuriyet Ceza Kanunu'nun İngilizce versiyonu için bkz.

<https://www.legislationline.org/documents/section/criminalcodes/country/35/Czech%20Republic/show> (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

¹⁶⁵ Van der Aa, "New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States", s.322.

¹⁶⁶ European Commicion "Feasibility Study To Assess The Possibilities, Opportunities And Needs To Standardise National Legislation On Violence Against Women, Violence Against Children And Sexual Orientation Violence", s. 67.

5. Fransa

Israrlı takip olarak değerlendirilen düzenleme¹⁶⁷ “*harcèlement moral*” başlığı altında Fransız Ceza Kanunu’nun 222-33 maddesinde 2014 yılında yapılan değişiklikle kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne karşı suçlar bölümünde düzenlenmektedir. Israrlı takibin benzer kavramlarla karşılaştırılması bölümünde ifade edildiği üzere ilgili madde aslında *mobbing* olarak ifade edilen işyerinde psikolojik tacizi düzenlenmektedir. Ancak son değişiklikle birlikte artık ilgili madde ısrarlı takip oluşturan davranışları da kapsar hale gelmiştir.

Fransa Ceza Kanunu’nun 222-33-2 maddesi uyarınca *bir kimsenin eşini, hayat arkadaşını ve birlikte yaşadığı kimseyi, kişinin yaşam koşullarını kötüleştirme amacı taşıyan ya da bu etkilere sahip tekrarlayan söz ve davranışlarla taciz etmesi sonucunda, bu kimsenin fiziksel ya da zihinsel sağlığını bozan kişi 3 yıla kadar hapis ve 45.000 Euro para cezasıyla cezalandırılacaktır.* Bu fıkra da belirtilen cezanın kişinin önceki eşi, hayat arkadaşı veya birlikte yaşadığı kimse bakımından da geçerli olacağı ifade edilmektedir. Maddenin 2. fıkrasında aynı davranışların herhangi bir kişiye karşı gerçekleştirilmesi halinde cezanın nasıl olacağı düzenlenmektedir. Bu durumda bir yıla kadar hapis ve 15.000 Euro para cezası belirlenmiştir.

Söz konusu maddede mağdurların özelliğine göre cezalandırma bakımından farklılığa gidilmiş, suçun mağdurun eş, partner vb. olması durumu cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir. Suç serbest hareketli olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bireyin yaşam koşullarını kötüleştirme niteliğine sahip her türlü söz ve davranışla suçun işlenmesi mümkündür.

6. Finlandiya

Finlandiya 2014 yılında Ceza Kanunu’nun kişi özgürlüğüne karşı suçlar başlıklı 25. bölümünün 7a bölümünde ısrarlı takibi suç olarak tanımlamıştır¹⁶⁸.

¹⁶⁷ Van Der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States”, s. 328.

¹⁶⁸ Van der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States”, s. 327.

Finlandiya Ceza Kanunu’nun İngilizce tercümesi için bkz.

http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039_20150766.pdf (Erişim Tarihi: 11.05.2019)

Düzenleme uyarınca ısrarlı kimsenin başkasını ısrarlı şekilde tehdit etmesi, gözetlemesi, bu kişiyle iletişime geçmesi veya hukuka aykırı başka bir yolla takip etmesi yasaklanmıştır. Finlandiya Ceza Kanunu'nda, ısrarlı takip oluşturabilecek davranış türlerine seçimlik olarak yer verilmiştir ancak suç serbest hareketli bir suç tipi olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla maddede yer verilen bu hareketler dışındaki hareketlerle suçun işlenebilmesi mümkündür.

Suçun oluşabilmesi için fail tarafından gerçekleştirilen davranışların mağdurda korku veya endişe uyandırmaya elverişli olması gerektiği ifade edilmiştir. Finlandiya, Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş çoğu ülke gibi suçu bir somut tehlike suçu olarak ele almıştır.

Düzenlemenin dikkat çeken başka bir özelliği de fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin, daha ağır veya eşit oranda cezayı gerektirecek bir suç oluşturmamasını gerektirmesidir. Bu bakımdan suç tipi kanun koyucu tarafından tali bir norm olarak ele alınmıştır. Yaptırım olarak ise para cezası veya iki yıla kadar hapis cezası seçenek olarak öngörülmüştür.

7. Hollanda

Hollanda'da ısrarlı takibin suç olarak tanımlanması Hollanda Ceza Kanunu'nun 285b maddesinin 2000 yılında yürürlüğe girmesiyle gerçekleşmiştir¹⁶⁹. Hollanda Ceza Kanunu uyarınca bir kimsenin özel hayatının onu bir şey yapmaya, bir şey yapmaktan kaçınmaya zorlamak ya da bu kimsede korku uyandırmak amacıyla hukuka aykırı, kasıtlı ve sistematik olarak ihlal edilmesi yasaklanmıştır. Mağdurun failin davranışları neticesinde korku duyması aranmamaktadır¹⁷⁰. Suçun soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlıdır.

Hollanda düzenlemesinde kişinin özel hayatının ihlal edilmesi yasaklanmaktadır. Ancak failin kişinin özel hayatını mağduru bir şey yapmaya ya da

¹⁶⁹ Daphne Report, s. 59.

¹⁷⁰ Susan Van Der Aa, **Stalking In The Netherlands Nature and Prevalence of the Problem and the Effectiveness of Anti-Stalking Measures**, s.92.

bir şey yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla ihlal etmesinin aranması da kişinin hareket özgürlüğünün güvence altına alınmasını sağlamaktadır. Bu yönden yaklaşıldığında Hollanda düzenlemesinin diğer ısrarlı takip düzenlemelerine göre daha sınırlayıcı bir özelliği haiz olduğu söylenebilecektir. Zira madde uyarınca fail her ne kadar bu amaçları taşısa da mağdurun özel hayatını ihlal etmedikçe suçun oluşmayacağı şeklinde bir yorum getirilebilecektir

8. İspanya

İspanya 2015 yılında yapılan değişikliklerle Ceza Kanunu'nun 172ter maddesinde ısrarlı takip suçuna yer vermiştir¹⁷¹. İzlemek, takip etmek, fiziksel olarak yakınında olmaya çalışmak, herhangi bir kitle iletişim aracı ya da üçüncü kişi aracılığıyla iletişim kurmak ya da iletişim kurmaya çalışmak, kişisel verilerini kullanarak mal veya hizmet satın almak, hizmet kiralamak ya da üçüncü kişilerin onunla iletişime geçmesine sebep olmak, bir diğer kimsenin ya da yakınlarının özgürlüğünü ya da mülkiyet hakkını ihlal etmek ısrarlı takip oluşturan davranışlar olarak sayılmıştır. Bu hareketlerin ısrarla gerçekleşmesi ve kişinin günlük hayatında ciddi değişikliğe sebebiyet vermesi gerekmektedir. İspanya suç tipini bağlı hareketli olarak düzenlemiştir.

Suç karşılığında 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezası veya 6 aydan 24 aya kadar para cezası öngörülmüştür. Suçun yaş, hastalık ve diğer sebeplerle kendini savunamayacak durumda olanlara karşı işlenmesi cezanın ağırlaştırılmasını gereken bir nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Bu durumda fail hakkında sadece 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilecektir.

9. İsveç

İsrarlı takip, 1 Ekim 2011 tarihinde ceza kanunun 4. bölümünün 4b kısmında düzenlenerek yürürlüğe girmiştir¹⁷². Ancak kavramın ele alınışı diğer ülke düzenlemelerinden farklılık göstermektedir. İsrarlı takip İsveç Ceza Kanunu

¹⁷¹ Van der Aa, "New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States", s.330.

¹⁷² A.g.e., s.331.

bakımından sadece mağdurun bütünlüğünü ihlal etmeyi amaçlayan ve suç teşkil eden hareketlerle işlenebilmektedir¹⁷³. Bu hukuka aykırı hareketlerin neler olduğu kanununda 11 bent halinde sayılmış ve yasaklama emrinin ihlal edilmesi dışında Ceza Kanunu'nda yer alan suç tiplerine gönderme yapılmıştır.

Suçun oluşabilmesi için ayrıca maddede yer verilen hareketlerin ısrarlı şekilde yapılması aranmaktadır. Maddede de yer verilen yasaklama emrinin hukuki dayanağını ise *Non Contact Order Act* oluşturmaktadır. 1988 yılında yürürlüğe giren bu kanun amacı suçun önlenmesi ile taciz ve ısrarlı takip mağdurlarının güvenliğinin sağlanması olarak ifade edilmiştir¹⁷⁴.

10. İtalya

İtalya ısrarlı takip vakıalarına yönelik olarak kamuoyunun artan endişesi ve yoğun medya ilgisinin İtalyan hükümetinin üzerinde baskı oluşturması neticesinde bu tarz davranışların suç olarak tanımlanması amacıyla İtalya Ceza Kanunu'nda 2009 yılında değişikliğe gitmiştir¹⁷⁵. İsrarlı takip, 612 bis maddesinde eziyet verici davranışlar olarak tercüme edilebilecek *Atti persecutori (Persecutory Act)* başlığı altında düzenlenerek ceza kanununda yerini almıştır¹⁷⁶.

İtalya Ceza Kanunu'na göre mağdurda stres ya da korkuya sebep olan, mağdurda kendisinin, akrabalarının ya da kendisiyle ilişkisi olan insanların güvenliğiyle ilgili korku oluşturan ya da mağdurun yaşamına yönelik alışkanlıklarını değiştirmesine sebep olan ve ısrarla gerçekleştirilen taciz, tehdit ve eziyet edici davranışlar ısrarlı takip olarak kabul edilerek cezalandırılmıştır. Suç tipinde yer verilen özellikle taciz ve eziyet kavramları oldukça geniş kavramlar olmakla birlikte kanun

¹⁷³ A.g.e., s.324. Bu suçlardan bazıları kasten yaralama, tehdit, cebir, cinsel taciz, cinsel saldırıdır.

¹⁷⁴ The Swedish National Council for Crime Prevention, Restraining Orders in Sweden, 2007/2 s. 5, <https://kunsapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/31/br%C3%A5%20rapport%202007%20%20english%20summary%20restraining%20orders%20in%20sweden.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

¹⁷⁵ Laura De Fazio, "Criminalization of Stalking in Italy: On of the Last Among the Current European Member States", *Anti-Stalking Laws, Behavioral Sciences and The Law*, C.29, 2011, s.317-318, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/bsl.983>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

¹⁷⁶ İtalyan Ceza Kanunu İtalyanca metni için bkz. <http://www.ipsoa.it/codici/cp/12/t12> (Erişim Tarihi: 14.03.2019)

koyucu bu tarz davranışların ancak belirli neticelere yol açması halinde dikkate alınacağını ifade etmektedir. Dolayısıyla belirlilik ilkesi yönünden sorun teşkil edebilecek hususlar engellenmiş olmaktadır.

İtalya düzenlemesinin dikkat çeken bir yönü olarak maddede suç tipi adeta tali bir suç tipi olarak düzenlemiştir. Zira bu maddeye başvurulabilmesi için failin hareketinin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekmektedir.

Suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlı tutulmuştur. Yaptırım olarak 6 aydan 5 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu yönden İtalya hürriyeti bağlayıcı ceza yanında para cezasının öngörüldüğü ülkelerden ayrılmış olduğu gibi, hükmolunabilecek ceza miktarının 5 yıla kadar belirlenmesiyle, Kıta Avrupası ülkeleri arasında suç tipine yönelik en ağır yaptırımlardan biri öngörülmüştür.

Suçun telefon veya elektronik iletişim araçlarıyla işlenmesi, failin mağdurun yasal olarak ayrılmış ya da boşanmış eşi olması veya mağdurla duygusal bir ilişki yaşamış biri olması cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren durumlar olarak düzenlenmiştir. Suçun küçüğe, hamile bir kadına ya da engelli bir kimseye karşı işlenmesi hali ve suçun silahla veya sahte bir görünüşün altında işlenmesi hali de cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir.

11. Malta

Israrlı takip olarak nitelendirilen suç tipi Malta'da 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁷⁷. Düzenleme Birleşik Krallık İngiltere ve Galler'in Tacizden Koruma Kanunu'yla pek çok ortak nokta barındırmaktadır. Daha önceki bölümde de ifade edilmiş olduğu üzere, Kıta Avrupası'ndaki diğer ülkelerden farklı olarak Malta'da taciz de ayrı bir suç tipi olarak Malta Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir. 251A maddesinde düzenlenen taciz suçuna atıfta bulunularak ısrarlı takip suç tipi düzenlenmiştir. 251AA numaralı ısrarlı takip maddesine göre 251A/1'in ihlal eden ve

¹⁷⁷ Malta Ceza Kanunu için bkz. <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/15/Malta/show>, (Erişim Tarihi:20.05.2019).

ısrarlı takip olarak nitelendirilen davranışların fail tarafından gerçekleştirilmesiyle suç oluşacaktır.

Maddenin 3. fıkrasında ısrarlı takip olarak nitelendirilecek hareketlerin neler olduğu sayılmıştır. Buna göre bir kimseyi takip etmek, herhangi bir şekilde iletişim kurmak ya da iletişim kurmaya çalışmak, herhangi bir şekilde bir açıklama yayınlamak, internet, mail ya da başka herhangi bir telekomünikasyon aracıyla kişiyi takip etmek, özel ya da kamuya açık alanda mağdurun bulunduğu yerde bulunmak, mağdurun mülkiyetindeki herhangi bir malvarlığına müdahalede bulunmak, mağduru izlemek ısrarlı takip oluşturan hareketlerdir. Bu maddede hareketlerin niteliğine göre bir değerlendirme yapılmamıştır, dolayısıyla suçun oluşması için hareketlerin korku veya strese sebep olacak şekilde gerçekleştirilmesi gerekmemektedir¹⁷⁸. 251 B ve 251BA maddesinde ise ısrarlı takip oluşturan davranışların korku ve strese sebep olması hali düzenlenmektedir.

12. Polonya

Polonya ısrarlı takibi, 6 Haziran 2011 tarihinde Ceza Kanunu'nun özgürlüğe karşı suçlar bölümünün 190A § 1¹⁷⁹ maddesinde, suç olarak tanımlamıştır¹⁸⁰. Madde uyarınca başka birini ısrarlı şekilde taciz ederek bu kişide veya yakınlarında makul bir korkuya sebep olunması ve gizliliğin önemli ölçüde ihlal edilmesi üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Devam fıkrasında ise kişi gibi davranılarak, kişinin görüntüsünün ve kişisel verilerinin maddi veya manevi bir zarara yol açmak için kullanılması karşılığında da aynı ceza miktarı öngörülmüştür.

¹⁷⁸ Van der Aa/Römkens, "The State Of The Art In Stalking Legislation", s.8.

¹⁷⁹ Kanunun İngilizce tercümesi için bkz: Van Der Aa, "New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member States", s.330. Lehçe metin için bkz.

https://www.legislationline.org/download/action/download/id/6417/file/Poland_CC_1997_am2016_pl.pdf, (Erişim Tarihi:23.06.2019).

¹⁸⁰ Marek Mozgawa/ Katarzyna Nazar, "The Offence Of Stalking In Polish Criminal Law (Art 190a § 1 Of The Criminal Code)", **Юридичний вісник** C.3, sy.40, 2016, s. 163, http://www.law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2016/statji_n3_40_2016/28.pdf, (Erişim Tarihi: 23.06.2019).

Polonya Ceza Kanunu düzenlemesinin gizliliğin ihlaline önem verdiği görülmekte, maddeyle korunmak istenen menfaatin hem kişinin herhangi bir şeyden korku duymamasına yönelik özgürlüğü hem de mahremiyeti olduğu ifade edilmektedir¹⁸¹. Bununla birlikte maddenin 2. fıkrasında yer verilen kişinin görüntüsü ve kişisel verilerinin kullanılması hareketi bakımından suç, madde metninde mağdur gibi davranılmasının aranmasından dolayı bağlı hareketli olarak düzenlenmiştir. Söz konusu hareketin ısrarlı takip oluşturabilmesi için maddi veya manevi bir zarara yol açmak amacıyla icra edilmesi gerekmekte, bu sebeple de bu fıkra düzenlenilen hareket bakımından failin belirli bir saikle hareket etmesi aranmaktadır. Bu fıkra bakımından da 1. fıkrayla aynı ceza öngörülmüş ve her ikisinin de soruşturulma ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlı tutulmuştur.

Polonya ısrarlı takip düzenlemesinde de tıpkı Avusturya’da olduğu gibi failin davranışlarının neticesinde mağdurun intihar girişiminde bulunması cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir. Bu durumda fail bir yıldan on yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılabilceği gibi şikâyet şartı da aranmayacaktır.

13. Portekiz

5 Ağustos 2015 tarihli, 83/2015 numaralı kanun değişikliğiyle ısrarlı takip Portekiz Ceza Kanunu’nun kişi özgürlüğüne karşı suçlar bölümünde yerini almıştır¹⁸². Düzenlemenin 154-A numaralı maddesi uyarınca bir kimseyi sürekli olarak doğrudan ya da dolaylı şekilde, onda korku ya da rahatsızlık uyandıracak veya karar verme özgürlüğüne zarar verecek şekilde taciz veya rahatsız etmek ısrarlı takip olarak ele alınmaktadır¹⁸³. Suçun oluşması için failin hareketinin kişinin karar verme

¹⁸¹ A.g.e. 164.

¹⁸² Baseline Report, Report Submitted By Portugal Pursuant To Article 68, Paragraph 1 Of The Council Of Europe Convention On Preventing And Combating Violence Against Women And Domestic Violence, s. 2, <https://rm.coe.int/portugal-state-report/168074173e>, (Erişim Tarihi:01.06.2019). Van Der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member State”, s.330.

¹⁸³ Portekiz Ceza Kanunu’nun Portekizce metni için: **Legislação Consolidada**, Código Penal <https://dre.pt/web/guest/legislacao-consolidada/-/lc/115959478/201906112042/73583948/diploma/indice?q=penal>, (Erişim Tarihi:01.06.2019) 154-A maddesinin İngilizce tercümesi için bkz. Van Der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member State”, s.330.

özgürlüğünü tehlikeye sokacak, kişide korku ya da rahatsızlık uyandırmaya elverişli olacak şekilde gerçekleştirilmesi yeterli görülmüş, bir zararın ortaya çıkması aranmamaktadır¹⁸⁴.

Israrlı takip Portekiz Ceza Kanunu uyarınca tali bir norm olarak ele alınmıştır. Zira failin bu madde uyarınca cezalandırılabilmesi için failin daha ağır ceza gerektiren bir suçu oluşturmaması gerekmektedir. Portekiz düzenlemesi diğer Kıta Avrupası ülkelerinden farklı olarak 2. fıkarda teşebbüsün de cezalandırılacağını hüküm altına almıştır. Ancak öğretilerde hangi durumların ısrarlı takibe teşebbüs olarak değerlendirileceğinin tespitinin zorluğu eleştirilmiştir¹⁸⁵.

Suç karşılığında öngörülen yaptırım 3 yıla kadar hapis ya da para cezası olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra düzenlemenin 3. fıkrası uyarınca failin 6 aydan 3 yıla kadar mağdurla herhangi bir şekilde temasta bulunmasının yasaklanmasına karar verilebileceği gibi taciz edici davranışlarının önlenmesi adına zorunlu programlara katılmasına karar verilebilir. 4. fıkarda mağdur ile temasın yasaklanmasına ilişkin verilecek olan yardımcı cezadan ne anlaşılması gerektiğinin üzerinde durulmuştur. Fıkra uyarınca bu ceza, mağdurun evine veya işyerine yaklaşmanın yasaklanması şeklinde belirlenebilecektir. Bu tarz yaptırımlarla kanun koyucu tarafından mağdurun korunmasının ve failin tehlikeliliğinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Maddeye göre hükümlünün bu yaptırımlara uyup uymadığı elektronik izleme cihazları tarafından takip edilebilecektir. Hürriyeti bağlayıcı ceza veya para cezasının yanı sıra yardımcı, tali ceza olarak nitelendirilen bu tarz yaptırımlara Kıta Avrupası ülkelerinde rastlanmakla birlikte Portekiz bu yaptırımlara uyulup uyulmadığının takibine ilişkin yöntem kanun metninde yer vermesiyle diğer düzenlemelerden ayrılmaktadır. Son fıkarda ise suçun kovuşturulmasının şikâyeteye bağlı olduğu belirtilmiştir.

¹⁸⁴ Marisa Nunes Ferreira David, “The Neo-Criminalization of Stalking in the Portuguese Legal System”, *Journal of Forensic and Legal Medicine*, C. 58, 2018, s.200, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1752928X18304074?via%3Dihub> (Erişim Tarihi:28.02.2019).

¹⁸⁵ A.g.e.

VI. Türk Hukukunda Israrlı Takip

A. Kavram

Israrlı takip kavramı 8 Mart 2012 tarih ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunla mevzuatımıza girmiştir. Kanunun amaçlarından biri de tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını korumaktır. Bununla birlikte kanun metninde tek taraflı ısrarlı takipten ne anlaşılması gerektiğine dair bir tanım getirilmemiştir. Ancak Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelikte bu husus açıklığa kavuşturulmuştur.

Öncelikle Yönetmeliğin tanımlar başlıklı 3. maddesinin j bendinde *korunan kişi* tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağduru ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla Kanun kapsamında tek taraflı ısrarlı takip bir şiddet türü olarak ele alınmıştır. Aynı maddenin ş bendinde ise tek taraflı ısrarlı takip; *“Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı”* şeklinde tanımlanmaktadır.

Yönetmelikte tek taraflı ısrarlı takibin “ısrar” unsuruna yönelik bir açıklama bulunmamaktadır. Madde metninde ne davranışın belli bir süre devam etmesine, ne de davranış sayısına ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Davranış biçiminin belli bir süre devam etmesi hususu sadece kavramın adından anlaşılabilir. Öğretide Akbulut tarafından maddede yer verilen “baskı altında tutmak” davranışının söz konusu olabilmesi için birden fazla hareketin gerçekleştirilmesi gerekli olduğundan ısrarlı takibin tek bir hareketle oluşamayacağı sonucuna ulaşılmıştır¹⁸⁶. Kanaatimizce “baskı

¹⁸⁶ Berrin Akbulut, 6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesinin TCK Açısından Değerlendirilmesi, **TAAD**, yıl:5, sy.16, 2014, s. 150.

altında tutmak” ibaresinden hareketin birden fazla gerçekleştirilmesi gerektiği sonucuna varmak, madde metninden çıkarılması zor olan dolaylı bir çıkarımdır.

Yönetmelikte ısrarlı takip kavramının mağdurda güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde gerçekleşmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bir davranışın ısrarlı takip olarak nitelendirilmesi için mağdurda korkuya sebebiyet vermesi ya da verebilecek nitelikte olması karşılaştırmalı hukukta bir davranış biçiminin ısrarlı takip olarak nitelendirilmesinde aranan bir unsur olmaktadır.

Tanımda dikkat çeken bir diğer husus “çaresizlik” duygusuna sebebiyet vermek kıstasının aranıyor oluşudur. “Korku” duyulması zaten ısrarlı takip için aranan unsuru karşılamaya yetmektedir. Bunun yanına “çaresizlik” kelimesinin eklenmesiyle daha etkili bir koruma sağlanması amaçlandığı düşünülebilir. Kaldı ki ilgili bir madde ceza ihdas eden bir norm da olmadığından mağdurlara etkili bir koruma sağlanması açısından yerinde görülebilir. Ancak kanımızca çaresizlik ibaresine, belirlilikten uzak muğlak bir kavram olması sebebiyle, kavramın bir suç tipi olarak ele alınması halinde madde metninde yer verilmemesi gerekmektedir.

Yönetmelik uyarınca davranışın tek taraflı ısrarlı takip olarak nitelendirilmesinde şiddet uygulayan ile şiddet mağdurunun arasında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmayacaktır. Bu sebeple mağdurun daha önce herhangi bir tanışıklığının olmadığı bireylerin davranışlarından bile koruma imkanına sahip olduğu söylenebilir. Mağdurun daha önce herhangi bir ilişki içerisinde olmadığı kişiler tarafından ısrarlı takip oluşturan davranışlara maruz kalması mümkün olduğundan bu düzenleme oldukça isabetlidir.

Karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemelere paralel olarak şiddet mağdurunun sadece fiziksel olarak takibi değil, fiili, sözlü, yazılı ya da her türlü iletişim aracını kullanarak gerçekleştirilen davranışlara karşı korunması sağlanmıştır. Dolayısıyla mağdurların telekomünikasyon yolu da dahil olmak üzere her türlü davranışa karşı korunma imkânı mevcuttur.

B. Israrlı Takip Mağdurlarının Başvurabileceği Hukuki İmkânlar

1. 6284 Sayılı Kanunda Düzenlenen Koruyucu ve Önleyici Tedbirler

6284 sayılı kanun gereğince korunan kişiler hakkında başvurulacak tedbirler koruyucu ve önleyici tedbir olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Koruyucu tedbirlere kural olarak mülki amir veya hakim tarafından başvurulabilmekteyken, önleyici tedbir kararlarına kural olarak yalnızca hakim tarafından karar verilebilmektedir.

Kanun koyucu başvurulabilecek tedbir kararlarının türü veya sayısı hususunda bir sınırlama öngörmemiştir. Bu sebeple korunan kişilerle ilgili olarak sayılan tedbirlerden birkaçına başvurulmasının mümkün olduğu gibi, maddede yer verilen benzer başka tedbirlere hükmolunması da mümkündür.

Kanunun 8. maddesinin 1. fıkrasına göre tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilebilecektir. Kanun koyucu tedbirin süresini ilk defa verilen kararlarda kural olarak altı ayla sınırlı tutmuştur. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde tedbirin süresinin, şeklinin değiştirilmesi mümkün olduğu gibi kaldırılması ve aynen devamına karar verilebilecektir.

Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları Kanunun 3. maddesinde sayılmıştır¹⁸⁷. Maddenin 2. fıkrası uyarınca; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından korunan kişiye ve gerekiyorsa beraberindeki

¹⁸⁷ MADDE 3 – (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülki amir tarafından karar verilebilir: a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması. b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması. c) Psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi. ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması. d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması ile hayati tehlikenin varlığı halinde ilgilinin talebi üzerine ya da re'sen geçici koruma altına alınmasına karar verilebilecektir. Bu kararın en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş gününde mülki amirin onayına sunulması gerekmektedir. Mülki amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır.

Hakim tarafından verilecek önleyici tedbir kararlarını düzenleyen kanunun 5. maddesi ısrarlı takip oluşturan davranışlardan korunmaya yönelik pek çok hüküm içermektedir¹⁸⁸. Madde uyarınca öngörölmüş tedbirlerden bazılarının¹⁸⁹ gecikmesinde sakınca bulunulan hallerde kolluk amiri tarafından başvurma imkanı mevcuttur. Kolluk amiri tarafından verilen kararın ise en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunulması gerekmektedir. Yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır.

Sayılan tedbirlerden mağdura yaklaşılmasının yasaklanması, taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi tırmanan şiddetin önlenbilmesi bakımından önemlidir. Çalışmanın daha önceki bölümlerinde de ifade edildiği üzere ısrarlı takip faillerinin öylece kaybolmadığı, ısrarlı takip oluşturan davranışların daha ağır nitelikteki bir şiddetin habercisi olduğu belirtilmektedir. Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi olarak ifade edilen tedbir de ısrarlı

¹⁸⁸ MADDE 5 – (1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir: a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması. b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi. c) Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması. ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması. d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması. e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi. f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi. g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi. ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi. h) Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

¹⁸⁹ Bunlar 6284 Sayılı Kanunun 5. maddesinin 1. Fıkrasının a, b, c ve d bentlerinde düzenlenmiş olan tedbirlerdir.

takibin tipik örneklerinden kabul edilen kişilerle iletişime girmeye çalışması hareketine karşı başvurulabilecek bir tedbir niteliğindedir.

2. Tedbir Kararlarına Aykırılığın Yaptırımı

Tedbir kararlarına aykırılığın yaptırımı ise Kanunun 13. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Madde uyarınca hakkında verilmiş olan tedbir kararına uymayan kişi hakim kararıyla zorlama hapsine tabi tutulacaktır. Zorlama hapsine ise tedbirin niteliği ve aykırılığın ağırlığı göz önünde bulundurularak üç günden on güne kadar hakim kararıyla hükmolunabilir. Maddenin 2. fıkrasında tedbir kararlarına yönelik olarak tekrarlayan aykırılık halleri bakımından onbeş günden otuzgüne kadar zorlama hapsine tâbi tutulmanın mümkün olduğu hükme bağlanmıştır. Süreyi belirlemedeki kıstas bu fıkra bakımından da ihlal edilen tedbirin niteliği ve aykırılığın ağırlığına göre belirlenecektir. Ancak 3. fıkra da kanun koyucu tarafından zorlama hapsi yönünden azami bir süre belirlenmiştir. Buna göre zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemeyecektir¹⁹⁰.

Madde uyarınca şiddet uygulayanın eyleminin suç oluşturması halinde dahi hakkında zorlama hapsine hükmolunabilir. Böylelikle ısrarlı takibin suç olarak tanımlanması halinde fail hakkında hem ceza normu hem de 6284 sayılı Kanunu'nun 13. maddesi uygulanabilecektir. Kişinin aynı fiil nedeniyle hem cezalandırılmasının hem de zorlama hapsine tâbi tutulmasının Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle iptali için Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuruda Mahkeme tarafından zorlama hapsinin ceza olarak değerlendirilemeyeceği vurgulanarak başvurunun reddine karar verilmiştir¹⁹¹.

¹⁹⁰ Dolayısıyla kişi hakkında toplam altı ayı geçmemek koşuluyla birden fazla zorlama hapsine hükmolunması mümkün olabilecektir.

¹⁹¹ AYM E. 2013/119 K. 2013/141 T. 28.11.2013 "(...) Zorlama hapsi, hukuki niteliği itibarıyla tedbir kararma uyma yükümlülüğünü yerine getirmeye zorlayan ve bu yükümlülüğün ihlali hâlinde öngörülen bir disiplin hapsidir. Bu nedenle zorlama hapsi, bir hapis cezası olmayıp, şiddet uygulayanı tedbirlere uymaya zorlayarak neticesi ağır suçların işlenmesinden önce suçun önlenmesini amaçlayan bir yaptırım olduğundan ceza kavramı dışında değerlendirilmesi gerekir. İtiraz konusu kuralda, zorlama hapsi yaptırımına bağlanan eylem, tedbir kararına uymama eylemi olup tedbir kararına aykırı davranan kişi kamu otoritesi tarafından verilen bir karara aykırı davrandığı için zorlama hapsi yaptırımı ile karşılaşmaktadır. Kişinin tedbir kararma aykırı davranışı, aynı zamanda bir suç oluşturuyor ise bu durum, hukuk düzeninin koruduğu farklı hukuksal menfaatlerin ihlali sonucunu doğuracağından mükerrer cezalandırmadan söz edilemez. Tedbir kararlarının gereklerine uymaya

VII. Değerlendirme

Israrlı takip olgusu Türkiye bakımından ünlü kişilerin sorunundan ziyade bir kadına yönelik şiddet¹⁹² problemi olarak görülmektedir. 6284 sayılı Kanun kapsamında ısrarlı takip mağdurlarına koruyucu ve önleyici çeşitli tedbirlere başvurma imkânı sağlanmıştır.

AİHM, taraf devletlerin, kişilerin maddi ve manevi bütünlüklerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması bu doğrultuda yasal düzenlemelerin yapılarak uygulanması yükümlülüğü altında olduğu görüşünde olduğu gibi, kadına yönelik şiddetle mücadele özelinde bu yasal düzenlemelerden ceza hukuku yaptırımlarının önemi üzerinde durmaktadır¹⁹³. Üstelik ceza hukukunun devreye girmesi için sadece fiziksel değil psikolojik şiddetin varlığı da yeterli görülmektedir¹⁹⁴.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün maddi desteğiyle gerçekleştirilen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması özet raporunda Türkiye'de ısrarlı takibin yaygınlığına ve ne şekilde gerçekleştiğine ilişkin verilere de yer verilmiştir. Bu araştırmaya göre Türkiye genelinde, her 10 kadından yaklaşık 3'ünün hayatlarında en az bir kez ısrarlı takibe maruz kaldığı ifade edilmektedir.¹⁹⁵ Ortaya konulan bu oran azımsanmayacak büyüklüktedir.

zorlayarak şiddet mağdurunu etkin biçimde korumaya ve Kanun'un amacını gerçekleştirmeye yönelik itiraz konusu kural, kanun koyucunun takdir alanı içerisinde ve itiraz konusu kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir. (...)
(<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140327-12.pdf>).

¹⁹² Kadına yönelik şiddet 6284 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı maddesinde "Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış" olarak ifade edilmektedir.

¹⁹³ Gülay Arslan Öncü, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları", **Public and Private International Law Bulletin**, C.2, sy. 2, s. 27. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/411025>, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

¹⁹⁴ **A.g.e.**

¹⁹⁵ Hacettepe Üniversitesi, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Ankara, 2015, s.118. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.01.2019).

En yaygın ısrarlı takip biçiminin sürekli telefonla arama (yüzde 19), kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme (yüzde 8) ya da sosyal medya aracılığıyla takip etme (yüzde 6) ile kadının çalıştığı ya da yaşadığı yere gelerek rahatsız etme (yüzde 6) şeklinde olduğu ifade edilmektedir. Araştırma sonuçları sık rastlanan ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ancak ölüm ve zarar tehdidi içeren ısrarlı takip biçimlerinin faillerinin daha çok eski eşler ve birlikte olunan erkekler olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla aile içi şiddet vakıası olarak karşılaşılan ısrarlı takip durumlarında failin davranışının bu neticelere sebebiyet vermeden önlenmeli bununla birlikte ceza hukuk bakımından gerekli tedbirler alınarak bir kadına şiddet türü olan ısrarlı takip ceza kanunlarında yerini almalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM: ISRARLI TAKİP SUÇU

I. Benzer Suçlardan Farkı

A. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu

Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu TCK'nin ikinci kitap ikinci kısmında yer alan Hürriyete Karşı Suçlar başlıklı bölümünde düzenlenmektedir. Madde uyarınca *“sırf huzur ve sükununu bozmak amacıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”* Bu suç tipi ısrarlı takiple en çok benzerlik gösteren suç tipidir.

Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçuyla amaçlanan bireylerin yaşamlarını huzurlu bir şekilde, rahatsız edici davranışlardan uzak geçirmelerini sağlamaktır¹⁹⁶. Madde gerekçesinde suçla *“kişilerin psikolojik, ruhsal sükûn içinde yaşamak hakkının korunduğu”* ifade edilmektedir¹⁹⁷. Sürekli şekilde rahatsız edici hareketlere maruz kalmak kişiyi huzursuz, endişeli, tedirgin bir psikolojik duruma sokar¹⁹⁸. Kişiler üzerinde bıraktıkları etkiler benzerlik gösteren her iki suç tipiyle korunan hukuki menfaat benzerlik göstermektedir.

Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu, serbest hareketli bir suçtur. Maddi unsurunu bir kimseye ısrarla telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da hukuka aykırı

¹⁹⁶ Özlem Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, İstanbul: Beta, 2014, s.52. Veli Özer Özbek/Koray Doğan/ Pınar Bacaksız/İlker Tepe, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 13. baskı., Ankara, Seçkin, 2018, s. 485. Ümit Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2015/5, s. 115.

¹⁹⁷ Ahmet Gökçen/Mehmet Emin Artuk, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, 19. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi 2017, s. 164.

¹⁹⁸ Meral Ekici Şahin, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”, **CHD**, sy.23, 2013, s.26.

başka bir davranışta bulunulması oluşturmaktadır. Yargıtay tarafından kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun “suç oluşturan eylemler bakımından herhangi bir sınırlama getirilmediğinden serbest; ısrarla işlenmesi gerekliliğinden dolayı da bağlı hareketli bir suç oluşturacağı” görüşü benimsenmiştir¹⁹⁹.

Maddede yer verilen hareket türlerinden ilki telefon etmektir. Bu hareketin oluşabilmesi için telefonunun karşı tarafça cevaplanması gerekli olmadığı gibi, kişiyle konuşulmasının zorunlu olmadığı ifade edilmektedir²⁰⁰. Böylelikle TCK madde 123 aracılığıyla, ısrarlı takibin tipik hareketlerinden biri cezalandırılmaktadır. Ancak karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda ülkelerin madde metinlerinde “kişiyle iletişime geçmek veya geçmeye çalışmak” başlığı altında telefon etmenin de dahil olduğu daha geniş kapsamlı bir hareket türüne yer verdikleri görülmektedir²⁰¹.

Suç tipinde düzenlenen bir diğer seçimlik hareket gürültü yapılmasıdır²⁰². Gürültü, *aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata*²⁰³ olarak tanımlanmaktadır. Israrlı takibe yönelik çeşitli ülke düzenlemeleri ele alındığında “gürültü yapmak” suçu oluşturan bir davranış örneği olarak zikredilmemektedir. Zira ısrarlı takip mağdurda korku yaratmakta veya yaşam biçimini ciddi şekilde etkilemektedir. Gürültü yapmanın bu kapsamda değerlendirilebilmesi, hareketin niteliğinin mağdurda güvenliğine ilişkin korku yaratmaya elverişli olmaması sebebiyle, kanaatimizce pek mümkün değildir.

¹⁹⁹ YCGK E. 2014/4-821, K. 2018/45, T. 13.2.2018, (<http://www.kazanci.com>).

²⁰⁰ Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükunu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, s. 54.

²⁰¹ Bkz. Avusturya Ceza Kanunu madde 107a, Çekya Ceza Kanunu madde 354.

²⁰² Ayrıca TCK madde 183’te Gürültüye Neden Olma suçu da düzenlenmektedir. Maddeye göre; ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Çevreye karşı suçlar bölümünde düzenlenen bu suç tipi kişilerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını güvence altına almak için tesis edilmiş zira madde gerekçesinde de gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli olabilecek şekilde yüksek olması gerektiği ifade edilmiştir. Artuk/Gökçen, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, s. 224. Bu suçta mağdur belli bir kişiden ziyade toplumdur. Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükunu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, s. 97.

²⁰³ TDK. Güncel Türkçe Sözlük, <http://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi:20.06.2019)

Suç tipinin, maddede belirtilen bu haller dışında “*başka bir hukuka aykırı davranışla*” da işlenebilmesi mümkündür. İlgili durum belirlilik ilkesi yönünden öğretide eleştirilmiştir. Kocasakal’a göre bu tarz bir düzenleme öngörülebilir ve belirli olmaktan uzaktır²⁰⁴. Ekici Şahin tarafından da TCK madde 123’te yer alan ilgili seçimlik hareket, kanunilik ilkesi bakımından sakıncalı olarak değerlendirilmektedir²⁰⁵. Yenerer Çakmut ise huzur ve sükunu bozucu fiilleri sınırlayabilmek mümkün olmadığından düzenlemede bir isabetsizlik bulunmadığı görüşünü savunmaktadır²⁰⁶. İlgili maddenin belirlilik ilkesini zedelediği gerekçesiyle AYM’ye yapılan itiraz başvurusunda Mahkeme tarafından “*hukuka aykırı başka davranışlar*” ifadesi belirlilik ilkesine aykırı görülmemiştir²⁰⁷. Kanaatimizce suçun oluşması için hareketin hem ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesinin aranıyor oluşu hem de manevi unsur yönünden özel kastın varlığının gerekmesi belirlilik ilkesi bakımından oluşabilecek sakıncaları ortadan kaldırmakta, huzur ve sükûnu bozucu hareketlerin hepsinin kanun metninde sayılabilmesi mümkün olmadığından düzenlemede bu yönden bir isabetsizlik bulunmamaktadır²⁰⁸.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun serbest hareketli bir suç tipi olarak kabul edilmesi, ısrarlı takip oluşturacak davranışlara cezalandırılabilme imkânı getirmektedir. Örneğin Yargıtay çeşitli kararlarında²⁰⁹ ısrarlı takibin tipik

²⁰⁴ Kocasakal, “*Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK123)*”, s. 124.

²⁰⁵ Ekici Şahin, “*Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK 123)*”, s. 31.

²⁰⁶ Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, s. 62

²⁰⁷ AYM E. 2016/44 K. 2016/153, T. 25.04.2016 “*Zira kanun metni bir bütün olarak değerlendirildiğinde ve maddeyle korunmak istenen hukuki yarar da göz önüne alındığında, itiraz konusu kuralın huzur ve sükûnu bozucu nitelik taşıyan hukuk düzenine aykırı davranışları ifade ettiği anlaşılmaktadır. Suç olarak düzenlenen fiilin, farklı hareket biçimleriyle işlenebilir olması, belirsiz olduğu anlamına gelmez. Dolayısıyla itiraz konusu kuralın “belirlilik” ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.*” (<https://www.anayasa.gov.tr>).

²⁰⁸ Tepe’nin de belirttiği üzere suçun, telefon etmek hareketinde olduğu gibi hukuka aykırılık teşkil etmeyen bir davranışla gerçekleştirilmesi mümkün olabildiği için, davranışın “hukuka aykırı” olarak nitelendirilmesi isabetli olmamıştır. İlker Tepe, **Modern Ceza Hukuku Anlayışında İnternet Suçluluğu ve Türk Ceza Hukukundaki Yansımaları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2009, s. 245, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 23.04.2019). Suç tipindeki davranışa hukuka aykırılık özelliğini kazandıran bu tarz insan hayatının normal bir parçasını oluşturabilecek davranışların ısrarlı ve kişilerin huzur ve sükununu bozmak maksadıyla yapılmasıdır. Dolayısıyla hukuka aykırılık hareketin niteliğinden değil, kanuni tanımda yer verilen ısrarla gerçekleştirilme, hareketlerin kişilerin huzur ve sükununu bozacak şekilde ısrarla gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır.

²⁰⁹ Y. 14. CD, E. 2012/8472 K. 2014/1008 T. 28.1.2014, “*Mahkemeye, müştekinin çocuğu ile sağlık ocağına gittiği sırada şüphelinin içinde bulunduğu araç ile kendisini takip ettiği, sağlık ocağında yaklaşık 20 dakika kadar kalıp çıktığında da kapı önünde beklediğin gördüğü ve yine araçla peşinden*

örneklerinden olarak kabul edilen kişinin araçla takip edilmesini TCK madde 123 kapsamında değerlendirmiştir.

Maddede yer verilen hareket türlerinin ilgili suçu oluşturabilmesi için ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi aranmaktadır. Israr ifadesinden ne anlaşılması gerektiği, hareketin hangi süre boyunca ya da hangi sayıda tekrar edilmesi gerektiği hususu madde metninden anlaşılmamaktadır. Ancak kural olarak suçun oluşabilmesi için hareketlerin bir kere yapılması yeterli görülmemektedir²¹⁰. Bununla birlikte Yargıtay hareketin niteliğine göre bir değerlendirme yapmakta hareketin temadiye uygun olup olmamasına göre bir ayrıma gitmektedir²¹¹. Suçu oluşturacak hareketlerin ısrarlı şekilde işlenmesinin aranması da her iki suç tipinin benzeyen yönlerindedir.

geldiği, müştekinin durumu haber vermek için eşinin iş yerine yöneldiği halde şüphelinin takibine devam ettiği ve iş yerine girince şüphelinin de aracını park ettiği, durumu eşine anlatması ve eşinin isteği üzerine caddeye çıkıp yürüdüğünde şüphelinin yeniden aracını çalıştırıp takibe geçtiği oluşturma olarak kabul edilmiş ve açıklanan eylemin kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturduğuna ilişkin vasıflandırmanın doğru olduğu anlaşıldığından hükmün onanmasına karar verilmiştir.”, (<http://www.kazanci.com>). Y. 12. CD E. 2011/5602, K. 2011/3661 T. 25.10.2011, “Olay tarihinde, sanığın yönetimindeki araçla, şehir merkezinde, katılanın idaresindeki aracı bir süre takip etmesi, takip sırasında katılanın yönetimindeki aracın yanına geçip, katılan ve yanındaki arkadaşına, kendi aracında bulunan arkadaşları ile birlikte gülmeleri, katılan hızını azalttığına kendisinin de aracın hızını azaltması, katılana selektör yapıp yanına geçmesi, katılanın polis merkezinin bulunduğu tarafa dönmesi üzerine takibi bırakması şeklinde gelişen olayda, sanığın gerçekleşen eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 123/1. maddesinde tanımlanan kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturduğu gözetilmeden azılı gerekçelerle sanığın trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (<http://www.kazanci.com>). Y. 14. CD E. 2016/2781, K. 2016/3559, T. 11.04.2016, “Sanığın arkadaşıyla birlikte katılanı bir müddet takip ettiği ve sonrasında katılanın bankaya girmesi üzerine, sanık ile arkadaşının da oraya gelmesinden sonra, durumdan rahatsız olan katılanın kendisi gibi polis memuru olan kocasına durumu bildirmesi üzerine intikal eden olayda; sanığın katılana karşı cinsel taciz suçu olarak nitelendirilecek bir fiilinin bulunmadığı, ancak mağdureyi ısrarlı şekilde takip etmesinin TCK 123. Maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturduğu gözetilmeden cinsel taciz suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (<http://www.kazanci.com>).

²¹⁰ Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK123)”, s.134. Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, s.63. Y. 23. CD E. 2015/14177, K. 2015/4019, T. 14.9.2015, “Sanığın suç tarihinde yüksek sesle müzik dinlemesi eyleminin bir kez gerçekleştiği ve maddede aranan ısrarla sürdürülmesi unsurunun olayda olmadığı, gözetilmeden yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (<http://www.kazanci.com>).

²¹¹ Y. 18. CD E. 2016/4597, K. 2018/3311, 9.3.2018, “TCK’nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun unsurlarından birisi de ısrar ögesidir. Bazı hareketler yapıları gereği temadiye uygun değildir bu hareketlerin bir kez yapılması ile suçun ısrar ögesi oluşmaz ancak birçok kez tekrarı ile oluşur. Ancak temadiye elverişli hareketler bakımından ise suçun oluşması için birden çok kez tekrarını aramak hükmün konuluş amacı ve korunan hukuk yarara hizmet etmez. Temadiye elverişli hareketler yönünden olgusal bir değerlendirme yaparak hukuka aykırı davranışın kişinin huzur ve sükununu bozacak yoğunluğa yani ısrar boyutuna gelip gelmediği belirlenmelidir.” (<http://www.kazanci.com>).

Suçun oluşması için mağdurun huzur ve sükûnunun gerçekten bozulması gerekmemektedir. Fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin objektif olarak bu nitelikte olması suçun oluşması için yeterlidir²¹².

Öğretide kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu genel ve tamamlayıcı bir norm olduğu ifade edilmekle birlikte²¹³, bu görüşe karşı fiilin başka suçları oluşturmaması halinde sorunun fikri içtima kuralları kapsamında çözümlenmesi gerektiği de savunulmaktadır²¹⁴. Yargıtay tarafından ikinci görüş benimsenmiştir²¹⁵. Israrlı takip bakımından ise karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler incelendiğinde suç tipinin tali norm olarak kabul edildiği hatta bu duruma kanun metninde yer verildiği örneklerle rastlanmaktadır²¹⁶.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ancak özel kastla işlenebilir. Bu sebeple belirli bir kimseye yönelen hareket, sırf onun huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla yapılmış olmalıdır. Yargıtay tarafından failin özel kastının varlığının dış dünyaya yansıyan hareketlerinin değerlendirilmesi yoluyla saptanacağı ifade edilmektedir²¹⁷. Israrlı takip yönünden ise genel kastla işlenmesi hâlinin

²¹² Yenerer Çakmut, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, s. 64. Kocasakal, “**Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK123)**”, s. 138.

²¹³ Kocasakal, “**Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK123)**”, s. 131. Bu durumda kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturan hareketlerin başka bir suç tipine sebebiyet vermesi halinde TCK madde 123 kapsamında ceza verilemeyeceği ifade edilmektedir.

²¹⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 488. Ekici Şahin, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK 123)**, s. 46.

²¹⁵ YCGK, E. 2014/4-821, K. 2018/45, T. 13.2.2018. “*Kanaatimizce failin tek bir hareketiyle birden fazla neticenin meydana gelmesi durumunda failin TCK'nun 44. maddesi uyarınca en ağır eylemden sorumlu tutulması, ceza hukukunun genel ilkeler ve hakkaniyet açısından yerinde olacaktır.*” (<http://www.kazanci.com>).

²¹⁶ Bkz: İtalya Ceza Kanun 612 bis maddesi uyarınca failin hareketlerinin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekmektedir. Portekiz Ceza Kanunu 154-A maddesi uyarınca da failin cezalandırılabilmesi için fiilin daha ağır ceza gerektiren bir suç oluşturmaması gerekmektedir.

²¹⁷ YCK E. 2014/4-821 K. 2018/45 T. 13.2.2018, “*Sanığın kullanmakta olduğu 0539 561... numaralı telefon ile katılana ait 0539 ... numaralı telefonu 17.10.2008 tarihinde saat 13.09 ve 21.39'da olmak üzere iki kez, 19.11.2008 tarihinde ise saat 19.39 ve 21.03'te olmak üzere iki kez aradığı, bu görüşmelerin sırasıyla 106, 94, 10 ve 27 saniye sürdüğü, yine aynı gün saat 22.03'te katılanın cep telefonuna kısa mesaj gönderdiği sabit olan olayda; sanık ile katılan arasında gerçekleşen telefon görüşmelerinin sayısı ve süresi, iletişimin tespiti kayıtlarına göre katılanın da sanığa ait telefon numarasını bir kez araması ve bu numaraya iki kez kısa mesaj göndermesi hususları birlikte değerlendirildiğinde; sanığın, huzur ve sükûnunu bozma kastı ile katılanı ısrarla aradığına dair delil bulunmadığı cihetle atılı suçun unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir. Bu itibarla, sanığın beraatine dair yerel mahkeme hükmü ile bu hükmün onanmasına dair Özel Daire kararı isabetli olup, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.*” (<http://www.kazanci.com>).

cezalandırılması mümkün olabileceği gibi failin mağdurda korkuya sebebiyet vermek gibi saiklerle hareket etmesi de aranabileceğinden manevi unsur yönünden suç arasında belirleyici bir fark bulunmamaktadır.

Korunan hukuki menfaat bakımından birbiriyle benzerlik gösteren bu suç tiplerinin ikisi de aslında bireyleri rahatsız etmenin bir şeklini oluşturmaktadır. Kanaatimizce ısrarlı takiple kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu arasındaki en önemli farkın suçun oluşması için aranan hareketlerin niteliğidir. İsrarlı takip tanımlanmaya çalışılırken de ifade edildiği üzere, ısrarlı takibin mağdurlar üzerinde bıraktığı etki daha ağırdır. Mağdurun yaşam tarzında değişikliğe sebebiyet verecek ya da kendisinin veya yakınlarının güvenliği veya sağlığına yönelik korku duymasına yol açabilecek her davranış kişilerin huzur ve sükûnunu bozabilecek nitelikteyken, kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak nitelikteki her davranış mağdurda korku veya endişeye sebebiyet verebilecek nitelikte olmayabilir²¹⁸.

Nitekim GREVIO'nun İstanbul Sözleşmesi'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin Değerlendirme Raporu'nda TCK madde 123 dahil hiçbir suç tipinin *"ısrarlı takip suçunu oluşturan unsurları İstanbul Sözleşmesi'nin 34. maddesinde tanımlandığı gibi yeterince kapsayıcı ve söz konusu suçun ciddiyetini yansıtacak bir ifade içermediği"* görüşüne yer verilmiştir²¹⁹.

²¹⁸ İtişgen'in makalesinde belirtmiş olduğunun aksine Almanya'nın ısrarlı takibe ilişkin düzenlemesine kıyasla TCK madde 123'ün kapsamının daha geniş olmasının sebebi suç tipinin hukuka aykırı başka bir davranışla işlenebilmesinin mümkün olmasından kaynaklanmamaktadır. Zira Almanya örneğinde de suç serbest hareketli olarak ele alınmış olduğundan her türlü hareketle işlenebilmesi mümkündür. Almanya'nın örneğinde kapsamı daraltan husus öngörülen hareketlerin mağdurun yaşam tarzında değişikliği sebebiyet vermesinin aranması oluşturmaktadır. Rezzan İtişgen, *Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu*, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, sy. 113-114, 2014, s. 116.

²¹⁹ Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin Hükümlerinin Hayata Geçirilmesini Sağlayan Yasal ve Diğer Tedbirlere İlişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE, § 220, s. 66.

B. Tehdit Suçu

Türk Ceza Kanunu'nun 106. maddesinde²²⁰ tehdit suçu düzenlenmektedir. İlgili suç tipi ısrarlı takiple kimi noktalarda benzerlik gösterdiği gibi bazı hallerde ısrarlı takibi oluşturan hareketlerden birinin tehdit suçunu oluşturmaları da muhtemeldir. Madde gerekçesinde tehdit suçuyla korunan hukuki menfaatin kişilerin huzur ve sükûnu olduğu ifade edilmiştir²²¹, bu değerlendirmenin ardından kişilerin karar verme özgürlüğünün korunması maddeyle korunmak istenen esas değer olarak tespit edilmiştir²²². Korunan hukuksal değer ısrarlı takiple benzerlik göstermektedir. Zira ısrarlı takipte de kişilerin huzuru ve kendi hayatı üzerindeki tasarruf özgürlüğü korunmaktadır. Sadece kişinin özgürlüğüne, huzur ve sükûnuna yönelik saldırı ısrarlı takip ve tehditte farklı şekillerde gerçekleşmektedir.

Suçun maddi unsuru bir başkasının, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit edilmesidir. Fail beyanını ileride gerçekleştireceğinden bahisle mağduru korkutup etkisi altına almaktadır²²³. Tehdit, ısrarlı takibe uzak olmayan bir kavramdır. Hatta ABD'de kimi eyaletlerin ısrarlı takip düzenlemesinde fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin objektif nitelikte bir tehdit (*credible threat*) oluşturmaları aranmaktadır²²⁴.

İsrarlı takip ve tehdit suç tipleri bünyelerinde “korku” barındırır. İsrarlı takipte korku unsurunu yaratan davranış, beyan ya da sembolün münferit özelliğinden ziyade, bu davranışın belirli bir sayıda ya da devamlılıkta gerçekleştirilmesidir. Bu sebeple

²²⁰ TCK madde 106- *Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikayeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (...)*

²²¹ Gökçen/ Artuk, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, s. 144.

²²² **A.g.e.**

²²³ Adem Sözüer, “Tehdit Suçu”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 54, 1994, s. 130.

²²⁴ Florida Statutes, Title XLVI Chapter 784, 3. fıkrasına göre bir kimseyi kasten ısrarlı bir şekilde takip, taciz veya siber yollardan takip eden ve bu kişide objektif bir tehdit oluşturmak nitelikli ısrarlı takip suçunu oluşturmaktadır. Maddenin tanımlar başlıklı bölümünde objektif tehdit, kendi veya yakınlarının güvenliğine yönelik olarak objektif bir korku oluşturan sözlü ve sözsüz olabilen bir davranış biçimi olarak tanımlanmıştır. Tanıma göre tehdit, failin zarar verme iktidarına sahip olmasını içermelidir. Görüldüğü üzere bu tehdit tanımının TCK madde 106 ile farkı bulunmamaktadır.

ısrarlı takibin oluşabilmesi için birden fazla hareketin varlığı, bir devamlılık aranır. Tehdit yönünden ise böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Zira karşı tarafa kötülüğün bildirilmesiyle tehdit suç tipiyle korunan hukuki menfaat zarar görmüş olmaktadır.

Tehdit suçunun oluşabilmesi için tehdit beyanının mağdura iletilmiş olması gerekmektedir²²⁵. Israrlı takiple tehdit arasındaki farklılık bu özellikten kaynaklanır. Israrlı takipte failin gerçekleştirmiş olduğu hareketler mağdur tarafından bir tehdit olarak, failin kendisine veya yakınlarına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle algılanabilir. Ancak yine de mağdura bildirilmiş olan bir kötülük bulunmamaktadır. Fail gerçekleştirmiş olduğu davranışlarla mağduru duygusal yönden baskı altında tutmakta, sürekli takip edildiğinin, izlendiğinin bilincinde olan mağdur failin bir sonraki davranışından ötürü korkuya kapılmaktadır. Ancak bu bilinmeyene ilişkin bir korkudur. Dolayısıyla her iki suç tipinde hissedilen korku olarak değerlendirilebilecekse de bu korkunun oluşması yönündeki fail davranışları değişiklik göstermektedir.

Tehdit suç tipi bakımından mağdura bildirilen bu beyanın örtülü olabileceği de ifade edilmektedir²²⁶. Israrlı takip oluşturan davranışların tehdit suçu bağlamında değerlendirilmesi örtülü tehdidin varlığı halinde daha mümkün gözükmektedir. Zira birini gittiği her yerde takip etmenin, kişiye her gün mektup ya da hediyeler göndermenin örtülü bir tehdit ifadesi olduğu savunabilir. Mağduru korkutucu nitelikteki davranış oldukça sembolik ve sadece mağdurun anlayabileceği bir ifade tarzında da gelişebilir²²⁷. Ancak örtülü tehditte dahi mağdura bir gözdağı verilmektedir.

Fail tarafından gerçekleştirileceğinden bahisle mağdura yöneltilen tehdidin hangi değere yöneldiğinin tespit edilebilmesi gerekmektedir²²⁸. Bu sebeple ısrarlı takip

²²⁵ Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 16. baskı, Ankara: Seçkin, 2018, s.478.

²²⁶ **A.g.e.** s.480.

²²⁷ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’unda mağdurun failden saklanmak için evini değiştirdiği bir durumda failin kapısına sarı bir gül bırakması örnek gösterilmiştir.

²²⁸ İlhan Üzülmöz, **Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2007, s. 83.

oluşturan davranışların cezalandırılması amacıyla mağdurun bulunduğu yerlerde bulunmak gibi davranışların tehdit suç tipi yönünden ele alınarak cezalandırılması suçta ve cezada kanunilik açısından sorun yaratacaktır. Zira bir kimseye zararsız olarak nitelendirilebilecek bir hediye göndermenin sadece mağdurun bilgisi göz önünde bulundurularak bir tehdit ifadesi olarak değerlendirilmesi, tehdit suçunun cezalandırılabilmesi alanı kanunilik ilkesi hilafına genişletmiş olacaktır.

Kişinin yakınlarının hayat, vücut ve cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleşeceğinden bahisle de tehdit edilmesi mümkündür. Israrlı takipte ise kişinin sadece kendi güvenliğine yönelik olarak değil kişinin, yakınları, aile bireylerinin güvenliği bakımından korkuya kapılması halinde de gündeme gelmektedir. Bu bakımından iki suç tipinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretide tehdit suçunun soyut tehlike suçu olduğu ifade edilmektedir²²⁹. Ancak bu tespitin ardından suçun oluşabilmesi için failin beyanının objektif olarak ciddi olması gerektiği savunulmaktadır²³⁰. Yargıtay da çeşitli kararlarında bu görüşü benimsemiştir²³¹. Bu tarz bir değerlendirme suçun somut tehlike suçu olarak kabul edilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla tehdit suç tipini soyut tehlike suçu olarak nitelendirmenin ardından failin beyanının objektif yönden incelemeye tâbi tutulacağını ifade etmek bizce yerinde değildir. Kaldı ki madde metninden de böyle bir anlam çıkmamaktadır. Dolayısıyla Yıldız'ın da belirtmiş olduğu gibi madde metninde tehdit beyanının ciddiliğine yönelik herhangi bir özellik aranması sebebiyle suçun soyut tehlike suçu olduğu görüşüne katılmaktayız²³².

²²⁹ Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, s.475. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s.401. Köksal Bayraktar/Ali Kemal Yıldız vd., **Özel Ceza Hukuku**, C. 3, İstanbul: On İki Levha, 2018, s.24.

²³⁰ Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, s.475. Artuk/Gökçen, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 342.

²³¹ Bkz. Y. 4. CD E. 2014/36541 K. 2018/22240 T. 20.12.2018, Y. 4. CD, E. 2014/31633, K. 2018/20780 T. 3.12.2018."*Filin mağdur üzerinde ciddi bir korku yaratabilmesi açısından sonuç almaya objektif olarak elverişli, yeterli ve uygun olması gerekir. Ayrıca tehdidin somut olayda muhatap üzerinde etkili olması şart değildir. Bu nedenle mağdurun korkup korkmadığının araştırılması gerekmez.*" (<http://www.kazanci.com>).

²³² Yıldız, **Özel Ceza Hukuku III**, s.25.

C. Cinsel Taciz Suçu

TCK madde 105 uyarınca bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz etmek cezalandırılmaktadır. Cinsel taciz ancak kişinin vücut dokunulmazlığını ihlal etmeyecek hareketlerle gerçekleştirilebilir²³³. Cinsel taciz suçunda suçla korunan hukuki menfaatin kişilerin cinsel yönden rahatsız edilmemesi olduğu ifade edilmektedir²³⁴. Dolayısıyla korunan kişinin cinsel dokunulmazlığı ve cinsel özgürlüğüdür²³⁵. Öğretide, İtalya, Almanya, İngiltere ve Galler bakımından cinsel tacizin ayrı bir suç olarak düzenlenmediği buna karşılık mevzuatlarında ısrarlı takip suçu veya iş hukuku mevzuatlarında cinsel tacize ilişkin düzenlemelere yer verildiği ifade edilmektedir²³⁶. Böyle bir durum ısrarlı takibin sadece mağdurda korkuya sebep olacak değil rahatsızlık yaratacak davranışları da kapsayacak şekilde düzenlenmesi halinde mümkün olabilecektir. Ancak kanaatimizce cinsel tacizin sadece tekrarlanan davranışlarla oluşabilmesini aramak kimi durumlarda adaletsiz sonuçlara sebep olabilecektir. Zira suç tipini oluşturan davranış tek bir hareketle gerçekleştirilebileceği gibi birden fazla hareketle de gerçekleştirilebilir²³⁷.

Cinsel taciz suçunun maddi unsuru kişinin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesidir. İsrarlı takip taciz arasındaki ilişkinin incelendiği bölümde de ifade edildiği üzere ısrarlı takip tacizin özel ve daha ağır bir türü olarak kabul edilebilir. Her iki suç tipi de temelde bireylerde rahatsızlık oluşturan davranışları cezalandırmaktadır. Ancak ısrarlı takip her türlü saikle gerçekleştirilebilecekken cinsel taciz suçunda kişide rahatsızlığa sebep olan failin cinsel amaçlı davranışlarıdır²³⁸.

²³³ Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Özel Ceza Hukuku**, s. 452.

²³⁴ Artuk/Gökçen, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, s.143. Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Özel Ceza Hukuku**, s. 450.

²³⁵ Artuk/Gökçen, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 227. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 387.

²³⁶ Fahri Gökçen Taner, **Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar**, 2. baskı, Ankara: Seçkin, 2017, s. 409.

²³⁷ Leyla Çakıcı Gerçek, “Yargıtay Kararlarıyla Cinsel Taciz Suçu”, **AÜHFD**, C.60, sy.1, s. 55.

²³⁸ Mahmut Koca/ İlhan Üzülmüş, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 11. baskı, İstanbul: Seçkin, 2018, s. 379.

Yargı kararlarında ilk derece mahkemesi tarafından TCK madde 123 kapsamında değerlendirilen bazı durumlar cinsel taciz oluşturdukları gerekçesiyle Yargıtay tarafından kanuna aykırı bulunmuştur²³⁹.

Suçta etki eden haller maddenin 2. fıkrasında düzenlenmektedir. Maddede yer verilen bazı sebepler akla ısrarlı takibi getirmektedir. Söz konusu fıkranın c bendinde düzenlenen eylemin aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi akla mobbing olgusunu getirebilir. Ancak her iki kavram zaman zaman kesişebilir de bünyelerinde farklılıklar barındırmaktadır. İşyerinde psikolojik tacizde mağdurun yıldırılması için cinsel taciz teşkil edilebilecek davranışlara başvurulabilecekse de tacizin gerçekleştirilmesinin birçok türü olacaktır. Fıkranın d bendinde yer verilen posta ve elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi de akla siber ısrarlı takip (*cyberstalking*) gibi cinsel cinsel taciz içeren oluşturan davranışların internet ortamında gerçekleştirilmesini de kapsayacak şekliyle kanun koyucu daha ağır bir ceza öngörmüş olmaktadır.

Maddenin 2. fıkrasında cinsel taciz sebebiyle mağdurun işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalması halinde cezanın bir yıldan az olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hükümle failin hareketleri neticesinde mağdurun yaşam tarzında meydana gelen değişim neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış bir suç olarak düzenlenmiştir.

²³⁹ Y. 14.CD E. 2013/8229 K. 2015/7847 T. 30.6.2015, “Sanığın, mağdurenin kullandığı cep telefonuna değişik zamanlarda birden fazla cevapsız çağrı bırakıp cinsel taciz içerikli mesajlar göndermekten ibaret eylemlerinin bir bütün halinde zincirleme şekilde cinsel taciz suçunu oluşturduğu ve mevcut haliyle TCK’nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun anılan olayda cinsel taciz suçunun unsuru olduğu gözetilmeden ayrıca sanık hakkında bu suçtan da mahkûmiyet kararı verilmesi” bozma sebebi yapılmıştır. (<http://www.kazanci.com>) Y. 14. CD E. 2014/6837 K. 2017/3304 T. 14.6.2017, “Müştekinin aşamalarındaki beyanları, savunma ile tüm dosya içeriğine göre sanığın bir suç işleme kararının icrası kapsamında müştekinin cep telefonuna cinsel içerikli mesajlar gönderme, sık sık arama şeklindeki eylemlerinin bütün halinde zincirleme biçimde cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilerek kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan hüküm kurulmasına yer olmadığına karar verilmesi gerekir.” (<http://www.kazanci.com>)

D. Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu

Israrlı takip vakıaları aslında gizliliğin ısrarlı bir ihlali olarak değerlendirilmektedir²⁴⁰. Israrlı takipte “yakın olma” fikri önemlidir çünkü fail mağdurla belirli bir yakınlık kurmayı istemektedir²⁴¹. Karşılaştırmalı hukuktaki çeşitli ısrarlı takip düzenlemeleri incelendiğinde de gizliliğin ihlal edilmesinin suç tanımında yer aldığı görülmektedir. Örneğin Polonya Ceza Kanunu 190a maddesinde kişinin veya yakınının ısrarlı bir şekilde taciz edilerek bu kişide makul sayılabilecek bir korku yaratılması veya gizliliğinin önemli ölçüde ihlal edilmesi ısrarlı takip olarak değerlendirilmektedir²⁴². Yine Hollanda Ceza Kanunu’nun 285b maddesinde de kişinin gizliliğinin hukuka aykırı, kasıtlı ve sistematik olarak ihlal edilmesi bu kapsamda değerlendirilmektedir²⁴³.

Özel hayat hakkının hem devlet birey arasındaki ilişki hem de bireyler arasındaki ilişkiler kapsamında ihlali mümkün olan bu sebeple çok yönlü olarak korunması gereken bir kavram olduğu ifade edilmektedir²⁴⁴. Özel hayatın gizliliği hakkı 1982 Anayasasının 20. maddesi²⁴⁵ kapsamında güvence altına alınmış, TCK’nin Kişilere Karşı Suçlar kısmının dokuzunca bölümünde ise özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar düzenlenmiştir. Bu bölüm başlığı altında özel hayatın gizliliğini ihlal suç tipinin haricinde madde 132’de haberleşmenin gizliliğini ihlal, madde 133 kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması, madde 135 kişisel verilerin kaydedilmesi, madde 136 verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, madde 138 verileri yok etmeme suçları düzenlenmiştir. Bu bakımdan kişilerin özel hayatının TCK’de çeşitli yönlerden korunduğu söylenebilir. Israrlı takip, bu suç tiplerinden özellikle TCK madde 134’ün maddi unsuruyla benzerlik gösterebilmektedir²⁴⁶.

²⁴⁰ Guelke/Sorell, **Violations Of Privacy And Law: The Case Of Stalking**, s.39.

²⁴¹ Logan/ Cole / Shannon/ Walker, **Partner Stalking**, s..25.

²⁴² Polonya ısrarlı takip düzenlemesi için bkz. s. 40.

²⁴³ Hollanda ısrarlı takip düzenlemesi için bkz. s. 36 Bir önceki bölümde açıklandığı üzere bu ihlalin belli amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

²⁴⁴ Sultan Tahmazoğlu Üzeltürk, “Özel Hayatın Korunmasına İlişkin Başlıca Sorunlar, **GÜHFD**, C. 5, sy. 1, Ocak 2008, s. 96.

²⁴⁵ Anayasa Madde 20 – *Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (Mülga üçüncü cümle: 3/10/2001-4709/5 md.) (...)*

²⁴⁶ Doğan, **Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu**, s. 141.

TCK'nin 134. maddesi uyarınca; (1) *Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.* (2) *Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.*

Maddenin birinci fıkrasında kişilerin özel hayatını ihlal eden kişilerin cezalandırılacağı hüküm altına alındıktan sonra gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi hali cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli bir hâl olarak düzenlenmiştir²⁴⁷. İkinci fıkrada ise kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya seslerin hukuka aykırı olarak ifşası cezalandırılmaktadır. Öğretide ilgili maddenin gizliliğin genel olarak ihlali, görüntü ve ses kaydı alınarak ihlali, görüntü ve seslerin ifşası olmak üzere üç suç tipini içerdiği görüşü de savunulmaktadır²⁴⁸. Her iki değerlendirme bakımından da maddenin özel hayatı aşamalı bir şekilde koruduğu söylenebilecektir.

Özel hayatın kapsamı net bir şekilde belirlenememesinden dolayı, kavramdan ne anlaşılması gerektiğine yönelik çeşitli teoriler ortaya konulmuştur²⁴⁹. TCK madde 134'te de bu duruma ilişkin bir açıklama bulunmamakla birlikte madde gerekçesinde suç tipiyle “*gizli yaşam alanına girerek veya başka suretle başkaları tarafından görülmesi mümkün olmayan bir özel yaşam olayının saptanması ve kaydedilmesinin cezalandırıldığı*” ifade edilmektedir²⁵⁰. Ancak özel hayatı bu şekilde yorumlamak maddenin uygulanma ve dolayısıyla koruma alanını oldukça daraltıcı niteliktedir.

²⁴⁷ Akyürek, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu*, s. 208.

²⁴⁸ Hamide Zafer, *Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m. 132-134)*, İstanbul: Beta, 2010, s. 178.

²⁴⁹ Akyürek, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu*, s. 25. Yazarın yer verdiği şekliyle bu teoriler: a. Üç Alan Teorisi, b. Başka haklarla ilişki kurarak açıklama getirmeye çalışan teoriler, c. Özel hayat kamusal hayat biçimindeki ikili ayrıma dayanan teoriler, d. Özel hayatın gizliliğine makul saygı beklentisi teorisi, e. Kavramın içeriğini sayarak belirlemeye çalışan teoriler olarak gruplandırılabilir.

²⁵⁰ Artuk/Gökçen, *Gerekçeli Ceza Kanunları*, s. 179.

Zafer tarafından ifade edildiği üzere özel hayat gerekçede belirtildiği gibi gizli yaşam alanından ibaret olmayan bundan daha geniş nitelikte bir kavramdır²⁵¹.

Öğretide Akyürek özel hayatın gizliliği hakkının kamusal hayatta da var olduğunu kabul ederek kişiye özel hayat olaylarının ve bilgilerin, bu olay ve bilgileri öğrenmeye hakkı olmayan kişilerce öğrenilmemesi hakkı olarak tanımlanmaktadır²⁵². Zafer, özel hayat kavramının sınırlarının değişken olmasından hareketle bir hareketin kişilerin özel hayatını ihlal edip etmediğinin somut olayın özelliklerinin göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir²⁵³. Keklik kavramın içeriğinin değişkenliğine rağmen kapsayıcı bir tanım yapılabileceği görüşünü savunarak özel hayatın bireylerin, üçüncü kişilerin müdahalesinden uzak tutmak istediği hayat olaylarının hukuk tarafından tanınan ve korunan kısmı olarak ifade edilmiştir²⁵⁴.

Yargıtay tarafından kamusal alanda gizlice izlenen ve kaydedilen faaliyetin yine özel hayat kapsamında olması gerektiği ifade edilmektedir²⁵⁵. Yargıtay bir kararında *sürekli denetim ve gözetim altına alınan mağdurların gün içerisinde, niçin, nasıl, nerede, ne zaman görüştiklerini ve aralarındaki ilişkinin boyutunu ortaya çıkaran görüntülerinin, mağdurların özel yaşam alanı kapsamında yer alması nedeniyle sanığın sübut bulan eyleminden dolayı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluştuğuna hükmetmiştir*²⁵⁶. Bu bakımdan özel hayatın gizliliğini ihlal suçu sadece gizli yaşam alanından ibaret görülmeyp kişilerin kamusal alandaki faaliyetlerinin de maddenin koruma kapsamında yer aldığı sonucuna varılmıştır.

Özel hayatın gizliliğini ihlal suç tipiyle kişinin hayatının başka bireyler tarafından öğrenilmesini istemeyeceği gizli alanının korunması ve bununla birlikte bazı kişilerin vakıf olabileceği ancak kişinin ifşasını istemeyeceği yine özel hayatına

²⁵¹ Zafer, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması**, s.189.

²⁵² Akyürek, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu.**, s.50.

²⁵³ Zafer, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması**, s. 21.

²⁵⁴ Ramazan Keklik, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012, s. 12.

²⁵⁵ Güçlü Akyürek, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, s. 211.

²⁵⁶ Y. 12. CD E. 2018/4903 K. 2018/11371 T. 28.11.2018, (<http://www.kazanci.com>).

ait bilgilerin korunması sağlanmaktadır²⁵⁷. Dolayısıyla korunan hukuksal yararın “*kişinin rahat ve özgür bir özel hayat sürdürebilme hakkı olduğu söylenebilir*”²⁵⁸. Zira kişinin özel hayatını ihlal eden davranışlara karşı korunmaması halinde bireyin davranışlarını dilediği gibi yönlendirememesi tehlikesiyle karşı karşıya gelir.

Kanaatimizce özel hayatın gizliliğini ihlal niteliğinde değerlendirilebilecek ısrarlı takip örneklerinde TCK madde 134, mağdurlar bakımından daha erken bir dönemde koruma sağlamaktadır. Öncelikle suçun oluşabilmesi fail tarafından özel hayatın gizliliğini ihlal oluşturan bir hareketin yapılması yeterli görülmektedir. Yine fail tarafından gerçekleştirilen hareketin suçla korunan hukuki menfaat bakımından somut olarak tehlike yaratıp yaratmaması gibi ısrarlı takip suçu bakımından yapılan değerlendirmeye gerek yoktur. Neticesi harekete bitişik olan özel hayatın gizliliğini ihlalde ihlal teşkil eden hareketin yapılmasıyla suç oluşmuş olacaktır²⁵⁹.

Israrlı takip suç tipiyle bireyin manevi özgürlüğünü dilediği gibi geliştirme, davranışlarını dilediği gibi yönlendirme özgürlüğü korunmaya çalışılmaktadır. Özel hayat kavramı sadece kişilerin sırlarına indirgenemeyecek bir kavramsa da kişinin her faaliyetini kapsayacak şekilde geniş yorumlanabilmesi de mümkün değildir²⁶⁰. Bu sebeple TCK madde 134 belli ölçüde bir koruma getirirse de kanaatimizce ısrarlı takip oluşturan tüm davranışları kapsayabilecek nitelikte değildir.

D. Eziyet Suçu

TCK madde 96 uyarınca bir kimsenin eziyet çekmesine yol açan davranışların gerçekleştirilmesi suç olarak tanımlanmıştır. Madde metninde eziyetten ne anlaşılması gerektiği belirtilmemiştir. Madde gerekçesinde ise “*bir kişiye karşı insan onuruyla*

²⁵⁷ Akyürek, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, s. 203.

²⁵⁸ **A.g.e.**

²⁵⁹ Y. 12, CD 2015/2312 K. 2015/15366, T. 1410.2015. Söz konusu karara yansıyan olayda gözetlemek olarak adlandırabileceğimiz hareket bakımından; “(...) *sanığın, müşteki ve katılanın evlerinin yatak odasının penceresinden bakma eyleminin kişilerin huzur ve sükunun bozma suçunu değil, 5237 sayılı TCK’nın 134/1-I.cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu gözetilerek sanık hakkında mahkumiyet kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden beraat kararı verilmesi*” bozma sebebi yapılmıştır. (<http://www.kazanci.com>).

²⁶⁰ Güçlü Akyürek, “Kameralarla Kuşatılmış Özel Hayat”, **Güncel Hukuk Dergisi**, sy. 173-05, s. 42.

bağdaşmayan bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, aşağılanmasına yol açan davranışlar”²⁶¹ olarak tanımlanmıştır.

Suçun maddi unsuru kişinin eziyet çekmesine yol açan davranışlardır. Öğretide de madde gerekçesinde eziyetten ne anlaşılması gerektiğine yer verilmiş olsa da bunun madde metninde yer alması gerektiği bu haliyle ilgili kavramın belirlilik ilkesi bakımından sorun teşkil ettiği ifade edilmektedir²⁶².

Eziyetin kelime anlamı “zulüm, sıkıntı veya güçlük” olarak belirtilmektedir²⁶³. Dolayısıyla kelime anlamıyla kavrama yaklaşıldığında kişiye sıkıntı ve güçlük verecek her türlü hareket kişi bakımından eziyet oluşturabilecek nitelikte değerlendirilebilecektir²⁶⁴. Bu sonucu varılması halinde de ısrarlı takip oluşturan davranışların eziyet suç tipi bağlamında değerlendirilmesinin önünde bir engel olmayacaktır. Zira ısrarlı takip de mağdura duygusal yönden sıkıntı vermekte, onu psikolojik olarak baskı altında tutmakta failin davranışları mağdur bakımından bir nevi eziyet teşkil etmektedir.

Ancak kanun koyucunun ilgili suç tipiyle, bu tarz davranışlardan ziyade, insan onuruyla bağdaşmayacak ağırlıkta davranışların cezalandırılmasını istediği anlaşılmaktadır²⁶⁵. Yargıtay bir kararından failin mağdur üzerinde sahip olduğu güç ve yetkiyi kullanarak psikolojik saldırı şeklindeki eylemlerinin eziyet suçunu oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır²⁶⁶. Kararın eziyet suçu bakımından yerindeliği tartışılmakla birlikte²⁶⁷, kanunun bu haliyle ısrarlı takip olarak nitelendirilecek davranışların eziyet suçunun kapsamına girmesinde bir engel bulunmamaktadır. Zira

²⁶¹ Artuk/Gökçen, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, s. 129.

²⁶² Koca/ Üzülmüş, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 302. Handan Yokuş Sevük, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

²⁶³ TDK Güncel Türkçe Sözlük, tdk.gov.tr (Erişim Tarihi:10.03.2019)

²⁶⁴ Sinan Altunç, **Özel Ceza Hukuku C. II Kişilere Karşı Suçlar**, İstanbul: On İki Levha, 2017.

²⁶⁵ Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, s.305. Yokuş Sevük, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 58.

²⁶⁶ Y. 8. CD E. 2018/203, K. 2018/2245, T. 1.3.2018, (<http://www.kazanci.com>).

²⁶⁷ Madde gerekçesinde suçu oluşturan davranışların insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel ve ruhsal sıkıntı çekmesine, aşağılanmasına yol açacak nitelikte olması gerektiği ifade edildiğinden, davranışın niteliğine ilişkin bu iki koşul seçimlik değil olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla her ruhsal sıkıntı değil ancak insan onuruyla bağdaşmayan sıkıntılar bu kapsamda değerlendirilebilecektir.

ısrarlı takip oluşturan davranışlar da bireyin psikolojisi üzerinde yıkıcı etkileri olan, kişinin kendisini sürekli gözetim altında hissettiği davranışlardır.

Eziyet oluşturan davranışların tehdit, hakaret, yaralama, cinsel taciz oluşturan hareketlerin sistematik olarak işlenmesi oluşturduğu ifade edilmektedir²⁶⁸. İsrarlı takip oluşturabilecek ve ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekli hareket türleri göz önünde bulundurulduğunda eziyet suçunu oluşturacak hareketlerin daha ağır nitelikteki davranışların cezalandırılması amacıyla ihdas edildiği söylenebilecektir. Zararsız olarak değerlendirilebilecek davranışların ısrarlı gerçekleştirilmesi mağdur bakımından psikolojik sıkıntılara sebep olsa da eziyette münferit olarak bir suç tipi olarak düzenlenmiş davranış biçimlerinin belirli bir süreklilik içinde gerçekleştirilmesiyle bu ihlalleri de aşan bir suç cezalandırılmış olmaktadır.

Maddede davranışlar ibaresiyle suçun oluşması için tek bir hareketin değil birden fazla hareketin gerekli olduğu değerlendirilmesi yapılabilecektir. Belli bir süreç içerisinde gerçekleştirilmesi aranan hareketlerin aynı türde olması gerekli değildir²⁶⁹. Bu yönden ısrarlı takiple benzerlik gösterdiği söylenebilecektir.

Sonuç olarak ısrarlı takip oluşturan davranışların da mağdurun üzerinde bıraktığı etkilerin bu denli ağır olabileceğini söylemek pek mümkün olmayacaktır. Bu da eziyet teşkil edecek ağırlığı varmayan ancak mağdurda kötü etkilere sebebiyet veren hareketlerin cezasız kalması sonucunu doğuracaktır.

II. Korunan Hukuki Menfaat

Suçla korunan hukuki menfaat bir cezai müeyyideyle koruma altına alınan menfaat olarak tanımlanmaktadır²⁷⁰. Bir fiilin suç olarak tanımlanabilmesi için bu fiilin Anayasa ile koruma altına alınmış, toplumu veya bireyi ilgilendiren menfaatleri ihlal eder nitelikte bir davranış biçimi olması gerekmekte ve dolayısıyla bir fiilin suç

²⁶⁸ Handan Yokuş Sevik, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Eziyet Suçu**, s. 1283.

²⁶⁹ Yokuş Sevik, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s. 60.

²⁷⁰ Faruk Erem, "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin", **AÜHFD**, C. 25, sy.1, 1968, s. 23.

olarak tanımlanmasına karar verilirken öncelikle Anayasa tarafından koruma altına alınmış değerlere bakılması gerekmektedir²⁷¹.

Israrlı takibin suç olarak tanımlanmasının gerekliliğine ilişkin değerlendirmeler ilgili suçla korunması amaçlanan hukuki menfaatin ne olacağını açıklamada yol gösterici olacaktır. Dolayısıyla hareketin mağdur üzerinde bırakmış olduğu etki, bu etkinin psikolojik bir şiddet olarak değerlendirilmesi ve yine hareketlerin vücut dokunulmazlığı, cinsel dokunulmazlık veya yaşam hakkına yönelmiş bir saldırının yaşanacağına ilişkin bir tehlike oluşturması bu suçla korunması amaçlanan hukuki menfaatin ne olduğunu belirlerken göz önünde bulundurulacaktır.

Bir ceza normunu ortaya koyan her hükümle bir veya birden fazla hukuki menfaat korunmaktadır²⁷². Israrlı takibin birden fazla hukuki menfaati korumakta olduğu söylenebilecektir. Zira pek çok hareketle işlenebilen bir suç tipi olmasından ötürü kişi dokunulmazlığının yanında mağdurun sağlığı, mahremiyeti, konut dokunulmazlığı gibi hukuki menfaatleri de koruyabilen karmaşık bir suçtur²⁷³.

Bu değerlerden ilki Anayasanın 17. maddesinde düzenlenen kişi dokunulmazlığı hakkıdır. İlgili madde uyarınca “*herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*”. Yine Anayasa’nın 5. maddesinde devletin temel amaç ve görevlerinden birinin insanın maddi ve manevi varlığını geliştirmesi için gerekli şartları hazırlamak olduğu ifade edilmektedir²⁷⁴. Israrlı takip suçunda, fail mağdurun özel alanına müdahale etmekte, psikolojik dengesini bozmakta, hayatı üzerinde serbest hareket etmesine engel olmaktadır²⁷⁵. Sürekli takip edildiği, gözetlendiği hissiyatı bir

²⁷¹ Zeki Hafızoğulları/Devrim Güngör, “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, **TBB Dergisi**, sy. 69, 2007, s. 27.

²⁷² Koca/ Üzülmüş, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 11. baskı, Ankara: Seçkin, 2018, s. 41.

²⁷³ Marisa Nunes Ferreira David, “The Neo-Criminalization of stalking in the Portuguese Legal System”, **Journal of Forensic and Legal Medicine**, C. 58, 2018, s. 200, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1752928X18304074?via%3Dihub>, (Erişim Tarihi: 28.02.2019).

²⁷⁴ V. Devletin temel amaç ve görevleri Madde 5 – Devletin temel amaç ve görevleri, *Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır*.

²⁷⁵ Katsogiannou, “Stalking’ as a form of ‘Interpersonal Panacticism’ - A Different Approach of the Transforming ‘Surveillance Society’ in the Light of ‘Virtual Criminology’ and ‘e Victimology’”, s. 762.

süre sonra mağdurların hayatını olumsuz yönde etkiler. Mağdurların çoğu bu tarz hareketlerden kurtulmak için taşınmakta, işinden ayrılmakta bazıları isimlerini değiştirmekte diğer bir kısmı gizlenmekte, arkadaşlarını ve ailelerini geride bırakmaktadır²⁷⁶. Dolayısıyla ısrarlı takibin suç olarak tanımlanmasıyla bireyin kendi hayatı üzerindeki tasarruf özgürlüğü dolayısıyla manevi varlığını dilediği gibi geliştirme hürriyetinin korunduğu söylenebilir²⁷⁷, zira kişi maruz kaldığı davranışlarından dolayı psikolojik bir şiddete uğramakta ve çoğu zaman yaşamını kısıtlamaktadır.

Çeşitli ülkelerin ısrarlı takibe yönelik düzenlemelerine bakıldığında bu görüşün ağırlıkta olduğu anlaşılmaktadır. Almanya, İtalya, Hollanda gibi ülkeler ilgili suç tipini kişi özgürlüğüne karşı suçlar kapsamında düzenleyen ülkeler arasında yer almaktadır.

Israrlı takiple korunması amaçlanan hukuki menfaat yönünden irdelenmesi gereken bir diğer hüküm Anayasanın 20. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliği hakkıdır. Maddenin 1. fıkrasında belirtildiği üzere “*Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*” Anayasa kişinin maddi ve manevi hakkını geliştirme hakkı ile özel hayatın gizliliği hakkını ayrı maddelerde düzenlemiştir. Ancak AİHS kapsamında kişiliğin serbestçe geliştirilmesi hakkı açıkça ifade edilmemekte, bu hakkın içtihatlarda özel yaşama saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde dikkate alınmaktadır²⁷⁸.

Kişiliğini serbestçe geliştirme hakkı özelinde olaya yaklaşılsa da fail tarafından gerçekleştirilen çoğu hareketin mağdurun özel yaşam alanına bir müdahale

²⁷⁶ Meloy, **The Psychology of Stalking Clinical and Forensic Perspectives**. s. 134.

²⁷⁷ Ünver, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, s.114.

²⁷⁸ Sevim Akat Ekşi Başvuru Numarası: 2013/2187, “(...)27. Kişinin bireyselliğinin, yani bir kişiyi diğerlerinden ayıran ve onu bireyselleştiren niteliklerin hukuken tanınması ve bu unsurların güvence altına alınması son derece önemlidir. Birçok uluslararası insan hakları belgesinde “kişiliğin serbestçe geliştirilmesi” kavramına yer verilmekle beraber, Sözleşme kapsamında bu kavrama açıkça işaret edilmediği görülmektedir. 28. Bununla birlikte, Sözleşme’nin denetim organlarının içtihatlarında, “bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi” kavramının, özel yaşama saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde temel alındığı anlaşılmaktadır. Özel yaşamın korunması hakkının sadece mahremiyet hakkına indirgenemeyeceği gerçeği karşısında, kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuksal çıkar bu hakkın kapsamına dâhil edilmiştir.”, (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/01/20140107-8.pdf>).

teşkil edebileceği de söylenebilir. Fail mağduru evinde, işyerinde çeşitli şekillerde gözetlemek suretiyle de aynı zamanda mağdurun özel yaşamının gizliliğini de ihlal etmektedir. Karşılaştırmalı hukukta Hollanda düzenlemesi de taciz, takip, rahatsızlık gibi ibarelerin yerine kişinin özel hayatının ihlali şeklindeki ifadeyle pek çok ısrarlı takip düzenlemesinden farklılık göstermektedir²⁷⁹.

Her ısrarlı takip vakıası farklı ve suçu oluşturan davranış türleri çeşitli olsa da zamanla failin davranışlarının daha tehditkâr, ciddi ve şiddetli hale geldiği ifade edilmektedir²⁸⁰. Bu bakımdan suç tipi olarak ısrarlı takip, ileride gerçekleşmesi imkân dahilinde olan daha ağır hukuki ihlalleri engellemek; mağdurun yaşam hakkı, vücut bütünlüğü bakımından tehlike oluşturabilecek olası durumlar için bir önlem olarak düşünülebilir. Zira ısrarlı takip mağdurun hayat kalitesi üzerinde uzun süreli etkiye sebep olan bir suç tipi olmasıyla beraber tehdit ifadesi ya da fiziksel bir zararın yokluğunda dahi mağdurun ve diğer kişilerin güvenliği üzerinde risk oluşturur²⁸¹. Dolayısıyla kasten öldürme, kasten yaralama, cinsel saldırı gibi suç tipleriyle korunan hukuki menfaatin daha önceki bir aşamada korunduğu²⁸² da söylenebilecektir. Psikoloji bilimi açısından kavrama yaklaşan yazarlar suç faillerinin basitçe ortadan kaybolmayacağını, mağdurun hayatından kolaylıkla çıkmayacaklarını, hareketlerine devam edeceklerini ve bazı vakılarda bunun ölüm yahut ciddi fiziksel zararlara yol açacağını belirtmektedir²⁸³.

Bir hareketin cezalandırılabilmesi için en azından teşebbüs aşamasında kalması yani failin ilgili suçun icrasına doğrudan doğruya başlaması gerekmektedir. Bu sebeple ceza hukukunda kural hazırlık hareketi niteliğindeki davranışların cezalandırılmamasıdır²⁸⁴. Mağdura her gün hediyeler göndermek gibi bir davranış

²⁷⁹ Lambers Royackers, "The Dutch Approach to Stalking Laws", **Berkeley Journal of Criminal Law**, C. 3 sy.1, s.12, <https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1073&context=bjcl>, (Erişim Tarihi: 22.06.2019).

²⁸⁰ National Institute of Justice, **Domestic Violence, Stalking, and Antistalking Legislation An Annual Report to Congress Under the Violence Against Women Act**, s.5.

²⁸¹ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 24. McEwan/Mullen/Mackenzie, **Anti-Stalking Legislation in Practice: Are We Meeting Community Needs?**, s. 208.

²⁸² Tezcan/ Erdem/ Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, s. 969.

²⁸³ Meloy, **The Psychology of Stalking Clinical and Forensic Perspectives**, s. 43.

²⁸⁴ Sulhi Dönmezer/ Sahir Erman, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, C. II, 14. bası, İstanbul: Der Yayınları, 2019, s 118. Centel/ Zafer/Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 458.

biçimi kasten yaralama ya da kasten öldürme suçunun hazırlık hareketini dahi oluşturmamaktadır²⁸⁵.

Hazırlık hareketlerinin cezalandırılması olarak kabul edilemeyecekse de ısrarlı takibin suç olarak tanımlanmasıyla ileride gerçekleşmesi mümkün şiddet olaylarının önüne geçilmesinin amaçlandığı göz ardı edilmemelidir. Zira mağduru korumak ve fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin tekrarlanmasını önlemek başarılı bir ısrarlı takip düzenlemesinin kritik noktaları olarak değerlendirilmektedir²⁸⁶. Bazı ısrarlı takip düzenlemelerinde suç tipinin seçimlik hareketi ya da cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hali olarak koruma kararı ya da uzaklaştırma emrine aykırılığın öngörülmüş olması bu amacın varlığını kanıtlar niteliktedir²⁸⁷.

Sonuç olarak suç tipi birincil olarak kişinin manevi varlığını korumaktadır. İsrarlı takip failinin daha sonraki bir aşamada mağdura fiziksel şiddet uygulaması mümkün hatta kuvvetle muhtemel olsa da suç tipinin gerçekleştirilmesiyle her şeyden önce mağdura psikolojik bir şiddet uygulanmakta, bu hukuksal değer zarar görmekte yahut zarara uğrama tehlikesiyle yüz yüze kalmaktadır. Ancak ileride mağdurun yaşam hakkı veya vücut bütünlüğüne yönelik gerçekleştirilmesi ihtimal dahilinde kabul edilen davranışların engellenmeye çalışması da suçun ihdas edilmesindeki amaçlar arasında yer almaktadır. Bu sebeple ısrarlı takip ikinci kitabının ikinci kısmı olan Kişilere Karşı Suçlar bölümünde Hürriyete Karşı Suçlar arasında düzenlenmelidir. Hürriyet Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmiş tehdit, kişileri huzur ve sükûnunu bozma gibi ısrarlı takiple benzerlik gösteren suç tipleriyle korunması amaçlanan hukuksal değerlerle de uyum sağlanmış olacaktır.

²⁸⁵ Kişinin ölümle tehdit edilmesinde dahi kasten öldürmeye yönelik icra hareketlerine başlanmış olduğu kabul edilemez. Faruk Erem, **Hürriyet ve Suç**, Ankara: İstiklâl Matbaacılık ve Gazetecilik Kollektif Ortaklığı, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınlarından, 1952, s. 81.

²⁸⁶ Pathé, **Surviving Stalking**, s. 8.

²⁸⁷ Bkz. İsveç Ceza Kanunu uyarınca yasaklama emrinin ihlali de ısrarlı takip oluşturan suç tipi arasında yer almaktadır.

III. Fail ve Mağdur

A. Fail

Israrlı takip suçu fail bakımından bir özellik göstermez. Israrlı takip suçunun faili herkes olabilir. Ancak failin taşıdığı sıfat cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak göz önünde bulundurulabilir. Buna ilişkin olarak karşılaştırmalı hukukta en sık rastlanılan örnek failin, mağdurun eski eşi veya partneri olması durumudur²⁸⁸. Kadına şiddetin bir türü olarak kabul edilen ısrarlı takip yönünden bir nitelikli hal olarak mağdurla fail arasındaki ilişkinin göz önünde bulundurularak failin sıfatının cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak ele alınması yerinde bir düzenleme olacaktır.

B. Mağdur

Suç mağdur yönünden de bir özellik göstermemektedir. Mağdurun çocuk olması, fiziksel veya zihinsel yönden kendini savunamayacak durumda olması gibi bazı durumların²⁸⁹ cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmesi mümkün olabilir.

Mağdur bakımından ele alınması gereken bir husus da kişinin failin gerçekleştirmiş olduğu fiilin sonuçlarını anlayabilecek ve algılayabilecek olmasının aranıp aranmayacağıdır. Çalışmada ısrarlı takiple olan benzerliği üzerinde durulan tehdit suçu bakımından öğretide tehdidin muhatabı olan kişinin bunu algılayabilme yeteneğine sahip olması gerektiği, bu yeteneği haiz olmayanlara karşı ilgili suçun

²⁸⁸ Fransız Ceza Kanunu madde 222-33-2 suç tipinin eş, hayat arkadaşı veya birlikte yaşanan kimseye karşı işlenmesi hali diğer kişilere karşı işlenmesi durumundaki cezadan daha ağır bir yaptırıma tabi tutulmuştur. Madde uyarınca aradaki ilişkinin sona ermiş olmasının önemi bulunmamaktadır.

²⁸⁹ Belçika Ceza Kanunu 442bis maddesine göre suçun yaş, hamilelik, fiziksel veya zihinsel engel sebebiyle korunmasız olan kişiye karşı işlenmesi cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli bir haldir.

işlenemeyeceği hususunda bir görüş ileri sürülmektedir²⁹⁰. Ancak bu görüşe karşı böyle bir kabulün peşinen mümkün olamayacağı, hakimın somut olayın özelliklerine göre bir sonuca varması gerektiği de savunulmaktadır²⁹¹. Tehdit suç tipiyle ısrarlı takip mağdurun üzerinde yarattığı etki bakımından benzeşmektedir. Bu bakımdan ısrarlı takip suçu bakımından da aynı gerekliliğin aranabileceği savunabilir.

IV. İsrarlı Takip Suçunun Unsurları

Öğretide ısrarlı takip suç tipinin temel üç unsurunun olduğu ifade edilmekte ve bunlar ısrarlı şekilde gerçekleştirilen hareketler, failin kastı ve hareketlerin mağdur üzerinde bıraktığı etki olarak sıralanmaktadır²⁹². Bununla birlikte her ülkenin kendine özgü bir düzenlemesi bulunmakta, bu sebeple de suçun kanuni tanımı bazı açılardan değişiklik göstermektedir.

İsrarlı takibin TCK’de bir suç olarak düzenlenmesi halinde suçun; serbest hareketli mi bağlı hareketli olarak mı ele alınacağı, tehlike suçu mu yoksa zarar suçu mu olarak kabul edileceği, manevi unsur yönünden genel kastın mı yahut özel kastın mı aranacağı, suçun tamamlayıcı, tali bir norm şeklinde düzenlenip düzenlenmeyeceği, normun ihlali halinde uygulanacak yaptırımın ne şekilde belirleneceği gibi temel hususlara verilecek yanıtlarla kanuni unsur şekillenecektir.

Suçun unsurları bakımından çeşitli seçenekler ele alınırken mağdura en etkin korumanın hangi olasılıkta sağlanacağı göz önünde bulundurulmalı, ısrarlı takip oluşturan her türlü hareket kanuni unsurun tanımına girecek şekilde kaleme alınmalı ve suçun oluşması için aranacak unsurların, suçun soruşturulması ve kovuşturulması zorlaştıracak şekilde düzenlenmemesi gerekmektedir.

²⁹⁰ Tezcan/Erdem/Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuk**, s. 471. Üzülmmez, **Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj, Cebir Kullanma Suçları**, s.97.

²⁹¹ Süreyya Başlı, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Hürriyete Karşı İşlenen Suçlardan Tehdit ve Cebir Suçu**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016, s. 47.

²⁹² Finch, **The Criminalisation of Stalking: Constructing The Problem and Evaluating The Solution**, s.35. McEwan/Mullen/MacKenzie, **Anti-Stalking Legislation in Practice: Are We Meeting Community Needs**, s. 208.

A. Maddi Unsur

1. Hareket

Israrlı takibin bir ceza normu olarak düzenlenmesindeki en büyük zorluğun, suçun oluşabilmesi için hukuka aykırı olarak nitelendirilemeyecek birden fazla hareketin aranması olduğu ifade edilmektedir²⁹³. Suç, tek bir hareketle işlenemeyeceği gibi, mağdurun takip edilmesinden, mağdura hediyeler göndermeye, mağdurla iletişime geçmeye çalışmaktan onun hakkında söylentiler yaymaya kadar birbirinden oldukça farklı hareket türleriyle işlenebilmektedir.

Daha önceki bölümlerde ifade edildiği üzere kişileri taciz ya da rahatsız edecek davranış türleri çok çeşitlidir. *İstenmeyen telefon çağrıları, istenmeyen mektup ya da elektronik posta gönderilmesi, mağdurun takip edilmesi, gözetlenmesi, herhangi bir makul sebep olmadan mağdurun bulunduğu yerlerde bulunma, mağduru bu yerlerde bekleme, istenmeyen eşyalar, hediyeler, çiçekler gönderme, internette ya da kamuya açık alanda mağdurla ilgili bilgileri ya da söylentiler yayma*²⁹⁴ ısrarlı takibi oluşturan hareketlere örnek teşkil etmektedir.

Suçun oluşabilmesi için fail tarafından gerçekleştirilmesi gereken hareketlerin hepsinin önceden kanunda teker teker sayılmasının, yani suçun bağlı hareketli olarak ele alınmasının, pek mümkün olmadığı kabul edilmekte²⁹⁵, ısrarlı takiple mücadele ederken birbirinden oldukça farklı fail ve hareket türlerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir²⁹⁶. Önceden tespit edilmesi mümkün olmayan çok sayıda hareketle

²⁹³ Lorraine Sheridan/ Graham M. Davies, “Stalking: The Elusive Crime”, **Legal and Criminological Psychology**, C.6, sy. 2, 2001, s.136, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1348/135532501168244>, (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

²⁹⁴ Katrina Baum, Shannan Catalano, Michael Rand/ Kristina Rose, “**Stalking Victimization in the United States**”, U.S. Department of Justice Bureau of Justice Statistics Special Report,2009, s. 1. <https://victimsofcrime.org/docs/src/baum-k-catalano-s-rand-m-rose-k-2009.pdf?sfvrsn=0>, (Erişim Tarihi: 01.05.2018).

²⁹⁵ Van der Aa, Römkens, **The State of the Art in Stalking Legislation**, s. 10.

²⁹⁶ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s 69.

işlenebilecek olması, suçun serbest hareketli olarak düzenlenmesini gerekli kılmaktadır.

2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’nda kanuni unsurun, tüketici bir liste içermeksizin, mahkemelere yol gösterecek bazı davranış biçimlerini içerecek şekilde düzenlenmesi tavsiye edilmektedir²⁹⁷. Israrlı takibe ilişkin Avrupa Konseyi raporunda da devletlere İstanbul Sözleşmesi doğrultusunda bir ısrarlı takip tanımı yapılması ve bu tanımda tüketici olmayan bir listeye yer verilmesi tavsiye edilmiştir²⁹⁸.

Kanaatimizce ısrarlı takibin kanuni tanımında tıpkı kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda olduğu gibi seçimlik bazı hareketlere yer verilmeli ancak suçun kanun metninde sayılmayan hareketlerle de işlenebilmesine imkân sağlanmalıdır. Örneğin Portekiz²⁹⁹ düzenlemesi incelendiğinde suçun serbest hareketli olarak düzenlendiği ancak madde metninde seçimlik başka hareket türlerine yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte suçun her türlü hareketle işlenebilmesini mümkün kılmak adına kanuni tanımda kişinin “*taciz veya takip edilmesi veya rahatsız edilmesi*” gibi geniş kapsamlı bir ibareye yer verilmektedir.

Finlandiya Ceza Kanunu³⁰⁰ bakımından ise suçun serbest hareketli olarak düzenlenmesi “*hukuka aykırı başka bir yolla takip edilmesi*” şeklindeki ibareyle sağlanmıştır. Kanaatimizce Finlandiya düzenlemesi suçun serbest hareketli olarak düzenlenmesi yönünden isabetli olsa da bunun ifade ediliş tarzı yerinde değildir. Zira ısrarlı takip oluşturan her hareketin hukuka aykırı olması bir gereklilik teşkil etmemektedir. Ancak mağdurun rızasına aykırı olarak ısrarlı bir şekilde gerçekleştirilen bu tarz hareketler bir süre sonra mağdur bakımından kaygı verici hale gelmektedir³⁰¹. İstenmeyen telefon çağrıları ya da rica mektupları yazma bir ilişki sona

²⁹⁷ A.g.e., s. 45.

²⁹⁸ Wurm, **Stalking**, s. 2.

²⁹⁹ Portekiz Ceza Kanunu 154-A maddesinde bir kimseyi sürekli olarak doğrudan ya da dolaylı şekilde, onda korku ya da rahatsızlık uyandıracak veya karar verme özgürlüğüne zarar verecek şekilde taciz veya rahatsız etmek ısrarlı takip olarak ele alınmaktadır

³⁰⁰ Finlandiya Ceza Kanunu 25. bölüm 7a maddesi uyarınca bir kimsenin başkasını ısrarlı şekilde tehdit etmesi, gözetlemesi, bu kişiyle iletişime geçmesi veya hukuka aykırı başka bir yolla takip etmesi yasaklanmıştır.

³⁰¹ Purcell/ Pathé/ Mullen, **Stalking: Defining and Prosecuting a New Category of Offending**, s. 1.

erdiğinde, bir dereceye kadar insan davranışının normal bir yapısıdır. Ancak bu müdahaleci bir şekilde ısrarlı olduğunda bambaşka bir nitelikte dikkate alınabilir³⁰². Bu sebeple suçun serbest hareketli olarak düzenlenmesinde Almanya Ceza Kanunu, veya Portekiz Ceza Kanunu gibi düzenlemeler örnek alınmalı, suçun oluşmasına sebebiyet verebileceği söylenecek hareketin nitelendirilmesi yönünden “hukuka aykırı” olmak gibi bir değerlendirme yapılmaktan kaçınılarak taciz etmek, rahatsız etmek gibi daha genel ifadelerle kanuni unsur şekillenmelidir.

Konuyla ilgili değinilmesi gereken husus, taciz etmek, rahatsız etmek gibi ibarelerin belirlilik ilkesi yönünden sorun teşkil edebilecek nitelikte olmasıdır. Ancak kanaatimizce suçun oluşması için aranacak diğer unsurların varlığıyla belirlilik ilkesinin gerekleri yerine getirilebilir. Nitekim ABD’de hareket unsuru özellikle belirlilik ve ifade özgürlüğü bakımından çeşitli tartışmalara konu olmuştur. Öğretide “telaşa düşürmek” (*alarms*) “rahatsız etmek” (*annoys*) “eziyet etmek” (*torments*) ve “dehşete düşürmek” (*terrorizes*) kelimelerinin belirsiz bulunabileceği ifade edilmiş ancak kanunların bu belirsizliği mağdurun failin hareketlerinden dolayı makul ve önemli duygusal bir stresten muzdarip olmasının aranmasıyla giderilebileceği ifade edilmiştir³⁰³. Dolayısıyla hareketin niteliği bakımından aranacak kıstasların isabetli bir şekilde saptanmasıyla belirlilik ilkesi yönünden aykırılık teşkil etmeyecek düzenlemelerin gerçekleştirilmesi mümkündür³⁰⁴.

Kıta Avrupası’nda Avusturya, Çekya, İspanya suçu oluşturan hareketlerin hepsinin kanunda yer alması bakımından istisna teşkil etmektedir³⁰⁵. Ancak bu ülkeler bakımında da kanunda yer verilen hareket türleri oldukça geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır. Uygulamada en çok rastlanılan hareket türlerine yer verilerek suç tipini bağlı ve seçimlik hareketli olarak düzenlemek belirlilik ilkesi yönünden bir güvence teşkil edebilecekse de gelişen teknolojinin etkisiyle failerin mağdurları çok çeşitli yollardan takip edebileceği dolayısıyla şu an için mevcut dahi olmayan, gelecek

³⁰² Wurm, *Stalking*, s. 4.

³⁰³ Haas, “The Formation and Viability of Anti Stalking Laws”, s.1410.

³⁰⁴ Örneğin Portekiz Ceza Kanunu 154-A maddesinde fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin mağdurda korku veya rahatsızlık uyandıracak veya mağdurun karar verme özgürlüğünü zedeleyecek niteliği haiz olması gerekmektedir.

³⁰⁵ Van Der Aa, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member State”, s. 322.

yıllarda ortaya çıkabilecek farklı hareket türlerinin de cezalandırılabilmesi adına suçun serbest hareketli olarak düzenlenmesi kanaatimizce daha uygundur. Ancak madde metinlerinde yer verilen hareketlerin uygulamada ihtiyacı karşılayamaması halinde bir kanun değişikliği yoluyla sorunun her zaman giderileceği de savunulabilir.

Suçlar hareketin gerçekleştirilme şekline göre icraî veya ihmali olarak ikiye ayrılmaktadır. İcrai suçlar fail tarafından gerçekleştirilen müspet bir hareketle işlenmektedir³⁰⁶. İsrarlı takip kural olarak icraî davranışla işlenebilen bir suç tipidir. İsrarlı takibin serbest hareketli bir suç olarak düzenlenmesi ihmal suretiyle işlenebilmesinin mümkün olup olmayacağı sorusunu akla getirmektedir. İhmali suçlar öğretide ihmali suçlar ile ihmal suretiyle icraî suçlar³⁰⁷ olarak ikiye ayrılmaktadır. Gerçek olmayan ihmali suçlar olarak da ifade edilen ihmal suretiyle icraî suçlarda kural olarak icraî bir hareketle işlenen suçun ihmali bir hareketle işlenmesi söz konusu olmaktadır³⁰⁸. Ancak suçun oluşması için failin özel bir hukuki yükümlülük altında bulunması gerekmektedir³⁰⁹. Öğretide bir kısım yazar³¹⁰ ihmal suretiyle icraî suçlar bakımından, kanunda suçun ihmal suretiyle işlenebileceğinin belirtilmemesi durumunda sorumluluğun mümkün olmayacağını savunmaktadır. Bir diğer görüşe göre ise, serbest hareketli her suç tipi hem icrai hem de ihmali davranışla gerçekleştirilebilir³¹¹.

Kanaatimizce bir suç tipinin ihmali olarak işlenebileceği kanuni tanımda özel olarak belirtilmedikçe bu suç tipinin ihmali surette işlenmesi mümkün olmayacaktır. Bu durumda kanun koyucunun ısrarlı takibin ihmali hareketle işlenmesini cezalandırmayı arzu ettiği takdirde, kanuni tanımda buna özel olarak yer verilmesi gerekecektir. Ancak ısrarlı takibin ihmali hareketlerle işlenmesi bizce pek mümkün gözükmediğinden, bu ihtimali öngörmeyen bir düzenleme eksiklik taşımayacaktır.

³⁰⁶ Dönmezer/Erman, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, C. II, s. 89.

³⁰⁷ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara: Seçkin, 2018, s. 224.

³⁰⁸ Dönmezer/Erman, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, C. II., s. 89.

³⁰⁹ Koca/Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 396.

³¹⁰ Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 224. Mehmet Emin Artuk/ Ahmet Gökçen, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s. 324. Bu durumda ihmal suretiyle icrai suçlar sadece TCK 83, TCK 88, TCK 94/5 suç tipleri bakımından söz konudur.

³¹¹ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.229.

a. Kişinin Bulunduğu Yerlerde Bulunmak, Kişiyi Takip Etmek

Çeşitli ısrarlı takip düzenlemelerinde yer verilen bu hareket türlerinden ilki olan kişinin bulunduğu yerlerde bulunmak olarak Türkçe'ye tercüme edebileceğimiz hareket türünde fail, mağdurun bulunduğu değişik yerlerde ortaya çıkmaktadır³¹². Alman Ceza Kanunu madde 238 ve Avusturya Ceza Kanunu madde 107a'da kişinin bulunduğu yere yaklaşılması şeklinde ifade edilmektedir. İspanya Ceza Kanunu madde 172ter maddesinde benzer şekilde bir kimseyle fiziksel olarak yakın olmaya çalışmak ısrarlı takip oluşturan hareketlerden kabul edilmiştir. Malta Ceza Kanunu madde 251AA maddesinde ise ilgili hareket özel ya da kamuya açık alanda mağdurun bulunduğu yerde bulunmak şeklinde ifade edilmiştir. ABD'de ise ilgili hareket meşru bir sebep olmadan ortaya çıkma olarak ele alınmaktadır³¹³.

Kişinin bulunduğu yerlerde bulunmakla yakın ilişki içerisinde olan kişiyi takip etmek hareket türünde ise fail, mağduru takip etmektir. İspanya düzenlemesinde bir kimseyi izlemek, takip etmek, Malta Ceza Kanunu'nunda ise de bir kimseyi takip etmek şeklinde ifade edilmiştir.

Bu iki hareket türü ısrarlı takibe yönelik düzenlemelerde farklı hareket türleri olarak ele alınabildikleri gibi, birlikte de değerlendirilebilir. Washington Ceza Kanunu § 9A.46.110 maddesinin 6. fıkrasının b bendinde takip etmek *“belirli bir kişiye belli bir süre boyunca görsel veya fiziksel yakınlığı kasten korumak anlamına gelir”* şeklinde ifade edilmiştir³¹⁴. Düzenlemenin devamında defalarca ve kasıtlı olarak, kişinin evinde, okulunda, işyerinde veya kişinin görsel veya fiziksel yakınlığını korumak için herhangi bir yerde görüldüğü bulgusu, failin mağduru takip ettiğini ispat için yeterli sayılmıştır. Michigan Ceza Kanunu §411h maddesinde kamuya açık alanlar

³¹² İlgili hareket türünün ısrarlı takip vakıaları arasında sıkça rastlanmaktadır. 2009 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan bir çalışmaya göre mağdurun bulunduğu yerlerde bulunmak olarak da ifade edilebilecek bu hareket türünün ısrarlı takip mağdurlarının %31.1'lik kısmı oluşturduğu ifade edilmektedir. Baum/Catalano/Rand/Rose, **Stalking Victimization in the United States**, s.1.

³¹³ Catalano, **Stalking Victims in the United States – Revised**, s. 1.

³¹⁴ **Washington State Legislature**, Revised Code of Washington, Title 9A- Washington Criminal Code, Section 9A.46.110 Stalking, <https://apps.leg.wa.gov/rcw/default.aspx?cite=9a.46.110>, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

da dahil olmak üzere kişinin bulunduğu yere yaklaşmak, takip etmek ayrı hareket türleri olarak ifade edilmiştir³¹⁵. İngiltere ve Galler Tacizden Koruma Kanunu’nu da 2A maddesinde ise mağduru takip etmenin yanı sıra “amaçsızca dolaşmak” şeklinde tercüme edilebilecek ve kişinin bulunduğu yerlerde bulunmayla aynı anlama gelen “*loitering in any place*” ibaresine takip etmekten ayrı olarak kanun metninde yer vermiştir.

Karşılaştırmalı hukuktan örnek verilen çeşitli düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda kişinin herhangi bir mazereti bulunmadan mağdurun bulunduğu yerlerde bulunması ısrarlı takip oluşturan bir hareket türü olarak kabul edilmekte ve kişiyi takip etmekle aynı başlık altında değerlendirilebilmektedir. Ancak kanaatimizce bu hareket türünde her zaman failin mağduru takip ettiği sonucuna ulaşılamaz. Örneğin fail tarafından mağdurun iş yerinin, gittiği spor salonunun, devam ettiği kursun önceden öğrenilerek, mağdur takip edilmeksizin bu yerlerde bulunulması, mağdurun bu yerlerde beklenmesi mümkündür. Fail ile mağdurun önceden birbirlerini tanıdığı olaylar yönünden, failin mağdurun günlük alışkanlıklarına vakıf olduğu rahatlıkla söylenebilecektir. Bu sebeple ısrarlı takibin bir suç tipi olarak düzenlenmesi halinde ilgili hareket türüne seçimlik olarak madde metninde ayrıca yer verilmesi isabetli olacaktır.

Failin bu seçimlik hareketi gerçekleştiğinden bahisle verilecek mahkumiyet kararlarında oldukça dikkatli bir inceleme yapılması gerekmektedir. Zira aksine bir durumda kişilerin hareket hürriyetine hukuka aykırı bir müdahale gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu durumda failin hareketinde göstermiş olduğu ısrarın boyutu, somut olayda failin davranışlarının makul bir bireyde korku ve rahatsızlığı sebebiyet verip vermeyeceği bir bütün halinde değerlendirilip sonuca varılmalıdır. Böylelikle ısrarlı takip suçunun oluşması için aranan diğer şartlar kişilerin hareket hürriyetlerine

³¹⁵ **Michigan Legislature**, Chapter 750, The Michigan Penal Code Act 328 of 1931, Section. 411h, [http://www.legislature.mi.gov/\(S\(ds1wh4skesixtj2q2as4sd\)\)/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-750-411h](http://www.legislature.mi.gov/(S(ds1wh4skesixtj2q2as4sd))/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-750-411h), (Erişim Tarihi:18.06.2019).

getirilebilecek böyle bir sınırlandırmanın ölçüsü olacağı gibi bireylerin tesadüf neticesinde karşılaşmaları hallerinin cezalandırılmasını engellemiş olacaktır.

b. Kişiyi Gözetlemek

Gözetlemek; *birine veya bir şeye gizlice bakmak, dikizlemek veya birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek* anlamına gelmektedir³¹⁶. Kişiyi gözetlemek ısrarlı takip oluşturan davranışlar arasında sayılmaktadır. Georgia eyaletinde verilen bir kararda sanığın mağdurun ikametinde araç kullanmasının, park etmesinin ve dışarıda oturmasının gözetleme teşkil ettiğine karar verilmiştir³¹⁷. Bu hareket türü kişinin bulunduğu yerlerde bulunmak veya kişiyi takip etmekle yakından ilgili adeta bu hareketlerin doğal bir sonucu olarak nitelendirilebileceğinden ayrıca bir seçimlik hareket olarak yer verilmesine gerek bulunmadığı söylenebilir. Zira kişilerin bulunduğu yerde bulunmadan veya kişileri takip etmeden gözetlemek mümkün olmamaktadır. Ancak bu hareket türüne ayrıca yer verilmesi faillerin mağdurları gözetlemek için teknolojiye yardım almaları halinde bir anlam ifade etmektedir. Bununla birlikte kişilerin komşuluk, iş arkadaşlığı vb. sebeplerle mekânsal olarak yakın olmak zorunda oldukları kişilerin gözetleme teşkil edecek hareketlerinden de korunması sağlanmış olacaktır.

Gelişen teknolojiyle birlikte, Türkçe'ye Global Konumlama Sistemi olarak tercüme edilebilecek GPS (*The Global Positioning System*) adı verilen teknolojik sistemlerle mağdurun gözetlenmesi mümkündür³¹⁸. GPS, cihazın konumunu ve dolayısıyla bağlı olduğu herhangi bir nesnenin konumunu izlemek ve kaydetmek için kullanılan bir sistemdir³¹⁹. Colorado Temyiz Mahkemesi tarafından verilmiş olan kararda gözetlemenin birini izlemek anlamının yanında kişinin yeri ve gerçekleştirmiş

³¹⁶ **TDK Güncel Türkçe Sözlük**, www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi:10.03.2019).

³¹⁷ **Court of Appeals of Georgia**, *Jones v. State*, 713 S.E.2d 895 (2011), <https://law.justia.com/cases/georgia/court-of-appeals/2011/a11a0747.html>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

³¹⁸ **Cambridge Dictionary**, dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce-türkçe/gps?q=GPS, (Erişim Tarihi: 15.06.2019).

³¹⁹ **Colorado Court of Appeals**, *The People of the State of Colorado, Plaintiff-Appellee, v. Robert Sullivan*, Defendant-Appellant. No. 01CA0121, 2002, <https://law.justia.com/cases/colorado/court-of-appeals/2002/01ca0121-0.html>, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

olduğu faaliyetler hakkında bilgi edinmenin alternatif yöntemlerini içerebileceği vurgulanmaktadır³²⁰.

Gözetlemek failin mağduru denetim altında tutmak üzere kullandığı yoldur. Fail tarafından mağdurun yaşamı, hangi zaman diliminde nelerle meşgul olduğu, kimlerle iletişime geçtiği gibi hususlar öğrenilmektedir. Dolayısıyla mağdurun gözetlenmesi teknolojinin hayatımıza katmış olduğu yeni imkânlarla daha kolaylaşmaktadır³²¹. Özellikle akıllı telefonların kullanımının yaygınlaşmasıyla bu tarz programlar oldukça basit olarak kişilerin telefonuna yüklenebilmekte, mağdur farkına bile varmadan, görüşmeleri, mesajlaşmaları, konumu, fotoğrafları fail tarafından izlenmektedir³²². Israrlı takip olarak değerlendirilebilmekle birlikte bu tarz yazılımlardan özellikle kişilerin konuşmalarını, mesajlaşmalarını kayıt altına alabilen, fotoğraflarına ulaşabilenler, haberleşmenin ve temelde özel hayatın gizliliğine aykırılık oluşturmaktadır. Ancak bu husus bir içtima problemi olduğundan ilgili başlık altında değerlendirilecektir.

c. Kişiyle İletişim Kurmak veya İletişim Kurmaya Çalışmak

İletişim “*duygu, düşünce ve bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim, komünikasyon*” anlamına gelmektedir³²³. Mağdurla herhangi bir şekilde iletişim kurmak veya kurmaya çalışmak ısrarlı takibi oluşturan davranışların başında gelmektedir. Söz konusu hareket Avusturya düzenlemesinde telekomünikasyon yoluyla veya diğer iletişim araçlarını kullanarak veya üçüncü şahıslar aracılığıyla iletişim kurmak, İspanya’da ise her türlü medya ya da üçüncü kişiler aracılığıyla iletişim kurmak ya da iletişim kurmaya

³²⁰ *The People of the State of Colorado, Plaintiff-Appellee, v. Robert Sullivan*

³²¹ Habere göre 2017 yılında Ulusal Israrlı Takip Yardım Hattı’na bildirilen iki yüzden fazla olayda izleme cihazları ve teknolojik saldırıların kullanıldığı belirtilmektedir. <https://www.theguardian.com/uk-news/2018/feb/13/stalkers-using-bugging-devices-and-spyware-to-monitor-victims>, (Erişim Tarihi: 03.05.2019).

³²² Aynı habere göre uygulama şeklinde online mağazalardan indirilip kolaylıkla kullanılabilenlerden birinin sloganı da oldukça dikkat çekici; “eşinizin telefonunu her zaman ve her yerden izleyebilen yazılım”

³²³ **TDK Güncel Türkçe Sözlük**, www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi:10.03.2019).

çalışmak, Malta’da herhangi bir şekilde iletişim kurmak ya da iletişim kurmaya çalışmak şeklinde ifade edilmiştir.

Bu hareket yönünden dikkat edilmesi gereken husus failin mağdura ulaşmasının zorunlu olmamasıdır. Zira sadece iletişim kurmak değil, iletişim kurmaya çalışmak da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Dolayısıyla mağdur tarafından okumamasına rağmen ona sayısız e-mail göndermek, ya da mağdurun cevap vermemesine rağmen telefonla iletişim kurmaya çalışmak suçu oluşturacaktır. Failin sadece mağdurla iletişim kurmasının değil, iletişim kurmaya çalışmasının suçun oluşması bakımından yeterli sayılması ısrarlı takip suç tipiyle korunmak istenen hukuki menfaat bakımından daha yerinde olacaktır. Kişinin mesaj ya da mail gibi iletişim yolları gönderildiği an mağdurun bilgisine ulaşmakla birlikte özellikle sosyal medya kullanımında birden fazla arkadaşlık istediği göndermek bu kapsamda değerlendirilebilecektir³²⁴.

Failin bu seçimlik hareketi gerçekleştirmek için kullanabileceği araçların önceden belirlenebilmesi mümkün değildir. Zira teknoloji alanındaki gelişmeler sayesinde faillerin mağdurla iletişime geçme imkânı sağlayabileceği mecralar günden güne artmaktadır. Örneğin on beş yıl öncesine kadar hayatımızda yer almayan ancak şu an günlük hayatımızın bir parça haline gelmiş olan Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformları günden güne çoğalmaktadır. Bu sebeple mağdura mektup, e-mail gönderilmesi, telefon edilmesi, kısa mesaj gönderilmesi, sosyal medya aracılığıyla mağdura ulaşılması gibi çeşitli şekillerle bu hareket türü gerçekleştirilebilecektir.

d. Kişiy e Çeşitli Nesneler Göndermek

Kişiy e çeşitli hediyelerin veya eşyaların gönderilmesi ısrarlı takip oluşturan hareketlerin arasında sayılmaktadır. Örneğin Michigan Ceza Kanunu’nda bir kimsenin

³²⁴ Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformlarında kullanıcıların hesaplarını gizli tutma imkanları bulunmakta ve dolayısıyla kullanıcıların hesaplarında paylaşmış oldukları içeriklerin sadece bağlantı kurmayı kabul ettikleri kişiler tarafından görülmesi mümkün olmakta ve bu tarz hesaplarda kişiy e bağlantı kurma yönünden istek gönderilmesi gerekmektedir. Bu gibi hallerde bağlantı isteğinin reddedilmesine rağmen kişiy e sürekli arkadaşlık isteğ i göndermek vb. ısrarlı takip suçunu oluşturabilecektir.

mülküne herhangi bir obje göndermek ısrarlı takip oluşturan hareket türleri arasında sayılmıştır³²⁵. Portekiz Ceza Kanunu'nda ise rahatsız edici objeler gönderilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Kanaatimizce fail tarafından mağdura gönderilecek objelerin bu şekilde sınırlandırılmasına isabetli değildir, zira bu halde çiçek, çikolata, oyuncak gibi rahatsız edici kabul edilmeyecek nesnelerin fail tarafından sürekli gönderilmesinin madde kapsamında değerlendirilememesi tehlikesi ortaya çıkabilecektir. Bu tarz nesnelerin gönderilmesi dahi ısrarla gerçekleştiğinde mağdur bakımından korkutucu hale gelebilecektir.

İlgili hareket türüyle TCK'nin 105. maddesinde yer verilen cinsel taciz suç tipine uymayan bazı rahatsız edici davranışların cezalandırılması mümkün hale gelecektir. Zira sırf bir kişiye çiçek ya da hediye göndermek, o kişide rahatsızlık uyandırdığı için cinsel taciz olarak değerlendirilemez, ancak koşulların oluşması halinde belli bir ısrar çerçevesinde gerçekleştirilen bu tarz hareketler ısrarlı takip suçunun oluşumuna sebebiyet verebilecektir³²⁶.

e. Kişiyile İlgili Söylentiler Yaymak

Mağdur hakkında internet üzerinden veya halka açık yerlerde bilgi ve söylentiler yaymak ısrarlı takip oluşturan hareket türlerinden bir diğeridir³²⁷. Bu hareket türüne Anglo-Sakson hukuk sistemini benimsemiş ülkelerin düzenlemelerinde yer verildiği görülmektedir. Birleşik Krallık İngiltere ve Galler Tacizden Koruma Kanunu'nda bir kişiyile ilgili olan veya o kişiyile ilgili gibi görünen herhangi bir beyanın yayınlanması olarak ifade edilmiştir³²⁸.

³²⁵ The Michigan Penal Code 750.411h, <http://legislature.mi.gov/documents/mcl/pdf/mcl-chap750.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.07.2019).

³²⁶ Habere göre, Hazal Kaya'nın şikayetçi olduğu bir hayranı oyuncunun işyerine değişik tarihlerde üzerinde "aşkım, eşim, karım" şeklinde notlar bulunan hediyeler göndermiş, ikametgah adresini öğrenerek evine geldiği, güvenliğe üzerinde iletişim bilgilerinin yazdığı hediyeler bırakmıştır. <http://www.milliyet.com.tr/hazal-kaya-dan-saplantili-hayrani-magazin-2248644/>, (Erişim Tarihi:18.06.2019). Söz konusu durum aslında bu hareket türünü de barındıran tipik bir ısrarlı takip örneğidir.

³²⁷ Catalano, "Stalking Victims in the United States – Revised", s.2.

³²⁸ Kanun metni için bkz: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/40/contents>.

Söylenti kavramının sözlük anlamı “*ağızdan ağıza dolaşan, kesinlik kazanmayan haber, rivayet*” olarak belirtilmektedir³²⁹. Şüphesiz mağdurun onur ve saygınlığını rencide edici ifadelerde bulunması halinde TCK madde 125 uyarınca hakaret suçu oluşacaktır. Ancak kişiyle ilgili söylentiler yaymanın hakaret oluşturmayacağı durumlar söz konusu olduğunda ısrarlı takip gündeme gelecektir. Zira fail tarafından gerçekleştirilen onur ve saygınlığı rencide edici nitelikte olmayan veya somut bir fiil veya olgu isnadı niteliğinde olmayan açıklamalar mağdurda korku ve rahatsızlığa sebebiyet verebilir.

Bu hareket türünün cezalandırılabilmesi için kanımızca aleniyet şartı aranmalıdır. İngiltere ve Galler Tacizden Koruma Kanunu’nda hareketi ifade etmek için tercih edilen yaymak (*publish*) ibaresinden bu anlam çıkmaktadır. Aksi halde bireylerin aleni olmayan ortamlarda birbirleri hakkında gerçekleştirmiş olduğu yorumların cezalandırılması tehlikesi oluşacaktır. Aleni, *açık, ortada herkes içinde yapılan*³³⁰ anlamına gelmektedir. Bu tarz söylentiler internet üzerinden yapıldığında aleniyet şartının sağlandığı kabul edilecektir. Bununla birlikte kişiler tarafından gerçekleştirilen bu tarz davranışlara ceza kanunun müdahalesinin gerekliliği tartışmaya açıktır³³¹.

f. Kişisel Verilerin Kötüye Kullanılması

Bazı ülkelerde mağdurun kişisel verilerinin fail tarafından belirli amaçlar doğrultusunda kullanılması da ısrarlı takip suçunun oluşumuna sebebiyet verebilmektedir. Çekya Ceza Kanunu’nun 354. maddesinde bir kimsenin kişisel verilerini onunla herhangi bir şekilde iletişim kurmak amacıyla kötüye kullanılması madde metninde sayılan seçimlik hareketler arasında yer almaktadır. Avusturya Ceza Kanunu’nda da diğer bir kişinin kişisel verilerini kullanarak hizmet veya mal siparişi vermek ve yine kişisel verilerini kullanarak üçüncü kişilerin onunla iletişim kurmasına sebep olmak ısrarlı takip suçunu oluşturmaktadır.

³²⁹ TDK Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.05.2019).

³³⁰ TDK Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.05.2019).

³³¹ Bu tarz davranışların; internet ortamında mağdura zarar verme kastıyla sürekli olarak yapılmasının cyberbullying kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Sonuç olarak ısrarlı takip suç tipi kapsamında kişisel veriler de belirli ölçüde korunmaktadır. Mağdura ilişkin bu verilerin mağdura çeşitli yollardan rahatsızlık vermesi yahut üçüncü kişilerin mağdurla iletişime geçmesi için kullanılması yasaklanmaktadır. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin tedbirlerin ısrarlı takiple mücadele bakımından bir alternatif olarak değerlendirilmesi mümkündür³³². Ancak yer verilen düzenlemelerden anlaşılacağı üzere failin mağdurun kişisel verilerini ele geçirmesi ya da kullanmasının belirli amaçlarla yapılması gerekmekte, bu da diğer hareket türlerinden farklı olarak bu hareket türünde failin özel kastının varlığının aranması anlamına gelmektedir.

1982 Anayasasının özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. maddesinde 2010 yılında gerçekleştirilen değişiklikle birlikte kişisel verilerin korunması da bu başlık altında değerlendirilmiş, herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. TCK madde 136 kapsamında da kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kullanılması bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. 2016 yılında ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu da Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun Tanımlar başlıklı 3. maddesinde kişisel veri “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” olarak tanımlanmıştır. TCK madde 136’nın gerekçesinde de *gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri* olarak ifade edilmiştir. Yine Anayasa Mahkemesi’nin bir kararında kişisel veri kavramının, “*belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri*” ifade ettiği belirtilmektedir³³³. Buna göre, *kişisel veriden söz edebilmek için veri, (i) bir kişiye ilişkin ve (ii) bu kişi de belirli ya da belirlenebilir nitelikte olmalıdır*³³⁴.

Israrlı takip suçu bakımından mağdurun kişisel verilerinin korunması, bu verilerin ancak belli amaçlar doğrultusunda kullanması halinde söz konusu olmaktadır. TCK madde 136 uyarınca failin, eylemi hangi amaçla gerçekleştirdiği bir öneme sahip değildir. Dolayısıyla bu düzenleme kişisel veriler yönünden gereken korumayı

³³² Van Der Aa, **Stalking in the Netherlands**, s. 221.

³³³ AYM, E. 2010/40, K. 2012/8, T. 19/01/2012, (<http://www.kazanci.com>).

³³⁴ Elif Küzeci, **Kişisel Verilerin Korunması**, 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi, 2019, s. 9.

sağlanmaktadır³³⁵. Ancak bu hareket türünün ısrarlı takip bakımından da ele alınmasına engel teşkil etmese de kanaatimizce bu gerekli değildir.

Mal, alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası, hizmet ise birinin işini görme veya yarayan bir işi yapma anlamına gelmektedir³³⁶. Mağdur adına mal veya hizmet siparişinde bulunmak ısrarlı takip oluşturan davranışların arasında sayılmaktadır. Alman Ceza Kanunu ve Avusturya Ceza Kanunu'nda seçimlik hareket olarak yer verilen bu hareket tipinde fail mağdur adına mal veya hizmet siparişinde bulunmaktadır³³⁷. Bir kimse adına mal veya hizmet siparişinde bulunabilmek için adı, soyadı, ikamet veya iş adresi gibi bilgilerin fail tarafından kullanılmış olmaktadır. Bu davranış türü, ısrarlı takipten ziyade taciz teşkil eden davranışlar arasında yer almaktadır. Kişinin gün içerisinde maruz kaldığı bu davranış rahatsız verecek nitelikteyse de kişinin kendisinin güvenliğinden endişe teşkil edecek nitelikte değerlendirilmeyebilecektir. Ancak yine de fail tarafından gerçekleştirilen davranışın korkutucu olup olmadığının somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Kişi adına siparişte bulunulan mala bağlı olarak mağdurun korkuya kapılması da mümkün olabilecektir.

g. Siber İsrarlı Takip

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte faillerin mağdurlarını takip ve taciz edebileceği alanlar ve şekiller oldukça genişlemiştir. İsrarlı takibin özel bir türü olarak “siber ısrarlı takip (cyberstalking)” olarak adlandırılan kavrama çeşitli çalışmalarda

³³⁵YCGK E. 2017/12-829 K. 2017/363 T. 4.7.2017 “(..) Sanığın adına ve adresine kayıtlı ADSL hattı üzerinden IP numarası ile arkadaşlık sitesine oluşturulan profilde, katılanın rızası dışında telefon numarası ile gezip eğlenmeyi seven erkeklerle tanışmak istediği bilgisine yer verildiği, siteye giren kişilerce katılanın telefonuna çeşitli mesajlar gönderildiği olayda; Katılanın, suçun işlenmesinden bir gün sonra Cumhuriyet Başsavcılığına bizzat şikâyetle bulunarak sanığın kızı ile aralarında bulunan husumetten dolayı eylemi sanığın gerçekleştirdiğine dair beyanı; katılana ait telefon numarasının verildiği arkadaşlık sitesindeki üyelik işleminin, sanığın adına kayıtlı ADSL hattını kullanan bilgisayar üzerinden gerçekleştirildiğine ilişkin bilirkişi raporu ile şirket yazıları karşısında; sanığın, eylemin evlerine gelen katılan tarafından gerçekleştirildiği ve kendisine komplo kurulduğuna dair savunmalarının suçtan kurtulmaya yönelik olduğunun kabulü ile itibar edilemeyeceği cihetle, üzerine atılı verileri hukuka aykırı yayma suçunu işlediği kabul edilmelidir.” Ayrıca bkz: Y. 12. CD. E. 2017/7385, K. 2018/3977 T. 4.4.2018, Y. 12. CD E. 2017/2960 K. 2018/1541 T. 14.2.2018,

³³⁶ **TDK Güncel Türkçe Sözlük**, www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi:20.05.2019).

³³⁷ Bir Alman avukatın ofisine 10 defadan fazla pizza sipariş edilmesinden yılgınlığı <https://www.bbc.com/news/world-europe-43070183> (Erişim Tarihi:09.06.2019).

sıkça yer verildiği görülmektedir. Kavram, tekrar eden ve taciz içeren davranışların internet üzerinden e-mail, chat odaları, haber grupları ya da diğer elektronik iletişim araçlarıyla gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır³³⁸.

Siber ısrarlı takip elektronik posta yoluyla, internet yoluyla ve bilgisayar aracılığı olmak üzere üç yoldan gerçekleşmektedir³³⁹. Bu yönden siber ısrarlı takibin değişiklik gösteren yönünün fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerden değil, bu hareketlerin gerçekleştiği ortamdan kaynaklandığı ifade edilebilir. Zira kişiyle iletişime geçmeye çalışmak, kişiyi gözetim altında tutmak, kişi hakkında söylentiler yaymak bilgisayar ve internet ortamında karşılaşılabilecek hareket türlerindendir.

Dijital dünya, suiistimal eden kişinin gün ve saat sınırlaması olmaksızın bilgiye erişmesi anlamına gelmektedir. Bu sadece suiistimal eden kişinin takıntısını beslememekte aynı zamanda mağduru gözetlemek, mağdurla iletişime geçmek, yakınlık kurmak için ihtiyaç duydukları aracı da sağlamaktadır³⁴⁰. Siber ısrarlı takipte, elektronik ya da internet özellikli araçlar kullanılmaktadır³⁴¹. Siber ısrarlı takip, takibin yol açtığı kadar psikolojik, duygusal ya da ekonomik zarara yol açabilmektedir³⁴².

ABD'deki bazı eyaletlerde siber ısrarlı takip özel olarak düzenlenmiştir. Örneğin Florida ve Washington eyaletlerinde ısrarlı takip düzenlemesinin hemen devamında siber ısrarlı takip de ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Washington düzenlemesinde suç tipi herhangi bir kimseyi taciz etmek, korkutmak, işkence etmek veya utandırmak amacıyla bu kişiyle veya üçüncü bir tarafla elektronik bir iletişim kurması olarak ifade edilmiştir.

³³⁸ Pathé, **Surviving Stalking**, s. 10.

³³⁹ Ogilvie, **Cyberstalking**, s. 2.

³⁴⁰ Wurm, "Stalking", s. 7.

³⁴¹ Bradford W. Reyns/ Billy Henson/ Bonnie S. Fisher, "Stalking in the Twilight Zone: Extent of Cyberstalking Victimization and Offending Among College Students", **Deviant Behavior**, C. 33 sy. 1, 2011, s.1.

³⁴² Susan Van Der Aa, "International (cyber)stalking: Impediments To Investigation And Prosecution", s. 194.

2. Hareketlerin Israrlı Şeklide Gerçekleştirilmesi

Suçlar öğretide, oluşmaları için gerekli olan hareketin sayısına göre tek hareketli suçlar ve birden fazla hareketli suçlar olarak tasnif edilmektedir³⁴³. Israrlı takip suç tipinin oluşması için fail tarafından gerçekleştirilecek hareketlerin belirli bir devamlılık içinde icra edilmesi gerekmektedir. Bu devamlılık bir süreklilikten ziyade, TCK 123 ile benzer şekilde, belirli bir zaman dilimi içerisinde fail tarafından gerçekleştirilmesi aranan birden fazla hareketin mevcut olması anlamına gelmektedir³⁴⁴. Israrlı takip tek bir hareketle gerçekleştirilemez.

Fail tarafından gerçekleştirilmesi aranan birden fazla hareketin arasında ne kadarlık bir zaman diliminin yer alması gerektiğine ilişkin bir ölçü getirmek mümkün olmadığı gibi suçun oluşması için, hareketlerin kaç kez tekrarlanması gerektiğine ilişkin kesin bir kıstas getirmek de pek mümkün gözükmemektedir³⁴⁵. Dolayısıyla ısrar unsurunun ne zaman gerçekleşmiş sayılacağı somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir. Fail tarafından aynı tür hareketlerin gerçekleştirilmiş olmasına gerek yoktur³⁴⁶. Bu sebeple failin bir gün mağduru takip etmesi, diğer bir gün ona mesaj göndermesi durumunda gereken diğer şartların varlığının sağlanması halinde ısrarlı takip suçunun oluştuğu söylenebilecektir.

ABD gibi bazı ülkelerde suçu oluşturan hareket sayısına kanun metninde yer verildiği görülmektedir. Avrupa ülkelerinde ise hareketin ısrarlı, sürekli olması gerektiği yönünden ifadeler haricinde hareketlerin hangi sayıda ya da hangi zaman aralığında tekrarlanması gerektiğine yönelik olarak kanun metninde bir açıklama getirilmemiştir. Kanun metninde belirli bir sayı ya da süre vermekten ziyade bu unsurun ne şekilde oluştuğunu somut olayın özelliklerine göre hakim iradesine bırakmak kanımızca daha yerinde olacaktır.

³⁴³ Artuk/Gökçen, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019, s. 317.

³⁴⁴ Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”, s. 135.

³⁴⁵ Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş ülkelerdeki düzenlemelerde buna ilişkin hiçbir belirleme bulunmamasına karşın ABD’nin bazı eyaletlerin fail tarafından gerçekleştirilmesi gereken hareket sayısına yer verildiği görülebilmektedir.

³⁴⁶ Finch, **The Criminalisation Of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution**, s. 219.

Israrlı takibe yönelik olarak aranan ısrar unsuru suç tipinin mütemadi suç olarak değerlendirilmesini akla getirebilir. Mütemadi suç hareketten doğan neticenin hemen sona ermeyip devam ettiği suç olarak ifade edilmektedir³⁴⁷. Bununla birlikte öğretide devam edenin sadece netice değil hareketle birlikte netice olduğu fikri de savunulmaktadır³⁴⁸. Israrlı takipte devam eden hareket veya netice değildir. Israrlı takibin varlığı için gerekli olan ısrar mütemadilikten ziyade birden fazla olmayı ve tekrarlanmayı ifade etmektedir³⁴⁹.

Yine ısrarlı takip suç tipi açısından tıpkı kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda olduğu gibi itiyadi suç nitelendirmesi akla gelebilir. “İtiyadi suç aynı tür hareketlerin tekrarlanması sonucu meydana gelen suçlar olarak”³⁵⁰ tanımlanmaktadır. İtiyadi suç olarak kabul edilen bir suç tipinin oluşabilmesi için bu suçu oluşturan hareketlerin tek başına bir ihlal oluşturmamaları ancak itiyat olarak nitelendirilebilecek şekilde tekrarlanmaları gerekmektedir³⁵¹. Bu yönden bakıldığında ilgili suçun itiyadi suç olarak nitelendirilebilecek olması daha mümkün olmaktadır. Zira bir kimseye telefon etmek, mail göndermek veya bulunduğu yerlerde ortaya çıkmak gibi hareketler tek başına ele alındığında suç oluşturmamakta, belirli bir sayı ve yoğunlukta tekrarlandığında suç oluşturmaktadır.

3. Hareketin Niteliği

Israrlı takip oluşturan birbirinden farklı hareket türleri olmasına rağmen bunların ortak noktası hedefin üzerinde bıraktıkları etkidir³⁵². Israrlı takip bir yoğunluk, ısrar ve sahip olma isteği içerdiğinden büyük bir öngörülemezlik ve mağdur için büyük bir stres yaratmaktadır³⁵³. Israrlı takip mağduru yoğunlukla tacizin pek çok farklı şekline maruz kalır. Bu tarz hareketlerin tehdit ve travmatik olaylar içeren öngörülemez,

³⁴⁷ Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C. II**, s. 102.

³⁴⁸ Kunter, **Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi**, s.99.

³⁴⁹ Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”, s. 135-136.

³⁵⁰ Uğur Alacakaptan, **Suçun Unsurları**, Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:372, 1975, s. 46.

³⁵¹ Kocasakal, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”, s. 136.

³⁵² Mullen/Pathé/Purcell, **Stalking: New Constructions of Human Behaviour**, s.14.

³⁵³ Bkz. Colorado Legislative Declaration <http://victimsofcrime.org/our-programs/stalking-resource-center/stalking-laws/criminal-stalking-laws-by-state/colorado> (Erişim Tarihi: 19.05.2019).

mağdurun kontrolünü aşan deneyimler olarak değerlendirilmektedir³⁵⁴. Mağdurlar kendilerini bir hapisanede yaşıyor gibi hissetmekte faillerden kaçınabilmek için günlük aktivitelerini kısıtlamaktadır³⁵⁵. Israrlı takip mağdurları, anksiyete, uyku bozuklukları, ağır depresyon gibi psikolojik rahatsızlıklardan muzdarip olmaktadır. İşinden ayrılmak ya da işini değiştirmek, sosyal aktivitelerden uzaklaşmak, evini değiştirmek ısrarlı takip mağdurlarında oldukça yaygın görülen etkiler olarak ifade edilmektedir³⁵⁶.

Israrlı takibin suç olarak düzenlenmesi durumunda öncelikle failin hareketlerinin hangi etkiye sebep olacak nitelikte olacağı saptanmalıdır. Mağdurun duyduğu korku ısrarlı takibi diğer taciz türlerinden ayıran kıstastır. Ancak hareketlerin rahatsızlığa, strese sebebiyet verecek özellikte olmaları da akla gelebilir. Ülkemiz bakımından kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu rahatsızlık veya stres olarak ifade edilen duygusal durumları karşılayabilecek niteliktedir. Bu sebeple ısrarlı takibin kapsamını çok fazla genişletmemek için failin hareketlerinin mağdurda korkuya sebep olacak nitelikte olması aranması yeterli olabileceği savunulabilir.

Türk Dil Kurumu'nda yer alan tanıma göre korku, “*bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntüdür*”³⁵⁷. Failin gerçekleştirdiği davranışlar mağdurda rahatsızlık yaratmakta ve failin daha da ileri gidebileceği hususunda şüphe uyandırmaktadır. Israrlı takip suçunda mağdurda korkuya sebebiyet veren husus sözle yahut yazıyla dış dünyaya aktarılmış tehdit içeren ifadeler değildir. Failin gerçekleştirdiği ve bazı durumlarda hukuka aykırı bile sayılmayacak davranışların belli bir süreklilik içinde gerçekleştirilmesidir. Bilinmeyene dair korkunun ölüm ya da ciddi fiziksel zarara yönelik korku kadar güçlü olabileceği ifade edilmektedir³⁵⁸.

Failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin mağdurun üzerinde bıraktığı etkinin ne şekilde ele alınacağına göre suç tehlike ya da zarar suçu olarak nitelendirilebilecektir. Avusturya Ceza Kanunu'nda hareketlerin kişinin yaşam tarzına

³⁵⁴ Pathé, **Surviving Stalking**, s.51.

³⁵⁵ Stephen J. Morewitz, **Stalking and Violence**, New York: Kluwer Academic Publishers, 2004, s.39.

³⁵⁶ Paul/ Pathé, “**Stalking**”, Crime and Justice, C. 29, 2002, s. 278.

³⁵⁷ **TDK Güncel Türkçe Sözlük**, www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi:20.05.2019).

³⁵⁸ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 39.

müdahalede bulunacak şekilde gerçekleştirilmesi aranmaktadır. Çekya Ceza Kanunu’nu uyarınca failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin mağdurda kendisinin veya yakınlarının hayatı veya sağlığına yönelik makul bir korku uyandıracak nitelikte olması gerekmektedir. Mağdurun somut olayda gerçekten korku duyması gerekmemekte ancak failin davranışları bu yönde olmalıdır. Finlandiya Ceza Kanunu’nda korku ve endişe duyma kıstasına yer verilmektedir. Ancak yine mağdurun gerçekten korku ve endişe duyması gerekmemekte, failin davranışlarının bu nitelikte olması gerekmektedir. İrlanda düzenlemesinde failin davranışlarının kişinin huzur ve gizliliğine ciddi şekilde müdahalede edecek veya kişiye korku, sıkıntı ya da zarar vermesini sağlayacak nitelikte olması aranmaktadır. Failin davranışlarının makul bir kimsede bu sonuçları oluşturabilecek nitelikte olması suçun oluşması bakımından yeterlidir.

İtalyan Ceza Kanunu’nda mağdurun üzerindeki etki bakımından üçlü bir ayrıma gitmiştir. İlk netice olarak mağdurun ağır ve devamlı bir korku veya endişe duyacak olması, ikincisi kendisinin veya yakınlarının güvenliği için makul sayılacak bir korku duyması son olarak da yaşam tarzında değişiklik meydana gelmesidir. Bu neticelerin gerçekleşmesine gerek görülmemekte, failin davranışlarının bu neticeleri meydana getirmeye elverişli olması yeterli görülmektedir.

ABD’de oluşturulan her iki Model Israrlı Takip Kanunu’nda bu konu hakkında bazı kıstasların üstünde durmuştur. Bu konuda “*actual fear*” ve “*reasonable person*” olmak üzere iki ölçüt ortaya konulmuştur. Makul kişi olarak Türkçe’ye çevirebileceğimiz “*reasonable person*”da failin davranışlarının aynı koşullardaki makul bir kişide de korku yaratıp yaratmayacağı sorusu sorulacaktır³⁵⁹. Bu koşulun aranması durumunda “makul kişi” mağdurla aynı koşullarda olup failin davranışlarından korku duyacak kişi olacaktır.

2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu’nda makul kişi kıstasının mağdurun koşullarındaki makul bir insan olarak ele alınması gerektiği ifade edilmiştir³⁶⁰.

³⁵⁹ A.g.e., s. 35.

³⁶⁰ A.g.e., s. 35.

Dolayısıyla makul insan ölçütü ele alınırken somut olayın özellikleri ve dolayısıyla mağdurla fail arasındaki ilişkinin niteliğinin de dikkate alınması gerekmektedir. Herhangi bir kişi değil mağdurun koşullarında bulunan bir kişinin duyabileceği korku dikkate alınmalıdır.

Tam kelime anlamıyla “gerçek korku” olarak çevrilebilecek “*actual fear*”ın belirlenmesinde sorulacak soru failin gerçekleştirmiş olduğu davranışın belirli bir mağdurda gerçekten korkuya sebep olup olmadığıdır³⁶¹. Bu ihtimalde failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin dış dünyada bir değişiklik meydana getirmesi aranmakta ve suç neticesi hareketten ayrılabilen bir suç tipi olarak kabul edilmiş olmaktadır.

Mağdurun failin hareketlerinden korku duyup duymadığı araştırılacağı için bir olayda hafif olarak nitelendirilebilecek davranışlar sırf mağdurun bundan korku duyması sebebiyle cezalandırılabilmesi gibi objektif olarak ısrarlı takip oluşturabilecek davranışlar sırf mağdurun bundan korku duymaması sebebiyle cezasız kalabilecektir³⁶². Dolayısıyla ABD’de eyaletlere tavsiye edilen suç tipinin somut tehlike suçu olarak düzenlenmesi şeklinde olduğu söylenebilecektir.

Failin hareketlerinin mağdur üzerinde yarattığı etki bakımından duyulan korkunun sadece mağdurun kendi güvenliği yahut hayatı için duyulmasına gerek bulunmamaktadır. Pek çok düzenlemede kanun koyucu mağdurun kendisinin yanı sıra yakın bazı aile bireylerinin hayatı ve güvenliği için de endişe etmesini suçun oluşması bakımından yeterli görmektedir.

Kanaatimizce ısrarlı takibin bir suç olarak tanımlanması halinde somut tehlike suçu olarak ele alınması yerinde olacaktır. Yani fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin mağdurun kendisinin veya yakınlarının güvenliği hakkında korkuya kapılmasına sebep olacak nitelikte olması suçun oluşması için yeterli görülmelidir. Bu

³⁶¹ A.g.e., s. 37.

³⁶² A.g.e., s. 37.

değerlendirme yapılırken de mağdurun şartlarındaki makul bir kişinin aynı durumda korku duyup duymayacağı dikkate alınmalıdır.

4. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Israrlı Takip

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarda failin gerçekleştirmiş olduğu hareketin sonucu olarak kanunda öngörülen neticeden daha ağır ya da daha başka bir neticenin meydana gelmektedir³⁶³. Israrlı takip mağdurun psikolojisi üzerinde ciddi birtakım etkiler yaratabilecek bir suç tipidir. Pek çok kanuni düzenlemede suç tipinin oluşabilmesi için fail tarafından mağdurda korku veya stres yaratacak nitelikteki hareketlerin yapılması yeterli görülüyor olsa da bazı neticelerin ortaya çıkması halinde failin cezasının ağırlaştırılmasının öngörülebildiği de gözlemlenmektedir.

Avusturya Ceza Kanunu'nun 107a maddesinin 3. fıkrasında mağdurun failin hareketleri sebebiyle intihara teşebbüs etmesi halinde 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Alman Ceza Kanunu'nun 238'in maddesinin 2. fıkrasında failin gerçekleştirdiği hareket ile mağduru, mağdurun aile mensuplarından ya da yakınlarından birini ölüm ya da sağlığının ağır şekilde bozulması tehlikesine düşürürse 3 aydan 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Maddenin 3. fıkrasına göre ise failin gerçekleştirmiş olduğu hareketin sonucunda ölüm meydana gelmesi halinde 1 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

Israrlı takibin somut tehlike suçu olarak düzenlenmesi halinde, failin davranışlarının mağdurun hayatında bir zarara sebebiyet vermesi durumu bir neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç olarak kabul edilebilir. Tıpkı TCK madde 105'te düzenlenmiş olduğu gibi failin gerçekleştirmiş olduğu hareketlerin mağdurun evini veya işini yahut öğrenim gördüğü yeri değiştirmesine yol açması gibi neticelerin bu kapsamda düzenlenmesi mümkündür.

³⁶³ Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 247.

5. Teşebbüs

Suçun kanuni unsurunda, failin gerçekleştirdiği davranış biçimi sonucunda mağdurun korku veya endişe duyması veya hayat tarzında değişikliğe sebep olunmasının bir netice olarak aranması yani suç tipinin neticesi hareketten ayrılabilen bir suç tipi olarak düzenlenmesi durumunda teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır. Bu halde teşebbüsü düzenleyen genel hüküm olan TCK madde 35 uyarınca kişinin işlemeyi kast ettiği suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp elinde olmayan sebeplerle tamamlayamaz ise teşebbüsten sorumluluğu gündeme gelebilecektir. Dolayısıyla fail tarafından kanun metninde yer verilmiş olan hareketlerin ısrarla yerine getirilmesine rağmen mağdurun bu hareketlerden korkuya kapılmaması yahut bu hareketlerin sonucunda hayatında ciddi bir değişikliğin meydana gelmemesi halinde suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

Suç tipinin somut tehlike suçu olarak düzenlenmesi ihtimalinde hareketin netice ile bitişik olmasından dolayı ısrarlı takip elverişli olmayacağı söylenebilir. Neticesi harekete bitişik suçlarda hareketin parçalara bölünebilmesi halinde teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceği kabul edilmektedir. Israrlı takip birden fazla hareketle gerçekleştirilen bir suç tipi olarak ifade edilmekte dolayısıyla çoğu zaman suçu oluşturan hareketler parçalara ayrılabilir. Bu halde ısrarlı takip oluşturan davranışlarından herhangi birinin bir defa yapılması halinde suça teşebbüsün mümkün olup olmayacağı hususunun değerlendirilmesi gerekir. Israrlı takip tıpkı TCK madde 123 için belirtildiği gibi hareketlerin ısrarla gerçekleştirilmesinin aranması yönünden bağlı hareketli bir suçtur. Dolayısıyla ısrar unsurunu oluşturan tüm hareketler gerçekleştirilmeden fiilin teşebbüs aşamasında kaldığı yönünde bir değerlendirmede de bulunulamaz.

B. Hukuka Aykırılık Unsuru

1. Hukuka Uygunluk Sebepleri

a. Hakkın İcrası

Hakkın icrası kapsamında incelenmesi gereken ilk hukuka uygunluk sebebi basının haber verme hakkıdır. Basın haber kaynağı olan kişileri sürekli olacak şekilde takip edebilmekte, çoğu zaman kişilerin evi, işyeri veya bulunduğu yerlerde bulunmaktadır. Dolayısıyla tanınmış bir kişinin bir gazeteci tarafından sürekli olarak takip edilmesi veya izlenilmesi ısrarlı takip suçunun oluşumuna sebebiyet verebilecektir³⁶⁴. İsrarlı takip kavramının bir hukuka aykırılık olarak ortaya çıkmasında paparazzi olarak adlandırılan gazetecilerin ünlü kişileri sürekli olarak takip etmesinin katkısı düşünüldüğünde kavrama ilişkin yapılan değerlendirmelerde bu mesleği icra edenlerin durumunun da ele alınması gerekmektedir.

Toplumun tanınmış kişilerin özel hayatlarına ilgisinin her zaman fazla olması sebebiyle basın mensuplarının ünlü kişilerin sürekli peşlerinde olup onları takip etmeleri, izlemeleri, bulundukları yerlerde bulunmaları ısrarlı takip suçunun tipik hareketleriyle örtüşmektedir. Hatta bu durumun zaman zaman tehlikeli sonuçlara yol açtığı örneklerle de rastlamak mümkündür³⁶⁵.

Basının haber verme hakkı özellikle TCK 125 hakaret ve sövme, TCK 134 özel hayatın gizliliğini ihlal suç tipleri bakımından gerekli koşulları sağlaması halinde hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilebilmektedir³⁶⁶. Tanınmış kişilerin habere

³⁶⁴ Buna ilişkin örneklerle rastlanılmaktadır. Toronto Belediye Başkanı'nın bir gazetecinin evini gözetlediği iddiasıyla gazeteci Kanada Ceza Kanunu'nun 264. Maddesi uyarınca ısrarlı takiple suçlanmıştır. Muhabir hakkında kamu davası açılmamış olmasına rağmen ilgili durum tartışmaları ateşledi. Haber için bkz. <https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/agitated-mayor-rob-ford-confronts-reporter-outside-home-1.1127757> (Erişim Tarihi: 05.04.2019).

³⁶⁵ Galler Prensesi Diana 1997 yılında Paris'te geçirdiği trafik kazası sonucu hayatını kaybetmişti. Fransız polisi, kazanın şoförün paparazzileri atlatmak için aşırı hız yaparken aracın kontrolünü kaybederek geçtiği tünelin duvarlarına çarpması sonucunda gerçekleştiğini ifade etmiştir. http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/12/061214_diana_inquiry.shtml (Erişim Tarihi: 25.04.2019).

³⁶⁶ YCGK E. 2007/4-65 K. 2007/70 T. 20.3.2007 *Geneli ilgilendiren yada ilgilendirmesi gereken tüm olaylar hakkında, halkı objektif ve gerçekleri yansıttak biçimde aydınlatmak, çeşitli sorunlar üzerinde*

konu edilebilmeleri için hayatlarının her alanında takip edilmeleri özel hayatlarına olduğu kadar kişi özgürlüklerine de yönelik bir müdahale oluşturmaktadır.

Basın özgürlüğünün mevcut olabilmesi için düşünce ve kanaatlerin kamuoyuna sunulabilmesi için serbestçe toplanabilmesi gerekmektedir³⁶⁷ Ancak bir taraftan da basının haber verme hakkını etkili şekilde kullanabilmesi için araştırma yapmak, habere konu kimselerin bulunduğu yerlerde bulunmak, onları takip etmek gibi davranışları gerçekleştirmesi kaçınılmazdır. Basının bu eylemleri sebebiyle cezalandırılması faaliyetini gerçekleştirmesini engelleyebilecek ve dolayısıyla da haber verme hakkını sekteye uğratmış olacaktır.

Basın mensupları tarafından gerçekleştirilen hareketlerin mağdurda kendi güvenlikleri hakkında korkuya sebep olacak şekilde ısrarla gerçekleştirilmesi pek mümkün gözükmediğinden hareketler hukuka uygunluk sebebinin varlığı dolayısıyla değil, maddi unsurun kapsamına giremeyecekleri için cezalandırılmayacaktır. Ancak somut olayın özelliklerine göre ısrarlı takibin söz konusu olabileceği durumlarda bu hukuka uygunluk sebebi gündeme gelebilecektir.

b. Kanun Emrini İfa

Israrlı takip suç tipi bakımından bir hukuka uygunluk sebebi olarak kanun hükmünün ifasının ele alınması gerekmektedir. Zira CMK madde 140'ta³⁶⁸ düzenlenen teknik araçlarla izleme isimli koruma tedbiri ısrarlı takip suç tipiyle örtüşmektedir. Teknik araçlarla izlemenin belli bir kişinin ısrarlı ve sistemli şekilde izlenmesi anlamına geldiği ifade edilmektedir³⁶⁹.

kamuoyunu düşünmeye çağırarak tarzda tartışmalar açmak, onu toplumsal ve siyasal oluşumlar üzerinde doğru ve gerçeğe uygun bilgilerle donatmak, yöneticileri eleştirmek, uyarmak ve bu yöntemlerle denetlemek, ayrıca içinde yaşadığı toplumun ve tüm insanlığın sorunları konusunda bireyi bilinçlendirmek durumunda olan basına, bu ödevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı bir kısım haklar da tanınmıştır. Bunlar; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarıdır. Temelini Anayasa'nın 28. vd. maddelerinden alan ve 5187 sayılı Basın Yasasının 3. maddesinde düzenlenen bu haklar, basın yoluyla işlenen suçlarda, hukuka uygunluk nedenlerini oluşturur.

³⁶⁷ Sulhi Dönmezer/Köksal Bayraktar, **Basın Hukuku**, 5. bası, İstanbul: Beta, 2013, s. 108.

³⁶⁹ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 6. baskı, Ankara: Seçkin, 2018, s. 464.

Düzenleme uyarınca, katalog halinde sayılan suçların işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi halinde, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyerinin teknik araçlarla izlenebileceği, ses veya görüntü alınabileceği düzenlenmektedir³⁷⁰. Kişilerin CMK madde 140 kapsamında takip edilip izlenmesi durumunda kanun emrini ifa bir hukuka uygunluk sebebi olduğu için ısrarlı takip suçu oluşmayacaktır.

Ancak hükmün bir hukuka uygunluk sebebi olarak ele alınabilmesi için maddede belirtilmiş olan şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öncelikle ilgili koruma tedbirine her türlü suç bakımından başvurulabilmesi mümkün değildir. Maddenin 1. fıkrasının a bendinde yer verilen suçların işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı gerekmektedir. Bir diğer koşul olarak da başka suretle delil elde edilememesi gerekmektedir. Zira ilgili tedbir kişinin özel hayatına ağır bir müdahale teşkil etmekte ve bu sebeple istisnai bir yöntem olarak değerlendirilmelidir³⁷¹.

2. Hukuka Özel Aykırılık

Israrlı takibe yönelik bazı düzenlemelerde kanun metninde *hukuka aykırı olarak, hukuka aykırı bir şekilde, kanuni bir yetkisi bulunmaksızın, hukuki bir neden olmaksızın* tarzında ifadeler kullanıldığı görülmektedir³⁷². Mevzuatımızda yer alan çeşitli suç tiplerinde buna benzer ibarelerin yer aldığı görülmektedir³⁷³. Öğretide suçun

³⁷⁰ Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasında izlenen kişinin işyeri ve kamuya açık yerlerdeki her türlü faaliyetinin teknik araçlarla gizli olarak gözetlenebilir.

³⁷¹ Yenisey/Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 462.

³⁷² Örneğin Avusturya Ceza Kanunu madde 107a'da suçun kanuni tanımında hukuka aykırı olarak ibaresi yer almaktadır. Yine Finlandiya Ceza Kanunu düzenlemesinde de haksız bir şekilde başka birinin ısrarlı şekilde takip edilmesi yasaklanmaktadır. İrlanda düzenlemesinde ise herhangi bir hukuki yetki veya maruz görülebilecek bir mazeret olmaksızın maddede belirlenen hareketlerin gerçekleştirilmesi cezalandırılmaktadır.

³⁷³ Örneğin Haberleşmenin Gizliliğini İhlâl suç tipini düzenleyen TCK madde 132 fıkra 2'de Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimsenin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür. Yine Özel hayatın gizliliğini ihlâl eden TCK

kanuni tanımında bu tarz ifadeler yer verildiği haller hukuka özel aykırılık halleri olarak kabul edilmektedir³⁷⁴.

Fiilin bir suç tipi olarak kabul edilerek bir kanununda düzenlenmiş olması onun hukuk düzeniyle çatışma içinde olduğunu göstermiş olduğundan hukuka aykırılığın suç tipinde ayrıca ifade edilmesine gerek yoktur³⁷⁵. Dolayısıyla buna rağmen, kanuni tanımında bu tarz ifadeler yer verilmesinin bir anlamı olduğu söylenebilecektir³⁷⁶.

Hukuka özel aykırılığın değerlendirilmesi noktasında öğretide çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre bazı suç tiplerinde hukuka neyin uygun olduğunun tespit edilmesinin zorluğu, hukuka aykırılığın failin bilgisi dahilinde olup olmadığını incelemeyi gerekli kılmaktadır³⁷⁷. Bazı suç tiplerinin kanuni unsurlarının hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmesi olağan olduğundan bu gibi suç tiplerinde hukuka aykırılığın vurgulanmasının bir önemi bulunmamaktadır³⁷⁸. Bazı suç tiplerinde öngörülmuş olan hareketler aynı zamanda herkes tarafından gerçekleştirilen ve hukuka aykırı kabul edilmeyen hareketler olabilmekte ve bu hareketlerin ayırt edilmesinde zorlukla karşılaşmaktadır³⁷⁹.

Bu görüşten yola çıkıldığında ısrarlı takip suç tipinde hukuka aykırılığı özel olarak vurgulayan ibarelere yer verilmesi anlaşılabilmektedir. Zira daha öncede vurgulanmış olduğu üzere ısrarlı takibi oluşturan davranışların hukuka aykırı olmasında bir gereklilik bulunmamakta, telefon etmek, hediye göndermek, mağdurun bulunduğu yerlerde ortaya çıkmak gibi davranış biçimleri değerlendirildiğinde bu

madde 134 fıkra 2’de Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimsenin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

³⁷⁴ Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, C. II, s. 249. Önder, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, C. II-III, s. 137. Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 270. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 278. Centel/Zafer/Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s.301.

³⁷⁵ Demirbaş, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.270. Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.7, sy.1 ,2016, s. 408.

³⁷⁶ Bununla birlikte ilgili ibarelerin hiçbir anlamının bulunmadığı, bu ibarelere eski kanun koyucular tarafından keyfi bir şekilde kanun metninde yer verilmiş olduğuna ilişkin görüşler de ileri sürülmüştür. Bkz. Önder, **Ceza Hukuku Genel Hükümler II-III**, s. 138.

³⁷⁷ Centel /Zafer/Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s 302.

³⁷⁸ İçel, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 318.

³⁷⁹ Önder, **Ceza Hukuku Genel Hükümler II-III**, s. 138.

davranışların hukuka uygun davranışlar olarak kabul edildiğinde bir şüphe bulunmamaktadır. Dolayısıyla kanun koyucunun hukuka aykırılıktan özel olarak bahsetmesinin ısrarlı takip özelinde bu gerekçeyle açıklanabilmesi mümkündür.

Bir görüşe göre bu tarz ibarelerin nasıl yorumlanması gerektiğine ilgili normun değerlendirilmesinin ardından karar verilmesi gerekmektedir³⁸⁰. Eğer bu unsurlar kanuni unsurun tümünü kapsamakta ise bunun özel bir anlamı bulunmamaktadır³⁸¹. Ancak bu ibareler kanuni unsuru oluşturan maddi unsurlardan birini nitelendirmek için kullanılmaktaysa artık hukuka aykırılık bir unsur halinde değerlendirilmeli ve dolayısıyla kast hukuka aykırılığı da içermelidir³⁸².

Bir görüşe göre ise kanun koyucunun bu tarz ibarelere yer vermesinin bir anlamı bulunmaktadır³⁸³. Bu tarz suç tiplerinde manevi unsurun hukuka aykırılığı da kapsamına alması gerekmektedir³⁸⁴. Dolayısıyla hakim failin suçun maddi unsurunun yanında hukuka aykırılığı bilip bilmediğini araştırması, hukuka aykırılık bilinciyle hareket edip etmediğini tespit etmesi gerekecektir³⁸⁵.

Kanımızca ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesi halinde madde metninde “hukuka aykırılık” ibaresine yer verilmesi isabetli olacaktır. Özel hukuka aykırılığın niteliğine ilişkin yer verilen görüşlerden, manevi unsurun hukuka aykırılığı da kapsamı gerektiği görüşünü benimsediğimiz için, ısrarlı takipte failin manevi unsurun hukuka aykırılığı da kapsamı gerekecektir³⁸⁶.

³⁸⁰ Önder, Ceza Hukuku Genel Hükümler II-III, s. 139.

³⁸¹ Koca/Üzülmüş, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 269. Göktürk, **Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İbaresinin İcra Ettiği Fonksiyon**, s. 427. Bu kapsamda TCK madde 135 TCK m. 132/2 kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi veya kayda alınması suç tiplerinde yer verilen ibareler suçun tümünü nitelendirmektedir.

³⁸² A.g.e. 268. Önder, **Ceza Hukuku Genel Hükümler II-III**, s. 139.

³⁸³ Centel/Zafer, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s.302. Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, C. II, s. 251. İçel, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 319.

³⁸⁴ Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku II**, s. 251.

³⁸⁵ Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku II**, s. 252. Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 312.

³⁸⁶ TCK madde 123 bakımından suçun hukuka aykırı başka bir davranışla işlenebileceğinin düzenlenmesi hali özel hukuka aykırılık olarak nitelendirilemez. İlgili suç serbest hareketli olarak düzenlendiğini gösteren bu ibare, ilgili suçu oluşturacak davranışın özelliğini belirtmek için kullanılmaktadır. Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İbaresinin İcra Ettiği Fonksiyon”, s.434.

C. Manevi Unsur

Manevi unsur bakımından ülkelerin farklı tercihleri bulunmaktadır. Bazı ülkeler failin mağdurda korku ya da rahatsızlık yaratmak veya yaşam tarzında değişikliğe girmesini sağlamak amacıyla hareket etmesini aramakta, yani suçun oluşmasını failin özel kastının varlığına bağlamaktadır. Bununla birlikte failin kanundaki unsurları bilip istemesini yeterli gördüğü gibi failin neticeye yönelik umursamazlığına da sonuç bağlamış olan düzenlemeler de bulunmaktadır. 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu'nda eyaletlere özel kastın yerine genel kastın tercih edilmesi tavsiye edilmektedir³⁸⁷. Bunun gerekçesi olarak da failin özel kastının tespiti ve ortaya konulmasındaki zorluk olduğu ifade edilmiştir³⁸⁸.

Suçun oluşması için genel kastın varlığının yeterli görülmesi halinde TCK madde 21 uyarınca suçun kanuni tanımındaki unsurların fail tarafından bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi gerekecektir. Dolayısıyla kişinin güvenliğinden endişe hissetmesine sebep olacak hareketleri ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesine yönelik bilme ve isteme suçun oluşması için yeterli olacaktır. Suç tipinde ayrıca bir neticenin öngörüldüğü hallerde ise failin kastının neticeyi de kapsamaması gerekecektir.

Bir diğer seçenek suçun oluşması için özel kastın varlığının aranması olacaktır. Özel kast halinde failin suçun kanuni tanımında yer verilen unsurlara yönelik bilme ve istemesinin yanı sıra belli bir saikle hareket etmesi durumu söz konusu olmaktadır³⁸⁹. Israrlı takip bakımından failin mağdurda korku veya rahatsızlık uyandırmak amacıyla hareket etmesinin gerektiği şeklinde bir düzenleme getirilmesi de mümkündür. Böyle bir olasılıkta failin mağduru korkutma, huzursuzluk yaratma, hayatında değişikliğe sebebiyet verme gibi saiklerle hareket ettiğinin de ortaya konulması gerekecek ve böylece suçun oluşması için aranan koşullar daha zorlaşmış olacaktır. Suçun bir unsuru

³⁸⁷ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 32.

³⁸⁸ A.g.e., s. 34.

³⁸⁹ Centel/Zafer/Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s. 376.

olarak saike Türk Ceza Hukukunda belirli birtakım suçlar haricinde rastlanılmadığı gibi kastın bir unsuru olarak yer verilmesi pek doğru bulunmamaktadır³⁹⁰.

Kanımızca, karşılaştırmalı hukuktaki eğilim doğrultusunda suça ilişkin manevi unsurun genel kast olarak kabul edilmesi daha yerinde olacaktır. Israrlı şekilde gerçekleştirilen hareketlerin mağdurun güvenliği hakkında korku duyacak nitelikte olması ve failin bu unsurlara yönelik kastının varlığı suçun oluşması hususunda yeterli kabul edilmelidir. Failin bu hareketleri hangi saikle gerçekleştirildiğinin aranması hükmün uygulanma alanını daraltacaktır. Böylelikle de özellikle kadına şiddet kapsamında eski eş, sevgili veya mağdurla ilişki kurmak isteyen kişilerin saiklerine önem verilmeyeceği için mağdurlar yönünden daha etkili bir korunma sağlanmış olacaktır. Failin özel kastının barışmak gerekçesinin varlığına dayandırılarak olmadığı sonucuna varmak, bu tarz durumlarda gerçekleştirilen ve mağdur için korkutucu ve rahatsız edici nitelikte olabilecek davranışların cezalandırılmasının önünde engel olmaktadır³⁹¹.

D. Suça Etki Eden Nedenler

Karşılaştırmalı hukukta mağdurun özelliği, mağdurla fail arasındaki ilişkinin niteliği, hareketin gerçekleştirilmesi esnasında kullanılan araçlar gibi çeşitli faktörlerin ısrarlı takip suçunun cezasının belirlenmesinde dikkate alındığı görülmektedir.

İstanbul Sözleşmesi madde 46’da sözleşme uyarınca belirlenen suçlara yönelik cezaların belirlenmesinde göz önünde bulundurulabilecek koşullara yer verilmiştir³⁹².

³⁹⁰ Dönmezer/Erman, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, C. II, s. 474.

³⁹¹ Y. 4. CD E. 2016/4715 K. 2016/9234 T. 9.5.2016, Yargıtay’ın bir kararında sanığın, “bir süre arkadaşlık yaptığı, ancak kendisinden ayrılan katılanla barışmak maksadıyla, dosya kapsamından ne kadar süreyle ve kaç adet olduğu tespit edilemeyecek şekilde kısa mesaj göndermesi, telefon etmesi eyleminin, ne şekilde özel kastla işlendiği ve sırf huzur ve sükunu bozmaya yöneldiği açıklanmadan, yetersiz gerekçeyle mahkumiyet kararı verilmesi bozma nedeni yapılmıştır (<http://www.kazanci.com>).

³⁹² Madde 46 – Cezayı ağırlaştırıcı koşullar

Taraflar, aşağıdaki koşulların, bu koşulların söz konusu suçun halihazırda temel unsurlarını oluşturmadığı hallerde, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmede belirlenen suçlarla ilgili olarak verilecek cezanın belirlenmesinde ağırlaştırıcı koşullar olarak göz önünde bulundurulabileceğini temin etmek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır:

Israrlı takip sözleşme uyarınca ceza normuyla da karşılanması gerekli olduğu ifade edilen bir suç tipi olduğundan, olası bir yasama faaliyeti esnasında bu nitelikli haller göz önünde bulundurulabilecektir.

Maddenin 1. fıkrasının a bendinde faille mağdur arasındaki ilişkiyi göz önünde bulunduran bir nitelikli hal söz konusudur. Buna göre suçun, iç hukukun kabul ettiği eski veya mevcut eşe veya birlikte yaşanan bireye karşı, aile fertlerinden biri tarafından, mağdurla birlikte ikamet eden biri tarafından veya yetkisini suiistimal eden biri tarafından işlendiği haller ağırlaştırıcı bir koşul olarak düzenlenebilecek ya da başka tedbirler de öngörülebilecektir. Israrlı takip oluşturan davranışların mağdurlarının çoğunlukla eski eş, sevgili olması göz önünde bulundurulduğunda bu nitelikli hal oldukça yerinde olabilecek bir düzenlemedir.

Israrlı takip fiilleriyle mücadele sadece cezai anlamda gerçekleşmemekte hukuki çarelere başvurulabilmektedir. Bu kapsamda çeşitli ülkelerde sınırlama emri diye tercüme edilebilecek *restraining order* ya da koruma kararı diye tercüme edebileceğimiz *protection order* gibi çarelere başvurulabilmektedir. Hükmolunması bakımından herhangi bir cezai süreç gerektirmeyen bu emir veya kararların gereklerine fail tarafından uyulmaması halinde ısrarlı takip suçunun ağırlaştırılmış halinin oluşacağına bazı ülke yasalarında yer verilmektedir. 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu da failin koruma kararını ihlal etmesi halinde cezanın artırılmasını öngörmüştür³⁹³.

İstanbul Sözleşmesi'ndeki hükümle benzerlik gösterir şekilde 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu'nda failin daha önceden ısrarlı takipten suçlu bulunması da

a- suçun, iç hukukun kabul ettiği eski veya mevcut bir eşe veya birlikte yaşanan bireye karşı, aile fertlerinden biri tarafından, mağdurla birlikte ikamet eden biri tarafından veya yetkisini suiistimal eden biri tarafından işlendiği hallerde;

b- suçun veya suçların mükerrer olarak işlenmesi halinde;

c- suçun belirli şartlar nedeniyle hassas konuma gelmiş bir bireye karşı işlenmesi halinde;

d- suçun bir çocuğa karşı veya çocuğun huzurunda işlenmesi halinde;

e- suçun iki veya daha fazla insan tarafından birlikte hareket ederek işlenmesi halinde;

f- suçtan önce veya suçun işlenmesi esnasında çok aşırı düzeylerde şiddet uygulanmış olması halinde;

g- suçun silah kullanarak veya silah tehdidiyle işlenmiş olması halinde;

h-suçun mağdura ağır fiziksel veya psikolojik zarar vermesi halinde;

i -Failin daha öncede de benzer suçlardan hüküm giymiş olması halinde.

³⁹³ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 57.

cezayı arttırıcı bir faktör olarak kabul edilmiştir³⁹⁴. Bu durumda failin suçu, daha önce aynı mağdura yönelik olarak gerçekleştirmiş olup olmadığına bakılmaksızın cezanın artırılması yoluyla faildeki bu suçu işlemeye yönelik ısrar cezalandırılmış olmaktadır. Dolayısıyla ısrarlı takip faillerine ilişkin olarak tekerrür hali verilecek cezayı etkileyen bir unsur olarak düzenlenmiş olmaktadır³⁹⁵.

Israrlı takip suçunda kullanılan araç ve yöntemler de yine cezanın artırılması bakımından göz önünde bulundurulabilir. Yine 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu'nda tehdit, güç ve silahın³⁹⁶ suç işlemede kullanılmasının üzerinde ?? cezanın artırılmasını gereken bir olgu olarak durulmuştur³⁹⁷.

Bir diğer cezanın artırılması gereken hal mağdurun özelliğinin dikkate alındığı durumlardır. Mağdurun küçük yahut kendini savunamayacak durumda olması ceza kanunlarında cezanın artırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak değerlendirilebilmektedir³⁹⁸. 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, mağdurun küçük olması gibi, hassas olarak nitelendirilebilecek yaşlı ya da fiziksel ve zihinsel engelli mağdurları kapsayacak nitelikte bir düzenlemeye imkân tanımaktadır³⁹⁹.

³⁹⁴ A.g.e.

³⁹⁵ Belirtmek gerekir ki TCK'nin suçta tekerrür ve özel suçlular adını taşıyan madde 58'te tekerrürün koşul ve sonuçlarına yer verilmiştir. Madde uyarınca tekerrürün hükmolunacak cezaya tek etkisi sonraki suça ilişkin hükümde hapis cezasıyla birlikte adli para cezasının seçimlik olarak öngörülmesi halinde hapis cezasına hükmolunmasına ilişkindir. Bunun haricinde tekerrür sonuçlarını infaza ilişkin hükümlerde göstermektedir. Failin daha önceden ısrarlı takipten hüküm giymiş olması, cezanın artırılması değil ve fakat faile yönelik infaz koşullarına ilişkin farklı bir rejim uygulanması seçeneğini de akla getirebilir. Böyle bir durumda failin ıslahı için psikolojik destek gibi çeşitli tedbirlere başvurulması yanı sıra infaz kanununa konulacak bir hükümle koşullu salıverilme sürelerinin yeniden düzenlenmesi mümkün olabilir.

³⁹⁶ Çekya Ceza Kanunu madde 354 suçun silahla işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. İtalyan Ceza Kanunu 612 bis maddesinde ise suçun silahla veya sahte bir görüş altında işlenmesi cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli haldir. İlgili düzenleme TCK madde 106/2-b'yi akla getirmektedir. Söz konusu bent uyarınca kişinin kendisini tanınmayacak bir hale sokması nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Bu durumda fail kim olduğunun tespitin zorlaşacak olması faile fiilin gerçekleştirirken cesaret verdiği gibi, mağdur kendisini daha savunmasız hissetmektedir. Çınar, **Tehdit Suçu**, 128.

³⁹⁷ 2007 tarihli Model Israrlı Takip Kanunu, s. 58.

³⁹⁸ Bu haller karşılaştırmalı hukuktaki ısrarlı takip düzenlemelerinde sık rastlanan nitelikli halleri oluşturmaktadırlar. BelCK 412bis uyarınca bu sayılan özellikteki mağdurların dışında suçun hamile bir kadına karşı işlenmesi halinde cezanın ağırlaştırılması öngörülmüştür. İtalyan Ceza Kanunu 612bis, Fransız Ceza Kanunu 222-33-2 suçun 15 yaşının altındaki kimseye karşı işlenmesi olarak ifade edilmiştir.

³⁹⁹ A.g.e., s. 59.

Görüldüğü üzere farklı hukuk sistemlerinde yer alsalar da İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlenen ve yine Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş olan ülkelerin nitelikli hal olarak kabul ettiği durumlarla ABD'de eyaletlere yol göstermek için oluşturulmuş olan Örnek Israrlı Takip Kanunu'nda tavsiye edilen haller benzerlik göstermektedir. Türk kanun koyucunun da ısrarlı takibe yönelik bir norm düzenlemesi halinde adı geçen nitelikli hallerden mağdurla fail arasındaki ilişkiye ilişkin olanlar ve mağdurun bedensel ve ruhsal durumuna ilişkin olanlar özellikle dikkate alınmalıdır.

V. İctima ve İştirak

A. İctima

1. Asli Norm-Tali Norm

Bir normun açık veya örtülü bir şekilde, kendisinden önce başka bir normun uygulanmasına imkân sağlaması halinde bu norm tali veya yardımcı norm olarak adlandırılır⁴⁰⁰. Israrlı takiple en çok benzerlik gösteren kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun öğretide bu şekilde nitelendiren görüşler bulunmaktadır. Tali normlar aynı konuya ilişkin normların gerisine çekilebileceği gibi kendisinden daha ağır cezayı gerektiren normların uygulanmasına imkân sağlayabilmektedir⁴⁰¹. Karşılaştırmalı hukukta İtalyan Ceza Kanunu uyarınca ilgili normun uygulanabilmesi için failin davranışının daha ağır cezayı gerektiren bir suçun oluşmasına sebebiyet vermemesi gerekmektedir.

Ülkemizdeki düzenlenme yönünden de ısrarlı takibin tali bir norm olarak ele alınması gerektiği düşünülebilir. Zira ısrarlı takip oluşturan hareketlerin çoğu zaman özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suç tiplerini de oluşturması mümkündür. Bu halde karşılaştırmalı hukuktaki örneklerinde olduğu gibi fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin aynı zamanda

⁴⁰⁰ Kayıhan İçel, **Suçların İctimai**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972, s. 175.

⁴⁰¹ **A.g.e.**, s.175.

Ceza Kanunu’unda hakkında daha ağır bir ceza öngörülen normu ihlal etmesi halinde bu norm uygulanacaktır.

2. Zincirleme suç

TCK 43’te zincirleme suç düzenlenmiştir. Maddenin 1. fıkrasında bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda bir cezaya hükmedileceği düzenlenmektedir. Ortada birden fazla suç olmasına rağmen bu suçlar tek bir suç işleme kararı kapsamında gerçekleştirilmişse kanun koyucu tarafından bu bağımsız suçlar tek bir suç olarak kabul edilmektedir⁴⁰². Dolayısıyla fail tarafından gerçekleştirilen birden fazla tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu fiil söz konusudur⁴⁰³.

Israrlı takip suç tipi birden fazla hareketin varlığını bünyesinde barındırmakla birlikte bu birden fazla olma hali sadece tek bir suçun oluşmasına sebebiyet vermektedir. Israrlı takipte fail tarafından ısrarlı takip oluşturacak davranışların birden fazla gerçekleştirilmesiyle kanunilik unsuru yerine getirilmiş olacaktır. Hareket unsurunun birden fazla yerine getirilmesi aynı suç kapsamında değerlendirilemeyeceğinden hareketlerin çokluğu zincirleme suç değerlendirmesine sebebiyet vermeyecektir.

Ancak hareketlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesinden sonra kesinti olarak adlandırılabilir bir zaman diliminin ardından fail tarafından yeniden ısrarlı hareketlerin gerçekleştirilmesi halinde zincirleme suç değerlendirmesi yapılabilir⁴⁰⁴. Sonuç olarak ısrarlı takip suç tipi bakımından TCK 43/1 hükmünün uygulanabilmesi için hakimin somut olayın özelliklerini göz önünde bulundurarak yeni bir suç işleme kararının varlığını saptaması gerekecek, bu koşulun sağlanması halinde de fail hakkında ağırlaştırılmış bir cezaya hükmolunabilecektir.

⁴⁰² Dönmezer/Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, s.660.

⁴⁰³ İçel, **Suçları İçtimai**, s. 111.

⁴⁰⁴ Kocasakal, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu**, s. 143.

3. Fikri İçtima

TCK'nin 44. maddesi uyarınca *işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır*. Bu doğrultuda ısrarlı takip özelinde açıklamalara geçmeden tek fiilden ne anlaşılması gerektiğinin saptanması gerekmektedir. Ceza hukukunda fiil teriminden hareket, netice ve nedensellik bağı anlaşılmaktadır⁴⁰⁵. Ancak öğretide kanun koyucunun fiil ibaresini kullanmasına karşılık bu ibareyi hareket anlamında kullanıldığı ifade edilmektedir⁴⁰⁶.

Israrlı takip suçunun oluşabilmesi için birden fazla hareketin gerekli olduğu ifade edilmekle birlikte söz konusu suçta hareketlerin mağdurun güvenliğinden korku duymasına sebebiyet verecek şekilde tekrarlanması fiili yani ısrarlı takip suçunun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Bu sebeple kişinin gerçekleştirmiş olduğu birden fazla hareketten birinin başka bir suç oluşturmaları halinde nasıl bir çözüme başvurulacağının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Fikri içtimadan bahsedebilmek için ihlallerin aynı zamanda oluşması gerekmektedir⁴⁰⁷. Bu durumda çeşitli ihtimallerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Fail tarafından bir gün mağdurun işyerinde beklenildiği, bir sonraki gün mağdurun fotoğraflarının kullanılarak bir sosyal medya platformunda hesap açıldığı, ertesi gün mağdura e-mail gönderildiğini düşündüğümüzde, fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerden mağdurun fotoğraflarının kullanılarak sosyal medya hesabı açılması suç oluşturmakta ancak bu hareketin öncesinde ve sonrasında gerçekleştirilen hareketler ise TCK'de düzenlenmiş herhangi bir suç kapsamında yer almamaktadır. Bu durumda ısrarlı takibin icra hareketleri TCK 136 kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu kapsamakta ve fiilin aynı olma koşulu gerçekleşmemektedir⁴⁰⁸. Dolayısıyla bu gibi hallerde TCK 44'ün koşulları

⁴⁰⁵ Nurullah Kunter, **Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi**, İstanbul: İstanbul Akgün Matbaası, 1954, s. 7., Dönmezer/ Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku**, 11. Bası, Cilt., İstanbul: Beta, 1994, s. 369, Timur Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 12 Baskı, Ankara: Seçkin, 2017, s. 222.

⁴⁰⁶ Dönmezer/Erman, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, s. 684.

⁴⁰⁷ **A.g.e.**, s. 686.

⁴⁰⁸ İçel, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 585.

oluşmadığı için gerçek içtima uygulanması gerekecektir. Bu halde de ceza kanunun temel ilkelerinden olan aynı fiilden dolayı faile iki kere ceza verilememesi kuralına aykırılık oluşacaktır.

Kanaatimizce fail tarafından gerçekleştirilen ve ısrarlı takip oluşturan hareketlerden birinin daha ağır bir cezayı gerektirmesi hâlinde görünüşte içtima kurallarına göre değerlendirme yapılmalıdır.

B. İştirak

Israrlı takip kural olarak tek kişi tarafından işlenebilmesi mümkün bir suç tipidir. Suçun işlenmesine birden fazla kişinin katılması halinde suça iştirak durumu söz konusu olacaktır. Dolayısıyla somut olayın özelliklerine göre failin mağduru başka bir kimse aracılığıyla takip etmesi ya da bu kişi aracılığıyla onunla iletişime girmesi ya da herhangi bir şekilde taciz etmesi halinde TCK'nin suça iştirake⁴⁰⁹ ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Karşılaştırmalı hukukta suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi durumunu cezanın artırılmasını gerektiren bir nitelikli hal olarak kabul eden ülkeler bulunmaktadır⁴¹⁰. Zira suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde mağdurun kendisinin veya yakınlarının güvenliğine yönelik duyacağı korkunun etkisinin daha fazla olacağı söylenebilir. Takdir kanun koyucuya ait olmakla birlikte kanımızca ilgili suç tipi bakımından böyle bir nitelikli halin varlığı şart değildir.

VI. Yaptırım ve Yargılama

A. Yaptırım

Karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler göz önüne alındığında ısrarlı takip karşılığında öngörülen yaptırım tek başına hürriyeti bağlayıcı ceza olabildiği gibi bu

⁴⁰⁹ TCK37- TCK41.

⁴¹⁰ Çekya Ceza Kanunu uyarınca suçun en az iki kişiyle birlikte işlenmesi cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak öngörülmüştür.

cezaya seçimlik olarak para cezası da düzenlenebilmektedir. Hürriyeti bağlayıcı cezaların miktarı ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle birlikte; özellikle Anglo Sakson hukuk sistemini benimsemiş olan ülkelere hürriyeti bağlayıcı ceza süresinin Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş ülkelere göre daha yüksek olduğu söylenebilecektir⁴¹¹.

Suçun önlenmesi sadece yüksek miktarda hürriyeti bağlayıcı cezaların öngörülmesiyle sağlanamaz. Önemli olan cezaların fazlalığından ziyade toplumda cezanın mutlaka uygulanacağına ilişkin inancın varlığıdır. Bu sebeple içerisinde yer almış olduğumuz Kıta Avrupası hukuk sistemini benimsemiş ülkelerdeki ceza miktarına benzer bir sürenin öngörülmesi yerinde olacaktır.

Israrlı takibin daha hafif bir türü olarak değerlendirilen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu karşılığında öngörülen yaptırımla uyumun da sağlanması gerekmektedir. Israrlı takip kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna oranla daha ağır nitelikteki ihlalleri kapsadığından bu suç tipi için TCK’de öngörülen yaptırımdan daha ağır bir yaptırımın öngörülmesi gerekmektedir. Bu sebeple ülkemiz bakımından suç tipi için 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası öngörülebilir. Nitelikli haller ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış ısrarlı takibin varlığında bu miktar artırılacaktır.

Kadına yönelik şiddet yönü ve takıntılı doğası gereği hürriyeti bağlayıcı ceza ya da adli para cezasının yanında güvenlik tedbirleri niteliğindeki yaptırımların da öngörülmesi mümkün olabilecektir. Güvenlik tedbirleri ceza yaptırımından ayrı olarak failin iyileştirilmesi ve toplumun korunmasını amaçlamaktadır⁴¹². Bazı ülke düzenlemelerinde hâkime, mahkumiyetle birlikte failin, mağdurun konutu veya işyeri gibi belli yerlere gitmekten yasaklanması gibi yaptırımlara hükmolunabilme imkânı sağlanmaktadır⁴¹³. Bu gibi yaptırımlara cezanın infazından sonra da devam edilecek

⁴¹¹ Örneğin Kanada Ceza Kanunu’nun 264. maddesi uyarınca fail hakkında 10 yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilmektedir.

⁴¹² Centel/Zafer/Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, s.701.

⁴¹³ İrlanda Hayata Karşı Olmayan Suçlar Kanunu’nun 10. bölümünde yer verilen düzenleme uyarınca hâkimin, kişinin ısrarlı takipten suçlu bulunması halinde verilecek cezaya ek ya da alternatif olarak mağdurla iletişim kurması veya mağdurun evine ya da işyerine yaklaşmasını yasaklama imkânı bulunmaktadır. Tedbire ilişkin sürenin ve mesafenin miktarını belirlemek hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır.

şekilde yer verilebilmektedir. Kanaatimizce hâkime somut olayın özelliklerine göre cezanın yanında ilgili tedbirlere başvurulabilme imkânı sağlamak yerinde olacaktır.

California Ceza Kanunu 649.9 (j) maddesi uyarınca koşullu salıverilme, cezanın ya da infazın ertelenmesi hallerinde faile yönelik olarak danışmanlık alma zorunluluğu getirilebilir. Ancak geçerli bir sebebin varlığında mahkeme bu hususu gerekli görmeyebilir. Yine Mahkemenin 10 yıla kadar geçerli olabilecek şekilde failin mağdurla temasını engelleyecek kısıtlama kararı verme hakkı da bulunmaktadır.

B. Yargılama

Karşılaştırmalı hukukta ısrarlı takip, genellikle soruşturulması ve kovuşturulması şikâyetine bağlı bir suç olarak düzenlenmektedir. Türk hukukunda şikâyet bir muhakeme şartı olarak kabul edilmekte, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyetine bağlı suçlar hakkında bu şartın yokluğu bir muhakeme engeli olarak değerlendirilmektedir⁴¹⁴.

TCK'de bazı suçlar bakımından suçun temel şeklinin şikâyetine bağlı olarak düzenlenmesine rağmen nitelikli hallerinin re'sen kovuşturulabilmesi mümkün olabilmektedir⁴¹⁵. Kanaatimizce ısrarlı takibin şikâyetine bağlı bir suç tipi olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır. Ancak suç tipinde belirli durumların, özellikle mağdurun sıfatından kaynaklananların mevcut olması halinde veya suç soruşturmakla görevli makamların takdir etmesi durumunda şikâyet şartının aranmaması düşünülebilir⁴¹⁶. Ancak kanaatimizce bu durumların cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren bir nitelikli hâl olarak öngörülmesi daha yerinde olacaktır.

⁴¹⁴ Yenisey/Nuhoglu, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, s. 564.

⁴¹⁵ Örneğin TCK 102/1 gereğince basit cinsel saldırı şikâyetine tabi iken TCK 102/2'de düzenlenen nitelikli cinsel saldırı re'sen kovuşturulabilen bir suçtur.

⁴¹⁶ Alman Ceza Kanunu'nda suçun temel şekli şikâyetine bağlıdır ancak 238. maddenin 4. fıkrası uyarınca soruşturma makamlarının re'sen harekete geçmeyi gerekli görmesi halinde şikâyet şartı aranmayabilecektir.

Koruma tedbirleri bakımından Almanya Ceza Muhakemesi Kanunu'nda 2007 yılında yapılan değişiklik dikkat çekicidir⁴¹⁷. Kanunun 112/a maddesi uyarınca ısrarlı takibin neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri olan Alman Ceza Kanunu'nun 238. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının söz konusu olduğu hallerde şüpheli veya sanığın maddede yer verilen suçları tekrar işlemesinin önüne geçmek amacıyla tutuklanabilmeleri mümkün kılınmıştır. Anglo Sakson hukuk sisteminde de örneğin Florida eyaleti kolluğa; kanunun ihlal edildiği sonucuna vardığı hallerde kişinin hakkında verilmiş bulunan bir tutuklama emri bulunmadan tutuklama imkânı tanımaktadır⁴¹⁸.

Koruma tedbirlerinden tutuklama kişi özgürlüğüne yönelik ağır bir müdahale teşkil etmektedir. Bu sebeple CMK'de yer verilen koşullar ölçüsünde ve ancak hâkim kararıyla başvurulabilir. Failin suçu yeniden işlemesinin önüne geçilmesi veya mağdurun korunması tutuklama nedenleri arasında yer almamaktadır. CMK madde 100 uyarınca ancak kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delil ve bir tutuklama nedeninin⁴¹⁹ bulunması hâlinde bu tedbire başvurulabilecektir. Maddenin 3. fıkrasında ise katalog halinde belirli suçlara yer verilmiştir. Bu suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedenlerinin varlığı aranmadan tutuklama kararı verilebilecektir. Bu suçların arasında ısrarlı takibe yer verilmesi düşünülebilir.

⁴¹⁷ Ünver, "Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri", s.117.

⁴¹⁸ Haas, "The Formation and Viability of Anti Stalking Laws", s. 1400.

⁴¹⁹ Tutuklama nedenleri ise maddenin 2. fıkrasında yer almaktadır.

(...)(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir: a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa. b) Şüpheli veya sanığın davranışları; 1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, 2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma, Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.(...)

SONUÇ

Türkçe'ye ısrarlı takip olarak tercüme edilebilecek ısrarlı takip kavramının bir suç tipi olarak ortaya çıkması oldukça yenidir. İlk cezai düzenleme 1990 yılında ABD'nin California eyaletinde gerçekleşmiş, bu gelişmenin ardından da kavram pek çok ülke tarafından suç olarak düzenlenmeye başlamıştır. Bu sebeple çalışmanın ilk bölümünde karşılaştırmalı hukuktan yararlanılarak kavram açıklanmıştır. Pek çok ülkeni ısrarlı takibi ceza kanunlarında suç olarak kabul etmiş ve her ülke kavrama

İstanbul Sözleşmesi'nin ülkemiz tarafından onaylanmasıyla artık kavramın suç olarak tanımlanması ülkemiz bakımından bir yükümlülük teşkil etmektedir. TCK'de var olan suç tiplerinden hiçbirisi ısrarlı takip oluşturan davranışların tümünü cezalandırılabilir özellikte değildir. Bu sebeple ısrarlı takip TCK'de ayrı bir suç tipi olarak tanımlanmalıdır.

Çalışmanın Suç tipinin mağdurlar üzerindeki etkileri dikkate alındığında kavramın Türk Ceza Kanunu'nun kişilere karşı suçlar bölümünde, Hürriyete Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmesi gerekmektedir. Zira fail tarafından gerçekleştirilen davranışlar mağdurun kendisini ve yakınlarının güvenliği üzerinde tehlike oluşturmakta, mağdurun manevi varlığı ihlal ederek hareket ve karar verme hürriyetini kısıtlamaktadır.

Suç serbest hareketli suç olarak düzenlenmelidir. İsrarlı takip çok çeşitli şekillerde işlenmesi mümkün bir suç tipidir. Özellikle teknoloji alanındaki gelişmelerle failler, mağdurları gözetim ve denetim altında tutabilmenin pek çok yeni yolunu bulabilmektedir. Ancak suçun kanuni tanımında uygulayıcılara yol gösterici olmak bakımından en çok rastlanılan hareket türlerine kanun metninde yer verilmesi düşünülebilir. Fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin ısrarlı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İsrardan ne anlaşılması gerektiğine kanun metninde

yer verilmesi isabetli olmayacaktır. Zira somut olayın özellikleri ve fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin niteliğine göre ısrar kimi zaman birden fazla hareketle gerçekleşebileceği gibi kimi zaman hareketin yoğunluğu göz önünde bulundurularak da tespit edilebilecektir.

Suçun somut tehlike suçu olarak düzenlenmesi yönünde bir eğilim hakimdir. Buna göre fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin makul bir kişi üzerinde belirli neticelere sebebiyet verme yönündeki elverişliliğin saptanmasıyla suçun oluşması mümkün olacaktır. Failin davranışlarının bu niteliği haiz olup olmadığı somut olayın özelliklerine göre, mağdurun koşullarında bulunan makul bir kişi kıstasına göre değerlendirilmelidir. Suç tipinin oluşması için genel kast aranmalı, yani failin gerçekleştirdiği hareket, bunların ısrarlı şekilde gerçekleştirmesi hususundaki bilme ve istemesinin yeterli kabul edilmelidir.

Israrlı takip mağdur üzerinde ciddi etkileri olan bir suç tipi olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple failin davranışlarının mağdurda kendisi veya yakınlarının güvenliğine ilişkin korku yaratacak gerekmektedir. Bu durumda ısrarlı takip, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suç tipinin âdeta daha ağır bir şekli olacaktır. Zira kişilerin huzur ve sükununu bozucu nitelikteki her davranış bireyde korku ya da ciddi duygusal strese sebep olabilecek nitelikte değilse de her ısrarlı takip vakiasının evleviyetle kişilerin huzur ve sükununu bozucu nitelikte olması gerektiği gerçektir.

Bu doğrultuda TCK'ye kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun devamına eklenecek bir maddeyle ısrarlı takip suçu şu şekilde tanımlanmalıdır;

TCK 123/A Israrlı Takip

(1) Her kim hukuka aykırı olarak ve ısrarlı bir şekilde başka bir kimseyi kendisinin ya da yakınlarının güvenliğinden korku duymasına sebep olacak şekilde takip eder, kişinin bulunduğu yerlerde ortaya çıkar, doğrudan ya da herhangi bir vasıta ile kişiyle iletişime geçmeye çalışır veya herhangi bir şekilde taciz ederse 6

aydan 2 yıla yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suçun soruşturulması kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlıdır.

(2) Suçun aralarındaki evlilik bağı son ermiş dahi olsa eşe, çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kişiye karşı işlenmesi halinde yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu fiil nedeniyle mağdur, işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

KAYNAKÇA

I. KİTAPLAR VE MAKALELER

ALACAKAPTAN Uğur, **Suçun Unsurları**, Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:372, 1975.

AKBULUT Berrin, 6284 Sayılı Kanun'da Şiddet ve İstanbul Sözleşmesinin TCK Açısından Değerlendirilmesi, **TAAD**, Yıl:5, sy. 16, 2014, ss.141-177.

AKYÜREK Güçlü, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, 2. baskı, Ankara: Seçkin, 2013.

AKYÜREK Güçlü, “Kameralarla Kuşatılmış Özel Hayat”, **Güncel Hukuk Dergisi**, sy. 173-05, ss.

ARSLAN ÖNCÜ Gülay, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları”, **Public and Private International Law Bulletin**, C.2, sy. 2, ss. 1-37, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/411025>, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

ARTUK Mehmet Emin/ GÖKCEN Ahmet, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.

ARTUK Mehmet Emin/ GÖKCEN Ahmet, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 17. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

ARTUK Mehmet Emin/ GÖKCEN Ahmet, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, 19. baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

BAŞLI Süreyya, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Hürriyete Karşı İşlenen Suçlardan Tehdit ve Cebir Suçu**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.

BAYRAKTAR Köksal/ KURT Gülşah, **Özel Ceza Hukuku**, C.II, İstanbul: On İki Levha, 2017.

BAYRAKTAR Köksal/ YILDIZ Ali Kemal vd., **Özel Ceza Hukuku**, C.III, İstanbul: On İki Levha, 2018.

BRADFIELD Jennifer L., “Anti-Stalking Laws: Do They Adequately Protect Stalking Victims, **Harvard Womens’s Law Journal**”, C.21, 1998, ss. 229-266, https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/hwlj21&div=11&g_sent=1&casa_token=&collection=journals&t=1560891431, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

BULUTLAR Füsün /ÜNLER ÖZ Ela, “The Effects of Ethical Climates on Bullying Behaviour in the Workplace”, **Journal of Business Ethics**, C. 86, 2009, ss. 273-295,

<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10551-008-9847-4.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.07.2019).

CENTEL Nur/ ZAFER Hamide/ ÇAKMUT zlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 11. Bası, İstanbul: Beta, 2018.

CROCKER Diane, “Criminalization Harassment and the Transformative Potential of Law”, **Canadian Journal of Women and the Law**, C.20, sy.1, 2008, ss. 87-110.

INAR Ali Rıza, **Tehdit Suu**, Ankara: Turhan Kitapevi, 2002.

DAVIS A. Joseph/ Chipman Marcella A., “Stalkers And Other Obsessional Types: A Review And Forensic Psychological Typology Of Those Who Stalk”, **Journal of Clinical Forensic Medicine**, sy.4, 1997, ss. 166-172, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353113197900262>, (Erişim Tarihi: 15.06.2019).

AKICI GERÇEK Leyla, “Yargıtay Kararlarıyla Cinsel Taciz Suu”, **AHFD**, C.60, sy.1, ss. 47-82.

DAVID Marisa Nunes Ferreira, “The Neo-Criminalization of stalking in the Portuguese Legal System”, **Journal of Forensic and Legal Medicine**, C. 58, 2018, ss. 199-204, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1752928X18304074?via%3Dihub>, (Erişim Tarihi: 28.02.2019).

DAVIS Joseph A. / CHIPMAN Marcella A. “Stalkers And Other Obsessional Types: A Review And Forensic Psychological Typology Of Those Who Stalk”, **Journal of Clinical Forensic Medicine**, sy.4, 1997, s. 166, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353113197900262>, (Erişim Tarihi: 15.06.2019)

DE FAZIO Laura, “Criminalization of Stalking in Italy: On of the Last Among the Current European Member States”, **Anti-Stalking Laws, Behavioral Sciences and The Law**, 29, 2011, ss. 317-323.

DEMİRBAş Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. Baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

DOĞAN Recep, “Kadına Yönelik şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/ 2, ss.137-154.

DÖNMEZER Sulhi/BAYRAKTAR Köksal, **Basın Hukuku**, 5. bası, İstanbul: Beta, 2013.

DÖNMEZER Sulhi/ ERMAN Tahir, **Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku**, C. II, 14. bası, İstanbul: Der Yayınları, 2019.

DUPPER David R., **School Bullying New Perspectives on a Growing Problem**, New York: Oxford University Press, 2013.

EINARSEN Ståle / HOEL Helge/ DIETER Zapf/ COOPER Cary L., “The Concept Of Bullying And Harassment At Work: The European Tradition”, **Bullying And Harassment In The Workplace Developments In Theory, Research, And Practice**, 2. baskı, (Editörler: Ståle Einarsen/Helge Hoel/Dieter Zapf/Cary L. Cooper), Amerika Birleşik Devletleri: CRC Press, 2011.

EKİCİ ŞAHİN, Meral, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK m. 123)”, **CHD**, sy. 23,2013, ss. 21-52.

ERDEM Mustafa Ruhan/ PARLAK Benay, Ceza Hukuku Boyutuyla Mobbing, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, sy.88, 2010.

EREM Faruk, **Hürriyet ve Suç**, Ankara: İstiklâl Matbaacılık ve Gazetecilik Kollektif Ortaklığı, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınlarından, 1952.

EREM Faruk, “Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”, **AÜHFD**, C. 25, sy.1, 1968, ss.

FERREIRA DAVID Marisa Nunes, “The Neo-Criminalization of Stalking in the Portuguese Legal System”, **Journal of Forensic and Legal Medicine**, C. 58, Ağustos 2018, ss. 199-204.

FINCH Emily, **The Criminalisation Of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution**, Great Britain: Cavendish Publishing Limited, 2001.

GATEWOOD OWENS Jennifer, “Why Definition Matter: Stalking Victimization in The United States”, **Journal of Interpersonal Violence**, C. 31, sy.12, 2016, ss. 2196-2226, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0886260515573577>, (Erişim Tarihi: 19.11.2018).

GILLIGAN Matthew J., “Stalking the Stalker: Developing New Laws to Thwart Those Who Terrorize Others”, **Georgia Law Review**, C.27,1992, ss. 285-342.

GOODE Matthew, “Stalking: Crime of the’ 90s?”, **Criminal Law Journal**, C. 19, sy.1, 1995, ss. 193-204.

GREGSON Christine B., “California 's Antistalking Statute: The Pivotal Role of Intent”, **Golden Gate University Law Review**, C. 28, sy. 2, 1998, ss.221-263, <https://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol28/iss2/4/>, (Erişim Tarihi:22.06.2019).

GUELKE John/ SORELL Tom. “Violations Of Privacy And Law: The Case Of Stalking”, **Law, Ethics and Philosophy**, sy.4, 2016, ss. 32-60.

GÜNAY Mehmet, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, **TAAD**, sy.10, 2012, ss. 647-686.

HAAS B. Benjamin, “The Formation and Viability of Anti-Stalking Laws”, 39 **Villanova. Law. Review**, C. 39, sy. 51994, ss. 1387-1415. 2007, <https://digitalcommons.law.villanova.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2899&context=vlr>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

HAFIZOĞULLARI Zeki/ GÜNGÖR Devrim, Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, **TBB Dergisi**, sy. 69.

HOEL Helge / BEALE David, “Workplace Bullying, Psychological Perspectives and Industrial Relations: Towards a Contextualized and Interdisciplinary Approach”, **British Journal of Industrial Relations** C. 44, sy. 2, 2006, ss. 239-262, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1467-8543.2006.00496.x>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

İÇEL Kayıhan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Yenilenmiş Bası, İstanbul: Beta, 2017.

İÇEL Kayıhan, **Suçların İctimai**, İstanbul: Sermet Matbaası, 1972.

İTİŞGEN Rezzan, Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, sy. 113-114, 2014, ss. 109-130.

KANBUR Mehmet Nihat, “Türk Ceza Hukukunda İhmal Suretiyle İcra Suçlarına İlişkin Tartışmalar, **CHD**, C. 9, sy. 26, 2014, s. 188

KATSOGIANNOU Marilena, “‘Stalking’ As A Form Of ‘Interpersonal Panacticisim’ - A Different Approach Of The Transforming ‘Surveillance Society’ In The Light Of ‘Virtual Criminology’ And ‘E Victimology’”, **Europe In Crisis: Crime, Criminal Justice, And The Way Forward Essays in Honour of Nestor Courakis**, Athens: Ant. N. Sakkoulas Publications L.P. 2017.

KEKLİK Ramazan, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.

KOCA Mahmut/ ÜZÜLMEZ İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

KIFT Sally, “Stalking in Queensland: From the Nineties to Y2K”, **Bond Law Review**, C.11, sy.1, 1999, ss. 144-156, <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/bondlr11&i=165>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 11. baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Adalet yayınevi, 2018.

KOCASAKAL Ümit, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK 123)”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2015/2, ss. 111-146.

KUNTER Nurullah, **Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi**, İstanbul: İstanbul Akgün Matbaası, 1954.

KÜZECİ Elif, **Kişisel Verilerin Korunması**, 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi, 2019.

LOGAN TK/ COLE Jennifer/ SHANNON Lisa/ WALKER Robert, **Partner Stalking**, New York: Springer Publishing Company, 2006.

LAMPLUGH Diana/ INFELD Paul, “Harmonising Anti-Stalking Laws”, **George Washington International Law Review**, C.34, 2003, ss. 853-870, https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/gwlr34&div=32&start_page=853&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults, (Erişim Tarihi:22.06.2019).

McEWAN Troy E./MULLEN Paul E./MacKENZIE Rachel, “Anti-Stalking Legislation in Practice: Are We Meeting Community Needs”, **Psychiatry Psychology and Law**, C. 14, sy. 2, 2007, ss. 207-217, https://heinonline.org/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/psylaw14&div=27&start_page=207&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults, (Erişim Tarihi:09.10.2018).

MELOY J. Reid, **The Psychology of Stalking Clinical and Forensic Perspectives**, United States America: Academic Press Harcourt Brace & Company, Publishers, 1998.

MELOY J. Reid/ GOTHARD Shayna, “Demographic and Clinical Comparison of Obsessional Followers and Offenders With Mental Disorders”, **The American Journal of Psychiatry**, C. 152, sy.2, 1995, ss. 258-263, http://drreidmeloy.com/wp-content/uploads/2015/12/1995_DemographicandC.pdf, (Erişim Tarihi:18.06.2019).

MOZGOWA Marek / NAZAR Katarzyna, “The Offence Of Stalking In Polish Criminal Law (Art 190a § 1 Of The Criminal Code)”, **Юридичний вісник** C.3, sy.40, 2016, s. 163, http://www.law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2016/statji_n3_40_2016/28.pdf, (Erişim Tarihi: 23.06.2019).

MULLEN Paul E. /PATHÉ Michele/ PURCELL Rosemary, “Stalking: New Constructions of Human Behaviour,” **Australian and New Zealand of Psychiatry**, C.35, sy. 1, 2001, ss. 9–16, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1046/j.1440-1614.2001.00849.x>, (Erişim Tarihi: 08.03.2019).

MULLEN Paul E./ PATHÉ Michele/ PURCELL Rosemary, **Stalkers and Their Victims**, 2. baskı, New York: Cambridge University Press, 2009.

MULLEN Paul E., PATHE Michele, PURCELL Rosemary, Management of Stalkers, **Advances in Psychiatric Treatment**, 2001, C. 7, ss. 335–342.

MULLEN Paul/ PATHÉ Michele, “Stalking”, **Crime and Justice**, C. 29, 2002, ss. 273-318.

NICOL Brain, **Stalking**, London: Reaktion Books, 2006.

OGILVIE Emma, “Cyberstalking”, Trends of Issues in Crime and Criminal Justice, **Australian Institute of Criminology**, sy. 166, Eylül 2000, <https://aic.gov.au/publications/rpp/rpp34>, (Erişim Tarihi: 10.12.2018).

OGILVIE Emma “Stalking: Legislative, Policing and Prosecution Patterns in Australia”, **Australian Institute of Criminology Research and Public Policy Series No. 34**, 2000, s. 57, <https://aic.gov.au/publications/rpp/rpp34>, (Erişim Tarihi: 10.12.2018).

ORIT Kamir, **Every Breath You Take Stalking Narratives and the Law**, U.S.A.: The University of Michigan Press, 2001.

Oxford Word Power Dictionary, 3. baskı, Oxford: Oxford University Press, 2006

ÖNDER Ayhan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, C. II-III, 2. bası, İstanbul: Beta, 1992.

ÖZBEK Veli Özer /DOĞAN Koray / BACAKSIZ Pınar /TEPE İlker, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 9. baskı., Ankara, Seçkin, 2018

ÖZBEK Veli Özer /DOĞAN Koray / BACAKSIZ Pınar /TEPE İlker, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 13. bs., Ankara, Seçkin, 2018.

ÖZGENÇ İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 14. baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

PATHÉ Michele, **Surviving Stalking**, New York: Cambridge University Press, 2002.

PATHÉ Michele/ MULLEN Paul, “The Victim of Stalking”, **Stalking and Psychosexual Obsession Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment** (Editör: Julian Boon/Lorraine Sheridan), İngiltere: John Wiley & Sons, Ltd, The Atrium, 2002.

PETCH Edward, Anti-stalking Laws and the Protection from Harassment Act 1997, **The Journal of Forensic Psychiatry**, C. 13 sy. 1, 2002 ss.19–34,

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09585180210123267?needAccess=true>, (Erişim Tarihi:15.10.2018).

PUHL Rebecca M. / LUEDICKE Joerg / KING Kelly M. “Public Attitudes About Different Types Of Antibullying Laws: Results From A National Survey”, **Journal of Public Health Policy** C. 36, sy.1, ss. 95-109, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2Fjphp.2014.46.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

PURCELL Rosemary / PATHÉ/Michele/ MULLEN Paul E., “Stalking: Defining And Prosecuting A New Category Of Offending”, **International Journal of Law and Psychiatry**, C. 27 sy. 2, 2004, ss.157-169, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016025270400007X?via%3Dihub>, (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

ROYAKKERS Lambers, “The Dutch Approach to Stalking”, **Berkeley Journal of Criminal Law**, C.3 sy.1, 2000, ss.1-14, <https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1073&context=bjcl>, (Erişim Tarihi: 22.06.2019).

SANSONE Randy A., SANSONE Lori A., “Fatal Attraction Syndrome: Stalking Behavior and Borderline Personality”, **Psychiatry (Edgemont)**, C.7, sy. 5, 2010, ss. 42-46, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2882283/> (Erişim Tarihi: 01.05.2019).

SEELMAN Kristie L. / WALKER Mary Beth, “Do Anti-Bullying Laws Reduce In-School Victimization, Fear-based Absenteeism, and Suicidality for Lesbian, Gay, Bisexual, and Questioning Youth?”, **Journal of Youth and Adolescence**, C.47, 2018, ss.2301-2319, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-0-18-0904-8.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

SHERIDAN Lorraine/ DAVIES Graham M., “Stalking: The Elusive Crime”, **Legal and Criminological Psychology**, C.6, sy.2, 2001 ss. 133–147, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1348/135532501168244>, (Erişim Tarihi: 26.03.2019).

SMARTT Ursula, “The Stalking Phenomenon: Trends in European and International Stalking and Harassment Legislation”, **European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice**, C. 9, sy. 3, 2001, ss. 209-232.

SOYASLAN Doğan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8. baskı, Ankara: Yetkin, 2018.

SÖZÜER Adem, “Tehdit Suçu”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 54, 1994, ss.125-146.

TAHMAZOĞLU ÜZELTÜRK Sultan, “Özel Hayatın Korunmasına İlişkin Başlıca Sorunlar”, **GÜHFD**, C. 5, sy. 1, Ocak 2008, ss.95-129.

TANER Fahri Gökçen, “Kadının Eşitlik Mücadelesinde Ceza Kanunlarında Cinsel Suçlar Dönüşürken Aslında Ne Değişti?”, **Kadın/Woman** 2000, 16(2), 2015, ss. 63-89.

TANER Fahri Gökçen, **Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar**, 2. baskı, Ankara: Seçkin, 2017.

TEZCAN Durmuş/ ERDEM Mustafa Ruhan/ÖNOK Murat, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 13. Baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

TOROSLU Nevzat, **Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu**, Ankara: Sevinç Matbaası, 1970.

TÜRKMEN Ahmet, “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medenî Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, DEÜHFD, C.11, Özel Sayı, 2009, ss. 1387-1434.

ULUSOY, Zeynep Duygu, Mobbing Suç Tipi İçin Bir Analiz Denemesi, **TBB Dergisi**, C.25, sy.105, ss. 129-17.

ÜNVER Yener, **Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer**, Ankara: Seçkin, 2003.

ÜNVER Yener, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, **Ceza Hukuku Dergisi**, Yıl:4 Sayı: 11, 2009 ss. 101-128.

ÜZÜLMEZ İlhan, **Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Hürriyet Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları**, Ankara: Turhan Yayınevi, 2007.

VAN DER AA Susan, “New Trends in the Criminalization of Stalking in the EU Member State”, **European Journal on Criminal Policy and Research**, C. 24, sy.3, 2018, ss. 315-333, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10610-017-9359-9.pdf>, (Erişim Tarihi:01.02.2019).

VAN DER AA Susan, “Stalking as a form of (Domestic) Violence Against Women”, **Rassegna Italiana di Criminologia**, sy.3, 2012, ss.174-187, https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/1446939/Stalking_as_a_form_of_domestic_violence.pdf, (Erişim Tarihi: 15.10.2018).

VAN DER AA Susan/ROMKENS, G.M.F., “The State of the Art in Stalking Legislation: Reflections on European Developments”, **European Criminal Law Review**, C. 3, sy.2, 2013, ss. 232-256, https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/1573109/The_state_of_the_art_in_stalking_legislation_final.pdf, (Erişim Tarihi: 16.10.2018).

VAN DER AA Susan, **Stalking In The Netherlands Nature and Prevalence of the Problem and the Effectiveness of Anti-Stalking Measures**, Apeldoorn/Antwerpen/Portland: Maklu Uitgevers, 2010.

VAN DER AA Susan, "International (cyber)stalking: Impediments To Investigation And Prosecution" (Editörler: In R. M. Letschert/ J. J. M. Van Dijk), **The New Faces Of Victimhood: Globalization, Transnational Crimes And Victim Rights**, (Editör: Rianne Letschert, Jan Van Dijk), Dordrecht Heidelberg London New York: Springer, 2011.

YENERER ÇAKMUT Özlem, **Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları**, İstanbul: Beta, 2014.

YENİSEY Feridun/ NUHOĞLU Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 6. baskı, Ankara: Seçkin, 2018.

YENİSEY Feridun/PLAGEMANN Gottfried, **Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch**, 2. baskı, İstanbul: Beta, 2015.

YETİM Servet, Siber Zorbalık, "Türkiye ve ABD Karşılaştırması (ABD v. Drew Dosyası)", **TBB Dergisi**, sy.120, 2015, ss. 325-384.

YOKUŞ SEVÜK Handan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

ZAFER Hamide, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m. 132-134)**, İstanbul: Beta, 2010.

II. RAPORLAR

National Criminal Justice Association, The National Center for Victims of Crime Resarch Report, Project To Develop a Model Anti-Stalking Code for States, October 1993, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/144477NCJRS.pdf> .

The National Center for Victims of Crime, **The Model Stalking Code Revisited**, Ocak 2007, <https://victimsofcrime.org/docs/default-source/src/model-stalking-code.pdf?sfvrsn=12>, (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

BAUM Katrina/ CATALANO Shannon/ RAND Michael/ ROSE Kristina, Stalking Victimization in the United States, Bureau of Justice Statics, 2009 <https://victimsofcrime.org/docs/src/baum-k-catalano-s-rand-m-rose-k-2009.pdf?sfvrsn=0>

Baseline Report, Report Submitted By Portugal Pursuant To Article 68, Paragraph 1 Of The Council Of Europe Convention On Preventing And Combating Violence

Against Women And Domestic Violence, <https://rm.coe.int/portugal-state-report/168074173e>, (Erişim Tarihi:01.06.2019).

Recommendation CM/Rec (2010)7 of the Committee of Ministers to Member States on the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education,
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf01f, (Erişim Tarihi:28.03.2019).

Report Of Austria To The Council Of Europe Following Recommendation CM/Rec (2016)5[1] Of The Committee Of Ministers To Member States On Internet Freedom, <https://rm.coe.int/report-of-austria-to-the-council-of-europe-following-recommendation-cm/16808c6194>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

CATALANO Shannon, Stalking Victims in the United States – Revised, 2012, https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/svus_rev.pdf

STRICKLAND Pat, Stalking: Developments in The Law, House of Commons Library, Briefing Paper, sy. 06261,2018.

Protecting Women From The New Crime of Stalking: A Comparison of Legislative Approaches Within The European Union, Daphne Project Modenna Group on Stalking April 2007

WURM Gisela, **Stalking**, Council of Europe Committee on Equality and Non Discrimination, doc. 13336, 2013, s.9, <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=20036&lang=EN>, (Erişim Tarihi: 23.12.2018).

Center For Comparative and Public Law at the Faculty of Law University of Hong Kong, Study on the Experience of Overseas Jurisdictions in Implementing Anti-Stalking Legislation Final Report, Ekim 2013.

Department of Justice Canada, “A Handbook for Police and Crown Prosecutors on Criminal Harassment”, 2012, s.1, <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/har/EN-CHH2.pdf>, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

The European Union, “Daphne Project Modenna Group on Stalking (Daphne Report)”, April 2007.
http://www.europeanrights.eu/public/commenti/stalking_testo.pdf

The European Union Agency For Fundamental Rights, Violence Against Women: an EU-Wide Survey Main Results, 2014.

The European Commission, **Feasibility Study To Assess The Possibilities, Opportunities And Needs To Standardise National Legislation On Violence Against Women, Violence Against Children And Sexual Orientation Violence**, http://www.europarl.europa.eu/eplive/expert/multimedia/20110405MLT17038/media_20110405MLT17038.pdf, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

National Institute of Justice, “Domestic Violence, Stalking, and Antistalking Legislation An Annual Report to Congress Under the Violence Against Women Act”, 1996, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/stlkbook.pdf>, (Erişim Tarihi: 23.10.2018).

Helge Hoel/ Maarit Vartia, “Bullying and Sexual Harassment at the Workplace, in Public Space and in Political Life in the EU, **Policy Department for Citizens’ Rights** and Constitutional Affairs, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604949/IPOL_STU\(2018\)604949_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604949/IPOL_STU(2018)604949_EN.pdf), (Erişim Tarihi: 27.06.2019).

Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)’nin Hükümlerinin Hayata Geçirilmesini Sağlayan Yasal ve Diğer Tedbirlere İlişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE, 15 Ekim 2018, s. 107. Gayrıresmi Türkçe tercüme için bkz. <https://ailevecalisma.gov.tr/media/3825/grevio-rapor-turkce-5bd99d7dbb799.pdf>, (Erişim Tarihi:17.06.2019).

House of Commons Debate, Official Report, 3. Dönem, 34. Parlamento, C. 15, 1993, http://parl.canadiana.ca/view/oop.debates_HOC3403_15/1?r=0&s=1, (Erişim Tarihi: 17.06.2019).

Hacettepe Üniversitesi, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Ankara, 2015, s.118. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.01.2019).

The Swedish National Council for Crime Prevention, Restraining Orders in Sweden, 2007/2 s. 5, <https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/31/br%C3%A5%20rapport%202007%2020english%20summary%20restraining%20orders%20in%20sweden.pdf>, (Erişim Tarihi:01.07.2019).

III. İNTERNET SİTELERİ

<https://dre.pt/web/guest/legislacao-consolidada/lc/115959478/201906112042/73583948/diploma/indice?q=penal>,

<https://apnews.com/be73b96afbf08df877125fddd842184b>

<http://www.kazanci.com>

<http://www.milliyet.com.tr/Stalker-nedir--Stalklamak-ne-anlama-geliyor--molatik-327/>

<https://people.com/crime/rebecca-schaeffer-murder-by-her-stalker/>

legislation.nsw.gov.au

<https://rm.coe.int/1680462545>

<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/home>

tdk.gov.tr

http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/12/061214_diana_inquiry.shtml

<https://law.justia.com>

<https://codes.findlaw.com>

<https://www.merriam-webster.com>

<http://www.ilga.gov/legislation/ilcs/fulltext.asp?DocName=072000050K12-7.3>

legislation.nsw.gov.au

researchbriefings.files.parliament.uk/.../POST-PN-0592.pdf

https://leginfo.ca.gov/faces/codes_displaySection.xhtml?sectionNum=646.9&lawCode=PEN

<https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2018001/article/54893/01-eng.htm>

<http://www.ipsoa.it/codici/cp/l2/t12>

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Çanakkale’de doğan Selin Türkoğlu, 2008’de Çanakkale Vahit Tuna Anadolu Lisesi’nden mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde başladığı lisans eğitimini 2012’de tamamladı. İstanbul Barosu’nda avukatlık stajını tamamladıktan sonra 2013-2016 yılları arasında serbest avukatlık yaptı. 2016’da Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Yüksek Lisans eğitimine başlayan Selin Türkoğlu 2017’den beri Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı’nda araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. İngilizce ve başlangıç düzeyinde İtalyanca bilmektedir.

TEZ ONAY SAYFASI

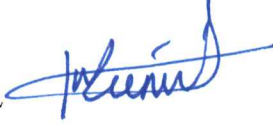
Üniversite : T.C. GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Hazırlayanın Adı Soyadı : Selin Türkoğlu
Tez Başlığı : Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip
Savunma Tarihi : 16 /07 /2019
Danışmanı : Doç. Dr. E. Eylem AKSOY RETORNAZ

JÜRİ ÜYELERİ

Unvanı, Adı Soyadı

İmza

Prof. Dr. Ümit KOCASAKAL

Doç. Dr. E. Eylem AKSOY RETORNAZ

Doç. Dr. Güçlü AKYÜREK

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. M. Yaman ÖZTEK

Dr. Öğr. Üyesi A. Fahri NEGÜS